

ประวัติความเป็นมา
ความเชื่อและผลกระทบต่อการสร้างวัดบนภูเขา
ในอำเภอปากช่อง

โดย
นายปรีชา สุขเกษม

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ
ประจำปีงบประมาณ 2536

คำนำ

ก.

อำเภอปากช่อง เป็นอำเภอที่มีวัด เป็นจำนวนมากกว่า 150 วัด วัดส่วนหนึ่งจะตั้งอยู่บนภูเขาหรือเนินเขา จึงเป็นที่น่าสนใจว่าวัดเหล่านี้มีประวัติความเป็นมาอย่างไร ทำไมจึงได้ก่อสร้างบนภูเขา ซึ่งถือว่าเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ วัดเหล่านี้เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และวัดเหล่านี้มีบทบาทในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร เหล่านี้คือคำถามที่เป็นจุดกำเนิดแห่งงานวิจัยชิ้นนี้

การวิจัย ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากวัดทุกวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านเจ้าอาวาสวัด ที่กรุณาตอบข้อซักถามให้ความกระจ่างในจุดต่าง ๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยในการค้นหาหลักฐานและข้อมูล จนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องอีกหลายฝ่ายซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงจุดเล็ก ๆ ซึ่งผู้วิจัยอื่น ๆ ต่อไป และหวังไว้เป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้คงจะให้ประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจบ้าง ตามสมควร

สารบัญ

๒.

คำนำ	ก.
สารบัญ	ข.
บทคัดย่อ	ค.
บทที่ 1 บทนำ	
- แบบเสนอโครงการวิจัย	1 - 4
- อำเภอปากช่อง	5 - 10
- ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัดในอำเภอปากช่อง	11 - 19
บทที่ 2 วัดบนภูเขา	
- วัดป่าเขาวันชัยนวัตน์	20 - 24
- วัดบุญฤทธิ์	25 - 27
- วัดถ้ำพระธาตุ	28 - 31
- สำนักสงฆ์เกษตร	32 - 35
- สำนักสงฆ์ถ้ำโพธิ์ทอง	36 - 38
- วัดผ่านศึกอนุกุล วนาราม	39 - 42
- วัดสังจະธรรม	43 - 46
- วัดเทพสถิต	47 - 49
- วัดเขาวง (สุริยา)	50 - 52
- วัดธารน้ำตก หลังเหว	53 - 56
- วัดถ้ำสิวลี	57 - 59
- วัดถ้ำไก่อแก้ว	60 - 62
- วัดเทวรูปทรงธรรม	63 - 65
- วัดเขาไทรส้ายันต์	66 - 69
- วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร	70 - 74
- วัดเทพนิกัษปณาราม	75 - 80
- วัดถ้ำไตรรัตน์	81 - 85
- วัดคลองตาลอง	86 - 88
บทที่ 3 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	89 - 99
บทที่ 4 ภาคผนวก	100 - 112
บรรณานุกรม	113 - 119

บทคัดย่อ

วัดในขอบข่ายการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน ๔๘ วัด แบ่งเป็นวัดมหานิกาย จำนวน ๑๑ วัด และวัดธรรมยุติกนิกาย จำนวน ๓๗ วัด

จากการศึกษาวิจัย ได้พบว่า วัดที่มีความเก่าแก่ที่สุด คือวัดเขาไทรสาयัณฑ์ ซึ่งมีการตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๕ และวัดที่ก่อตั้งใหม่สุดได้แก่วัดคลองตาลอง พ.ศ. ๒๕๒๓ วัดที่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของวัดเองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน ๑๒ วัด แต่วัดดังกล่าวก็ยังคงมีสิ่งปลูกสร้างหรือใช้ประโยชน์บางส่วนบนภูเขา หรือเชิงเขา และวัดที่สร้างบนภูเขา หรือเชิงเขาโดยไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง จำนวน ๖ วัด ซึ่งวัดเหล่านี้ต้องเช่าที่ดิน หรือขอใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือโดยการอนุโลมให้เช่าใช้ที่ดิน ของกรมป่าไม้ และกรมประชาสัมพันธ์

บทบาทของวัดนอกเหนือจากบทบาทในการสืบทอดพระพุทธศาสนา ด้วยการเผยแผ่ธรรมะให้แก่ประชาชน และเป็นศูนย์รวมในการทำบุญ อบรมปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาของพุทธศาสนิกชนแล้ว วัดยังมีบทบาทในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การปลูกป่า การให้การศึกษาแก่เยาวชน การรักษาศิลปวัฒนธรรมและประเพณี การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสาธารณสุข เป็นต้น

ABSTRACT

The scope of this research covers 18 Buddhist temples. These temples are divided into 2 Buddhist branches, Mahanikai and Dhammayudh. There are 11 Mahanikai temples and 7 Dhammayudh temples studied in this research.

According to the research, the oldest temple is Khao Sai Sayan which was built in 1935. The newest one is Klong Talong which was built in 1984. Twelve temples have their own legal land. However, some parts of these temple's land are on the hills. Six temples are entirely located on the hills. They don't have their own legal land.

Besides the role of teaching and advising Buddhists to do good deeds and to follow the Lord Buddha's teachings, these temples also have the roles of conserving the environment, creating Thai arts and culture, reforesting, taking care of people's health, giving general education to children and planting herbs.

บทที่ 1

บทนำ

แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยทางวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ

ต่ออนุกรรมการวิจัยวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ก. รายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอโครงการวิจัย

1. ชื่อโครงการวิจัย

(ภาษาไทย) ประวัติความเป็นมา ความเชื่อและผลกระทบของการสร้างวัดบนภูเขาใน
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

(ภาษาอังกฤษ) THE BUDDHIST TEMPLES (WAT) ON THE HILLS IN PAKCHONG
DISTRICT, NAKORN RATCHASIMA. "THE HISTORICAL SETTINGS, THE BELIEF AND THE
IMPACT ON BUILDING THE TEMPLES ON THE HILLS"

2. ลักษณะโครงการที่ขอรับทุน

- (/) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการปรับปรุงวางแผน พัฒนา หรือเผยแพร่ทาง
วัฒนธรรม
( ) เป็นเรื่องที่จะช่วยพัฒนาวัฒนธรรมไทย ให้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือแก้ปัญหา และ
วัฏจักรแห่งการดำเนินชีวิต
( ) เป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน

3. งานวิจัยประเภท

- (/) วิทยานิพนธ์ ( ) เป็นกลุ่ม (จำนวน.....คน)

4. ประเภท

- ( ) นิสิต/นักศึกษา (/) ข้าราชการ ( ) ประชาชน
( ) สถาบัน ( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

5. ชื่อผู้ขอรับทุน

นายปรีชา สุขเกษม อายุ 38 ปี สถานที่ทำงาน โรงเรียนปากช่อง
โทรศัพท์ 044(311098)

6. สถานที่ติดต่อได้สะดวก

โรงเรียนปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130 โทร.(044)
311098

7. ประสพการณ์งานวิจัย

7.1 ภาวะการแทรกซ้อนทางเสียงเมื่อคนไทยถิ่นอีสาน จังหวัดสุรินทร์พูดภาษาลาว และคนส่วนพูดไทยถิ่นอีสาน

ข. รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย

1. ความสำคัญของปัญหาที่ทำการวิจัย

1.1 ในเขตอำเภอปากช่องมีการสร้างวัดบนภูเขาเป็นจำนวนมาก แต่ละวัดมีประวัติความเป็นมาและความเชื่อไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักภาษาศาสตร์วิจัยอย่างยิ่ง

1.2 การก่อสร้างวัดบนภูเขา ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนหรือเขตที่ดินของทางราชการย่อมส่งผลกระทบต่อในด้านกฎหมาย รัฐและวัดจะสามารถประสานประโยชน์กันได้อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและความเชื่อในการก่อสร้างวัดบนภูเขา ในเขตอำเภอปากช่อง

2.2 เพื่อศึกษาถึงคุณค่าทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมของสิ่งปลูกสร้างภายในวัด

2.3 เพื่อศึกษาถึงผลกระทบต่อด้านกฎหมาย และการประสานประโยชน์ระหว่างราชการกับประชาชนในการก่อสร้างวัดบนภูเขา

2.4 เพื่อศึกษาเรื่องความเชื่อและความศรัทธาของชาวบ้านต่อวัดในท้องถิ่นบนภูเขา

3. สมมติฐาน

3.1 วัดแต่ละวัดมีประวัติความเป็นมา และความเชื่อไม่เหมือนกัน

3.2 การสร้างวัดบนภูเขาจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติในแง่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม

4. ขอบเขตการวิจัย

วัดที่ตั้งบนภูเขา หรือเชิงเขาในเขตอำเภอปากช่อง จำนวน 16 วัด

5. ตัวแปร

5.1 ตัวแปร

5.2 ตัวแปรตาม

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ประชากร วัดบนภูเขา

6.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 วัด

6.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม

6.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ จดบันทึก และการสังเกต

6.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย -

6.6 การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลจากการสัมภาษณ์และจากแบบสอบถาม

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ทราบประวัติความเป็นมาและความเชื่อในการสร้างวัดบุญเขา

7.2 ได้ทราบถึงคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรมของสิ่งปลูกสร้างภายในวัด

7.3 ได้ทราบถึงประเพณีวัฒนธรรมของชาวบ้านในละแวกวัด

7.4 ได้ทราบถึงผลดี ผลเสียของการสร้างวัดบุญเขา ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหา

7.5 เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเรื่องท้องถิ่นของเรา และวัฒนธรรมท้องถิ่น

7.6 เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปในการศึกษาค้นคว้าและหาข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอปากช่อง

8. รายละเอียดงบประมาณโครงการ

8.1 ชั้นเตรียมการ 1,000 บาท

8.2 ชั้นเก็บรวบรวมข้อมูล 5,000 บาท

8.3 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล 3,000 บาท

8.4 ชั้นเรียบเรียงรายงาน 12,000 บาท

รวม 21,000 บาท

9. แผนภูมิการดำเนินงาน

แผนการปฏิบัติงาน

	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.
1. ชั้นเตรียมการ	_____	_____										
2. ชั้นรวบรวมข้อมูล		_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____		
3. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล							_____	_____	_____	_____	_____	
4. ชั้นเรียบเรียงรายงาน								_____	_____	_____	_____	

10. ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เกี่ยวกับทุน
อุดหนุนการวิจัยทุกประการ พร้อมนี้ได้ส่งแบบเสนอขอรับทุนอุดหนุนการวิจัย จำนวน 15 ชุด ตามกำหนด
ในประกาศมาประกอบการพิจารณา

(ลงชื่อ).....

(นายปรีชา สุขเกษม)

ผู้เสนอโครงการวิจัย

อำเภอปากช่อง

ปากช่อง เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ในบริเวณซึ่งในอดีตคือขุนเขาตงพญาไฟ หรือต่อมาเรียกคงตงพญาเย็น มีอาณาเขตกว้างขวาง พื้นที่อุดมสมบูรณ์ ปากช่องเป็นเมืองที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้คนอพยพมาจากทั่วทุกสารทิศเพื่อบำบัดจอบที่ดินทำมาหากิน การศึกษาเรื่องราวของปากช่อง ต้องมีความเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของพื้นที่และผู้คน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

สภาพภูมิศาสตร์

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ของจังหวัดนครราชสีมา ระยะทางห่างจากตัวอำเภอเมือง ประมาณ 85 ก.ม. และห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางหลวงหมายเลข 2 ถนนมิตรภาพ ประมาณ 170 ก.ม. และโดยทางรถไฟ ประมาณ 179.93 ก.ม. มีพื้นที่ประมาณ 1,644.50 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,040,312.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.50 ของพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ทิศใต้	ติดต่อ	อำเภอเมือง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	อำเภอสีคิ้ว และอำเภอบึงขัง จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

การปกครองและประชากร

ปัจจุบันแบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 12 ตำบล 171 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลปากช่อง	มี	20	หมู่บ้าน
2. ตำบลกลางดง	มี	13	หมู่บ้าน
3. ตำบลชนงพระ	มี	10	หมู่บ้าน
4. ตำบลวังกะทะ	มี	19	หมู่บ้าน
5. ตำบลโป่งตาลอง	มี	12	หมู่บ้าน
6. ตำบลหนองสาหร่าย	มี	20	หมู่บ้าน
7. ตำบลหนองน้ำแดง	มี	9	หมู่บ้าน
8. ตำบลหมูสี	มี	14	หมู่บ้าน
9. ตำบลจันทัก	มี	15	หมู่บ้าน
10. ตำบลวังไทร	มี	16	หมู่บ้าน

11. ตำบลคลองม่วง มี 15 หมู่บ้าน

12. ตำบลพญาเย็น มี 12 หมู่บ้าน

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นอีก 2 หน่วยได้แก่ เทศบาลตำบลปากช่อง และ
สุขาภิบาลกลางดง

อำเภอปากช่องมีประชากร 150,205 คน แบ่งเป็นชาย 79,978 คน หญิง 70,227 คน
เป็นประชากรในเขตเทศบาล 42,045 คน นอกเขตเทศบาล 108,160 คน จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น
28,295 ครัวเรือน

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2442 สมัยรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้สร้างทางรถไฟ สายกรุงเทพ - นครราชสีมา
เมื่อสร้างทางมาถึงบริเวณภูเขา 2 ลูก คือ ภูนกยูงและภูเขาน้อย ต้องมีการเปิดภูเขาเป็นช่องระหว่าง
ภูเขาทั้ง 2 ลูกนี้ เพื่อให้ทางรถไฟผ่าน ต่อมาข้าราชการอพยพเข้ามาตั้งหมู่บ้านอยู่ใกล้ ๆ กับช่องของภูเขา
ดังกล่าว จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า "ปากช่อง" ซึ่งหมายถึง ปากช่องของภูเขาภูนกยูงและภูเขาน้อยนี้เองและ
ได้สร้างสถานีรถไฟขึ้นที่หมู่บ้านแห่งนี้ด้วย ถือเป็นปากทางเข้าสู่ดงพญาเย็น

หมู่บ้านปากช่องขึ้นกับ ตำบลชนงพระ อำเภอจันทัก เมืองนครราชสีมา มณฑลลาวกลาง
พ.ศ. 2478 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตโดย ย้ายอำเภอจันทักไปอยู่ที่สีคิ้วและต่อมาเรียกอำเภอสีคิ้ว พ.ศ.
2482 ยุบรวมตำบลชนงพระเข้ากับตำบลจันทักบ้านปากช่อง จึงมาขึ้นกับตำบลจันทัก พ.ศ. 2492 หมู่บ้าน
ปากช่องได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น ตำบลปากช่อง 1 มกราคม พ.ศ. 2500 เป็นกิ่งอำเภอ ขึ้นกับอำเภอ
สีคิ้วจนกระทั่ง 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2500 ทางราชการจึงประกาศตั้งอำเภอปากช่อง มีนายบรรยงก์ สู้พานิช
เป็นนายอำเภอคนแรก

ภาษาและเผ่าพันธุ์

ผู้คนที่อยู่อาศัยอยู่อำเภอปากช่อง พอจะสรุปเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มไทย
โคราช, กลุ่มไทยอีสาน และกลุ่มไทยภาคกลาง นอกจากนั้นยังมีกลุ่มย่อยอื่น ๆ อีก เช่น กลุ่มชาวจีน
กลุ่มขวน (โยนก) เป็นต้น

- กลุ่มไทยโคราช เป็นกลุ่มที่เก่าแก่ที่สุด เริ่มจากนครจันทักซึ่งเป็นเมืองเก่า ปราณนาม
ในประวัติศาสตร์มาก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 และมีชาวไทยโคราชอพยพเข้ามาจากอำเภออื่นเพิ่มเติมอีก
ภายหลัง

- กลุ่มไทยอีสาน (ลาว) ส่วนหนึ่งอพยพมาจาก อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา อีกส่วนหนึ่ง

มาจาก จ.สระบุรี และมีบางส่วนอพยพมาจากจังหวัดอื่น ๆ เช่น อุบลราชธานี, สุรินทร์, ศรีสะเกษ เป็นต้น

- กลุ่มไทยภาคกลาง อพยพเข้ามาหลังจากทางรถไฟตัดผ่านปากช่อง มาจากจังหวัดต่าง ๆ เช่น สุพรรณบุรี, อยุธยา, นครสวรรค์ เป็นต้น

กลุ่มต่าง ๆ เมื่ออพยพเข้ามาได้นำวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของตนเข้ามาด้วย เกิดการผสมผสานกลมกลืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาพูด เนื่องจากภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่ใช้เรียนในโรงเรียน และเป็นภาษากลางที่ใช้สื่อสารระหว่างคนต่างกลุ่ม ความนิยมในการพูดภาษาไทยกลางจึงเพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้ว่า คนรุ่นใหม่ไม่พูดภาษาแม่ แต่จะใช้ภาษาไทยกลางแทนเป็นส่วนใหญ่

สถานที่สำคัญ และการท่องเที่ยว

- เขาใหญ่

ได้รับการประกาศให้เป็นวนอุทยานแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ.2505 มีเนื้อที่ประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1.3 ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ นครนายก ปราจีนบุรี สระบุรี และนครราชสีมา ในส่วนของจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในเขตอำเภอปากช่อง

เขาใหญ่เป็นป่าธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาชนิด มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำตกทั้งดงมากถึง 12 แห่ง นอกจากนั้นยังเป็นต้นน้ำสายสำคัญคือ ลำตะคอง และแม่น้ำนครนายก

- เขื่อนและอ่างเก็บน้ำลำตะคอง

เป็นเขื่อนดินกั้นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ อยู่ริมถนนมิตรภาพเป็นเส้นแบ่งเขต อำเภอปากช่องกับ อำเภอสีคิ้ว เริ่มสร้างปี พ.ศ.2507 แล้วเสร็จ พ.ศ.2512 จุน้ำได้ 300 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถส่งน้ำช่วยพื้นที่ทำการเกษตรได้ประมาณ 238,000 ไร่ นอกจากนั้นยังได้มีการปล่อยพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำหลายชนิด ทำให้ประชาชนรอบ ๆ เขื่อน มีอาชีพทางการประมงอีกด้วย

บริเวณรอบ ๆ เขื่อน ร่มรื่น สวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ

- วัดและถ้ำ

อำเภอปากช่อง มีวัดทางพระพุทธศาสนาที่สร้างด้วยสถาปัตยกรรมที่สวยงาม มีวัดจำนวนมากที่ตั้งอยู่บนภูเขาหรือเชิงเขา ประกอบด้วยถ้ำมากมาย และมีทัศนียภาพที่งดงาม เหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนและปฏิบัติธรรม วัดที่น่าสนใจ อาทิเช่น วัดเทพพิทักษ์ ปุณาราม ต.กลางดง มีพระพุทธรูปใหญ่ตั้งเด่นอยู่บนเชิงเขา วัดถ้ำไตรรัตน์ มีถ้ำสวยงาม 3 ถ้ำ วัดวชิรลงกรณ์ วัดถ้ำสามพี่น้อง เป็นต้น

เนื่องจากความสวยงามและโดดเด่นทางธรรมชาติ รวมทั้งความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ที่มีพืช

ผัก ผลไม้ นานาชนิด ปากช่องจึงเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวอีกอำเภอหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากมีภาคเอกชนมาลงทุนสร้าง โรงแรม รีสอร์ท เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อน นอกจากนี้ ยังมีศูนย์กลางตลาดผลไม้และของที่ระลึก ซึ่งเป็นผลผลิตของอำเภอปากช่องอีกมากมาย

ประเพณีวัฒนธรรมและเทศกาลสำคัญ

อำเภอปากช่องมีเทศกาล ที่แสดงออกถึงประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่สำคัญได้แก่

1. งานผลไม้และของดีเมืองปากช่อง จัดประมาณเดือนกรกฎาคม เป็นประจำทุกปี ในงานจะมีการแสดงและจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอปากช่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้อยหน่า ซึ่งจะมีมากในช่วงเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม งานนี้จึงเรียกติดปากว่า "งานน้อยหน่า" นอกจากนี้ยังมีการประกวดผลไม้ นานาชนิดและประกวดธิดापากช่องอีกด้วย
2. งานสงกรานต์ จัดโดยเทศบาลตำบลปากช่อง ในวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี เป็นการรักษาไว้ซึ่งประเพณีอันดีงามของไทย ในงานจะมีการประกวดรถสงกรานต์ ขบวนแห่และนางสงกรานต์ มีการแข่งขันกีฬาพื้นบ้านและการแสดงพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังมีพิธีทำบุญตักบาตร
3. งานลอยกระทง จัดโดยเทศบาลตำบลปากช่อง ในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี ในงานจะมีการประกวดกระทงดอกไม้สด กระทงใหญ่ ประกวดขบวนแห่และประกวดนางนพมาศจากวัดต่าง ๆ ในอำเภอปากช่อง
4. งานแห่เทียนเข้าพรรษา จัดโดยเทศบาลตำบลปากช่อง ประมาณเดือนกรกฎาคม ซึ่งตรงกับวันเข้าพรรษาของทุกปี ในงานจะประกอบด้วยพิธีทางพระพุทธศาสนา การแห่ต้นเทียน เพื่อนำไปทอดถวายยังวัดต่าง ๆ การทำบุญตักบาตร เป็นต้น

เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจที่สำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

- ภาคเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ทำรายได้ให้กับอำเภอปากช่อง ได้แก่ ข้าวโพดและผลไม้ นานาชนิด เช่น มะม่วง ขนุน น้อยหน่า ลิ้นจี่ มะขามหวาน ขณะนี้กำลังทดลองปลูกเงาะและองุ่น สัตว์เศรษฐกิจได้แก่ ไก่ ไก่ และหมู
  - ภาคอุตสาหกรรม อำเภอปากช่องมีโรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อาทิเช่น ฟาร์ม ไก่ ฟาร์มไก่ โรงงานแปรรูปข้าวโพดอ่อน
- นอกจากนี้ ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่ อุตสาหกรรมไม้หิน เป็นต้น

- การท่องเที่ยว จากธรรมชาติที่สวยงาม มีเขาใหญ่เป็นแหล่งดึงดูดใจและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก ปากช่องจึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีโรงแรมและรีสอร์ทเป็นจำนวนมาก ประกอบกับเป็นอำเภอที่เป็นทางผ่านสู่จังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การคมนาคมสะดวก จึงมีผู้คมนาคมท่องเที่ยว อำเภอปากช่อง อยู่เป็นประจำ

ดงพญาเย็น

อำเภอปากช่องตั้งอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเดิม คือ ดงพญาเย็น ซึ่งชุกชุมไปด้วยไผ่ป่า และสัตว์ป่านานาชนิด ดงพญาเย็นคือเทือกเขาอันเป็นเขื่อนกั้นที่ราบสูงโคราชกับภาคกลาง กล่าวกันในสมัยโบราณว่า จังหวัดนครราชสีมา สูงกว่ากรุงเทพฯ ถึง 7 ชั่วโมงกาล เมื่อมีการสำรวจเพื่อทำแผนที่ตามหลักสากล ก็ได้พบว่า พื้นที่ดงพญาเย็นสูงกว่าระดับน้ำทะเล 185 เมตร นับว่าใกล้เคียงกับค่ากล่าวของคนโบราณ

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พอจะอ้างอิงได้ว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและอนุชาธิราชพระเอกาทศรถ เมื่อครั้งยกทัพไปปราบพระยาละแวกแห่งกรุงกัมพูชา ได้เสด็จทางดงพญาเย็นแห่งนี้

สมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้า เสด็จเมืองนครราชสีมา โดยผ่านทางดงพญาเย็น ซึ่งเมื่อก่อนเรียกว่า ดงพญาไฟ กล่าวกันว่า พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้า ทรงมีพระราชดำริว่า จะเปลี่ยนชื่อดงพญาไฟเป็นดงพญาเย็น ไม่ควรเรียกดงพญาไฟให้คนครั่นคร้าม จึงกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอเปลี่ยนนามใหม่ เป็นดงพญาเย็นและผู้คนได้เรียกชื่อใหม่ตราบจนทุกวันนี้

เมื่อพ่อค้าจะชักลากไม้ หรือต้อนวัวควายลงไปยังที่ราบภาคกลาง ต้องผ่านดงพญาเย็นในเขตปากช่อง และต้องมีการพักค้างแรมอย่างน้อย 1-2 คืน ก่อนที่จะข้ามขุนเขาไปได้ บริเวณที่พ่อค้าพักมักเป็นที่ราบโล่งแจ้ง บางแห่งอยู่ใกล้ลำน้ำ บริเวณเหล่านี้เรียกว่า "ปาง" ดังปรากฏชื่อมาจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น ปางแจ้ง ปางแก ปางร้องไห้ (ต่อมาเปลี่ยนเป็นปางอโศก)

นครจำนิก

ได้รับการตั้งเป็นเมือง ชื่อ นครจำนิก เมื่อ พ.ศ. 2231 ตั้งอยู่ในที่ราบหุบเขาริมลำตะคอง ในท้องที่อำเภอปากช่อง เมื่อ พ.ศ. 2435 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้จัดระเบียบการปกครองส่วนภูมิภาคขึ้นใหม่เป็น มณฑลเทศาภิบาลประกอบด้วย หมู่บ้าน ---> ตำบล ---> อำเภอ ---> เมือง ---> มณฑล จำนิกเป็นอำเภอหนึ่งขึ้นกับเมืองนครราชสีมา มณฑลลาวกลาง (ต่อมาเปลี่ยนเป็นมณฑลนครราชสีมา) แต่เนื่องจากอำเภอจำนิกอยู่ใกล้กับดงพญาเย็นมีโรคภัยชุกชุม จึงย้ายไปตั้งอำเภอใหม่ที่ ต.สีคิ้ว และเปลี่ยน

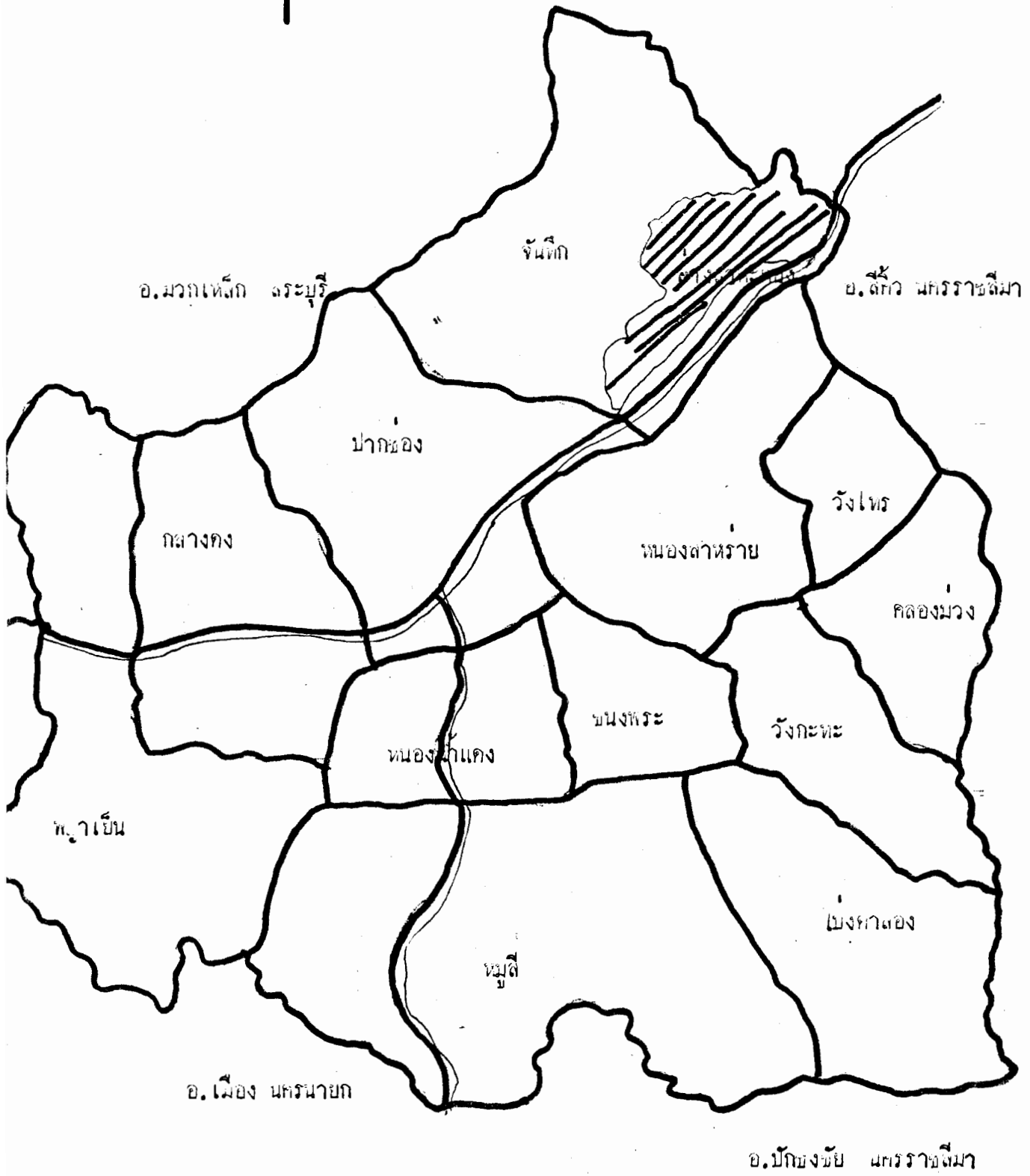
ชื่อใหม่เป็น อ.สีคว เมื่อ พ.ศ. 2478 และลดฐานะจันทกลงมาเป็นตำบล

เมื่อมีการสร้างเขื่อนลำตะคองเมื่อ พ.ศ. 2507 จันทกอยู่ในเขตที่จะถูกน้ำท่วม จึงได้ย้ายมาตั้งหมู่บ้านอยู่เหนือเขื่อน ส่วนจันทกตั้งเดิม ปัจจุบัน จมอยู่ในอ่างเก็บน้ำลำตะคอง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

แผนที่อำเภอปากช่อง โดยสังเขป

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัดในอำเภอปากช่อง

ก. วัดตามนิกาย

ประกอบด้วย วัด 144 วัด และสำนักสงฆ์ 10 แห่ง

เจ้าคณะอำเภอ พระครูอุดมศีร์วิวัฒน์ (เยี่ยม มิโธโร) เจ้าอาวาสวัดศีร์วิวัฒน์

รองเจ้าคณะอำเภอ พระครูอนุรักษวัณนตร (สุวรรณ สุวณโณ) เจ้าอาวาสวัดกลางตง

พระครูวรวิมลปรีชา (เอนก อรินทโม) เจ้าอาวาสวัดเทพสถิต

เขตการปกครองคณะสงฆ์และรายชื่อเจ้าคณะตำบล ประกอบด้วย

1. ตำบลปากช่อง เขต 1 พระสมุห์วัฒนา อภสสโร วัดศีร์วิวัฒน์ เป็นเจ้าคณะตำบล

มีจำนวน 5 วัด และ 1 สำนักสงฆ์ คือ

1. วัดศีร์วิวัฒน์
2. วัดเทพสถิต
3. วัดนิมพาราม
4. วัดป่าเขาวันชัยนวัตน์
5. วัดคลองตาลอง
6. สำนักสงฆ์สิริสัมพันธ์

2. ตำบลปากช่อง เขต 2 พระครูปลัดเจริญ สิริธโร วัดเกาะอุทการาม (เกาะน้อย)

เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 6 วัด และ 1 สำนักสงฆ์ คือ

1. วัดเกาะอุทการาม
2. วัดทองอ่อนสามัคคี
3. วัดลำทองกลาง
4. วัดหนองกะจะ
5. วัดธารน้ำตก (หลังเทว)
6. วัดหนองตาแก้ว
7. สำนักสงฆ์เขารวก

3. ตำบลปากช่อง เขต 3 พระครูนวกิจจาทร (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดใหม่ปางแก

เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 6 วัด คือ

1. วัดใหม่ปางแก
2. วัดบันไดม้า
3. วัดชันน้ำเย็น

4. วัดดำเนินสถิต
5. วัดหนองมะค่า
6. วัดหนองกะโตะวา

4. ตำบลจันทิก เขต 1 พระครูนิพนธ์สุดคุณ (พระครูสัญญาบัตรชั้นเอก) วัดโกศลสิทาราม
เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 8 วัด คือ

1. วัดโกศลสิทาราม
2. วัดเวฬุวัน (ป่าไผ่)
3. วัดหนองกระทุ่ม
4. วัดป่าสถานีใหม่จันทิก
5. วัดถ้ำชันมีต
6. วัดคลองลึก
7. วัดถ้ำพรหมประติษฐ์
8. วัดท่างอย

5. ตำบลจันทิก เขต 2 พระครูอนุรักษ์สันติธรรม (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดหนองกระทุ่ม
เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 6 วัด และ 1 สำนักสงฆ์ คือ

1. วัดสอยดาว
2. วัดสายขนวน
3. วัดหนองตอ
4. วัดหลังเขา
5. วัดศรีสามัคคีธรรม
6. วัดหนองใหญ่
7. สำนักสงฆ์หนองตอชันหินแก้ว

6. ตำบลหนองสาหร่าย เขต 1 พระครูมงคลวิริยคุณ (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดหนอง
สาหร่าย เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 8 วัด คือ พระพอง จนทวิโส เป็นรองเจ้าคณะตำบล

1. วัดหนองสาหร่าย
2. วัดศรีสำรวญ (ฝั่ง 13)
3. วัดใหม่ทรายทอง
4. วัดใหม่คลองยาง
5. วัดศรีมาศราษฎร์บำรุง (ฝั่ง 2)

6. วัดพุทธนิคม
7. วัดถ้ำพระธาตุ
8. วัดนิคม ผัง 16

7. ตำบลหนองสาหร่าย เขต 2 พระครูนิเทศธรรมกิจ (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดจันทิก เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 6 วัด คือ

1. วัดจันทิก
2. วัดไตรรัตน์อินทราราม
3. วัดโคกสง่า
4. วัดชัยหวาย
5. วัดท่ามะนาว
6. วัดเขาน้อยคงคาราม

8. ตำบลวังกะทะ เขต 1 พระครูบวรภิกษิตคุณ (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดวังกะทะ เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 6 วัด คือ

1. วัดวังกะทะ
2. วัดถ้ำเทพมิต
3. วัดหนองขวาง
4. วัดสามัคคีธรรม (หนองขี้ต้อน)
5. วัดคลองพลู
6. วัดหนองสองห้อง

9. ตำบลวังกะทะ เขต 2 เจ้าอธิการธีรวัฒน์ ปรงกโม วัดมอมะกอก เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 5 วัด และ 1 สำนักสงฆ์ คือ

1. วัดมอมะกอก
2. วัดวังกะไล้
3. วัดป่าไผ่แดง
4. วัดวังพิกุลทองราษฎร์บูรณะ (อีตาก)
5. วัดศรีเจริญธรรม (มะค่าโพรง)
6. สำนักสงฆ์โนนทอง

10. ตำบลหมูสี เขต 1 พระครูอรุณภิกษิตคุณ (พระครูสัญญาบัตรชั้นตรี) วัดหมูสี เป็นเจ้าคณะตำบล (อาพาธ มี พระมหาภิกษิตพิงษ์ วัดวังไต้งไต้) รักษาการแทน มีจำนวน 8 วัด คือ

1. วัดทมูลี
2. วัดท่าช้าง
3. วัดศรีบุญญาราม (บ้านไร่พัฒนา)
4. วัดคลองเสือ
5. วัดบึงเตย
6. วัดถ้ำเทวรูปทรงธรรม
7. วัดถ้ำศิมาลัยทรงธรรม
8. วัดเกาะแก้วคงคาราม

11. ตำบลทมูลี เขต 2 พระครูบรรพตวาทกมล (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดป่าเขาใหญ่
เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 8 วัด คือ

1. วัดป่าเขาใหญ่
2. วัดธารอุทุมพร (คลองเต็อ)
3. วัดคลองดินดำ
4. วัดวังโต้งไต้
5. วัดท่ามะปรางค์
6. วัดกุดคล้าย
7. วัดบ้านเลือดไทย
8. วัดเทพลากั้ง

12. ตำบลชนงพระ เขต 1 พระครูรัตนภิรักษ์ (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดถ้ำไถ่แก้ว
เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 6 วัด และ 1 สำนักสงฆ์

1. วัดตะเคียนทอง
2. วัดเกิดแก้วนิมิต
3. วัดหนองตะกู่
4. วัดคลองหินลาด
5. วัดเขาจันทร์หอม
6. วัดนิคม ผัง 14
7. สำนักสงฆ์ศรีสมบูรณ์

13. ตำบลชนงพระ เขต 2 พระครูสิริธรรานุยุต (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดตะเคียนทอง
เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 5 วัด และ 1 สำนักสงฆ์ คือ

1. วัดแก่งกลางดง
2. วัดชนงพระเทณี
3. วัดชนงพระกลาง
4. วัดชนงพระใต้
4. วัดชัยสวอง
6. สำนักสงฆ์ฉ้อนครีวรรณบรรพต

14. ตำบลพญาเย็น เขต 1 พระครูอากาศวิสุทธิธารณ์ (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดถ้ำสองพี่น้อง เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 6 วัดคือ

1. วัดถ้ำสองพี่น้อง
2. วัดถ่านไค้
3. วัดผ่านศึกอนุกุล
4. วัดน้ำพุ
5. วัดหัวโกรก (ถ้ำเพชรพนมวัน)
6. วัดหัวป่าง

15. ตำบลพญาเย็น เขต 2 พระครูปกาสิตพรหมคุณ (พระครูสัญญาบัตรชั้นโท) วัดพรหมปกาสิต เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 8 วัด และ 1 สำนักสงฆ์ คือ

1. วัดพรหมปกาสิต
2. วัดบุญญฤทธิ์
3. วัดหนองยาง
4. วัดโนนกระโดน
5. วัดนิเทศธรรมรสาาราม
6. วัดชัยใต้
7. วัดไศกน้อย
8. วัดถ้ำอุดมสุข
9. สำนักมหาจุฬีอาศรม

16. ตำบลกลางดง พระครูเมตตาอนุรักษ์ (พระครูสัญญาบัตรชั้นเอก) วัดมิตรภาพวนาราม เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 5 วัด และ 1 สำนักสงฆ์ คือ

1. วัดมิตรภาพวนาราม
2. วัดกลางดง

3. วัดปางอโศก
4. วัดปางแจ้
5. วัดลี้จจะธรรม
6. สำนักสงฆ์เขาแผนที่

17. ตำบลโป่งตาลอง พระสมุห์เกรียงศักดิ์ คุณวีโร วัดธารอุทุมพร ต.ทมูลี เป็นเจ้า
คณะตำบล มีจำนวน 8 วัด คือ

1. วัดหนองจอก
2. วัดโป่งตาลอง
3. วัดหนองคุ่ม
4. วัดมอตะเคียน
5. วัดหนองข่อม
6. วัดถ้ำศิลาทอง
7. วัดสระน้ำใส
8. วัดสินทองวนาวาส

18. ตำบลหนองน้ำแดง พระครูใบฎีกาทองอินทร์ เขมโก วัดบ้านนา เป็นเจ้าคณะตำบล
มีจำนวน 10 วัด คือ

1. วัดบ้านนา
2. วัดถ้ำไก่อั่ว
3. วัดป่าอำนวยการ
4. วัดไทยเต็มดวงธรรม
5. วัดบ้านโป่งกะสัง
6. วัดเขาวงเจริญธรรม
7. วัดเขาวง (หนองบอน)
8. วัดถ้ำเขาวง (ถ้ำสุริยา)
9. วัดเขาแก้วจุฬามณี (หนองครก)
10. วัดถ้ำเพชรนิมาน

19. ตำบลคลองม่วง เจ้าอธิการเชื่อม ธรรมกตโต วัดหนองไทร เป็นเจ้าคณะตำบล มี
จำนวน 14 วัด และ 2 สำนักสงฆ์ คือ

1. วัดหนองไทร

2. วัดชัยพลู
3. วัดชัยเศรษฐี
4. วัดสะพานหิน
5. วัดโคกสูง
6. วัดวังสีเส็ด
7. วัดวังมะนาว
8. วัดตะลูกแจง
9. วัดหนองหมาก
10. วัดคลองม่วงเจริญสุข
11. วัดคีรีรัตนาราม
12. วัดโป่งวัวแดง
13. วัดถ้ำหนองไทร
14. วัดหนองผักหนอก (ถ้ำสองพี่น้อง)
15. สำนักสงฆ์หนองผักนึ่ง
16. สำนักสงฆ์มอทรายทอง

20. ตำบลวังไทร เจ้าอธิการอุดม สุมโน วัดไตรรัตน์อินทราาราม ต.หนองสาหร่าย

เขต 2 เป็นเจ้าคณะตำบล มีจำนวน 10 วัด คือ

1. วัดสิริธรรมคุณ (ชัยน้อย-ชัยใหญ่)
2. วัดคลองยาง
3. วัดมหาชัยวนาราม (วังไทร)
4. วัดหินเนิง
5. วัดหินตาด
6. วัดถ้ำพระโพธิราช
7. วัดคลองหินปูน (วารินวราราม)
8. วัดมะค่าโพรง
9. วัดทุ่งข้าวฟ่าง
10. วัดหนองแกพัฒนา

ข. วัดธรรมยุค

เจ้าคณะอำเภอ พระมงคลวัฒนคุณ (เนิม กิตติวัฒนโน) วัดถ้ำไตรรัตน์

มีวัดธรรมยุต ในอำเภอปากช่อง จำนวน 21 วัด แบ่งเขตการปกครองเป็น 3 เขต และมี
วัดที่ยังไม่ได้แบ่งเขตอีก 6 วัด ดังนี้

ที่	วัด / สำนักสงฆ์	ตำบล	ตำบล	หมายเหตุ
		อาณาจักร	ศาสนจักร	
1	เขาไทรสาขันธ์	ปากช่อง	ปากช่อง เขต 1	พัทธสีมา
2	เขากะจะ (เขาจันตริวงศ์)	ปากช่อง	ปากช่อง เขต 1	สำนักสงฆ์
3	จิตสวัสดีธรรมาราม	วังกะทะ	ปากช่อง เขต 1	สำนักสงฆ์
4	ธรรมธาราราม (กุดโง้ง)	วังกะทะ	ปากช่อง เขต 1	สำนักสงฆ์
5	รัตนวาราราม (เขาแก้ว)	วังกะทะ	ปากช่อง เขต 1	สำนักสงฆ์
6	พรหมประทาน	หนองสาทร้าย	ปากช่อง เขต 1	สำนักสงฆ์
7	เกษตรสงฆ์	ปากช่อง	ปากช่อง เขต 2	สำนักสงฆ์
8	สามัคคีธรรม	หนองน้ำแดง	ปากช่อง เขต 2	สำนักสงฆ์
9	ถ้ำโพธิ์ทอง	หนองน้ำแดง	ปากช่อง เขต 2	สำนักสงฆ์
10	เทพสุทธาจารย์	หนองน้ำแดง	ปากช่อง เขต 2	สำนักสงฆ์
11	ถ้ำลิปิปัญจะ	กลางดง	ปากช่อง เขต 2	สำนักสงฆ์
12	เทพพิทักษ์ปณดาราม	กลางดง	ปากช่อง เขต 3	พัทธสีมา
13	ถ้ำพระสิวลี	กลางดง	ปากช่อง เขต 3	สำนักสงฆ์
14	วชิราลงกรณวาราราม	หนองน้ำแดง	ปากช่อง เขต 3	พัทธสีมา
15	ถ้ำไตรรัตน์	หนองน้ำแดง	ปากช่อง เขต 3	สำนักสงฆ์
16	พรหมประดิษฐ์	จันทัก		สำนักสงฆ์
17	เนรัญชรา	ปากช่อง		สำนักสงฆ์
18	มกุฏคีรีวัน	โป่งตาลอง		สำนักสงฆ์
19	ถ้ำพรหมจรรย์ธรรมาราม	หนองน้ำแดง		สำนักสงฆ์
20	ถ้ำแก้ว	หุบสี		สำนักสงฆ์
21	โพธิ์สว่างวาราม	หุบสี		สำนักสงฆ์

วัดที่ดำเนินการวิจัย

วัดมหานิกาย

ประกอบด้วย

ตำบลปากช่อง เขต 1

1. วัดเทพสถิต
2. วัดคลองตาลอง
3. วัดป่าเขาวันชัยนวัตน์

ตำบลปากช่อง เขต 2

4. วัดธารน้ำตก (หลังเหว)

ตำบลหนองสาหร่าย

5. วัดถ้ำพระธาตุ

ตำบลหมูสี เขต 1

6. วัดถ้ำเทวรูปทรงธรรม

ตำบลพญาเย็น เขต 1

7. วัดผ่านศึกอนุกุลวนาราม

ตำบลพญาเย็น เขต 2

8. วัดบุญฤทธิ

ตำบลกลางดง

9. วัดสังฆะธรรม

ตำบลหนองน้ำแดง

10. วัดถ้ำไก่อแก้ว
11. วัดถ้ำเขาวง (ถ้ำสุวิยา)

วัดธรรมยุต

12. วัดเขาไทรสาขันธ์
  13. วัดเทพนิทกษณ์นาราม
  14. วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร
  15. สำนักสงฆ์ ถ้ำโพธิ์ทอง
  16. วัดถ้ำพระสิวลี
  17. สำนักสงฆ์เกษตร
  18. วัดถ้ำไตรรัตน์
-

วัดป่า เขาวังชัยนรินทร์

ที่ตั้ง หมู่ 11 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. 2525 ท่านพระอาจารย์สมบุรณ์ จาริกมาจากวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ กรุงเทพมหานคร จำพรรษาอยู่ที่เชิงเขากระท่อมของหมอนม่น มีนายรวม อู่สูงเนิน เป็นโยมอุปฐาก ต่อมา มีนายตุลิต (แดง) ลามรังสิรัตน์ ได้เข้ามากราบนมัสการและได้ปรารภว่า ที่อยู่อาศัยของท่านมีความลำบากไม่เหมาะสมต่อการบำเพ็ญภาวนาความเพียรของสมณะเพศ อีกทั้งธรรมชาติต่าง ๆ บนภูเขาที่ถูกทำลายจนหมดสิ้นจะหาร่มไม้พอที่จะบังแดดก็ไม่มี ควรที่จะชักชวนประชาชนพร้อมทั้งญาติสนิทมิตรสหายมาร่วมก่อสร้างสำนักสงฆ์ไว้ เพื่อที่จะได้พัฒนาปลูกต้นไม้ไว้รักษาน้ำธรมไม่เต็มเอาไว้ ธรรมชาติของภูเขาจะได้รับความร่มเย็น เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สนใจในการปฏิบัติธรรมก็จะได้อาศัยร่วมเงาของธรรมชาติ ประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างสะดวกยิ่ง จึงปรึกษากับท่านพระอาจารย์สมบุรณ์ และนายรวม อู่สูงเนิน นายมนัส ศรีไปฎก นัดหมายกับประชาชนที่มีบ้านอาศัยอยู่ในบริเวณกองวัดขึ้น มาร่วมประชุมกันเมื่อเดือนตุลาคม 2525 ทุกคนมีความเห็นว่าจะสร้างเป็นวัดป่าจึงจะรักษาธรรมชาติของภูเขาป่าไม้ได้ผลดียิ่งขึ้น จึงมอบหมายให้นายตุลิต ลามรังสิรัตน์ เป็นผู้จัดหาเสาคอนกรีตจำนวน 9 ต้น นายมนัส ศรีไปฎก ไปขออนุญาตก่อสร้างกับนายเดชา เขาวังมานเดชะ ผู้ครอบครองสิทธิ์บนภูเขาเดิม นายเดชา ทราบวัตถุประสงค์แล้วก็อนุญาตให้ นายบุญส่ง โกษาภล รับบริจาคสิ่งกะสีและเงินนายช่างก่อสร้างด้วย นายทั้ง อู่สูงเนิน บริจาคไม้และมีผู้ร่วมบริจาคอีกจำนวนหนึ่ง เดือนพฤศจิกายน 2525 จึงได้ลงมือก่อสร้างอาคาร กว้าง 12 คอก ยาว 12 คอก มีท่านพระอาจารย์สมบุรณ์เป็นประธานการก่อสร้าง แล้วเสร็จในเดือนมิถุนายน 2526 พระอาจารย์สมบุรณ์ อาพาธลง ได้เดินทางกลับสำนักเดิม ทำให้ไม่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา เมื่อออกพรรษาแล้วทุกคนจึงมอบหมายให้ นายตุลิต เป็นผู้จัดหาเงินต้นพระภิกษุมาอยู่ประจำ เพื่อที่จะได้ดำเนินงานต่อไปตามเจตนารมย์ที่ตั้งไว้ นายตุลิต พิจารณาเห็นว่าควรที่จะยกให้สาขาของวัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพราะทราบว่าพระภิกษุสามเณรวัดหนองป่าพงนี้ มีปฏิปทาในการรักษาพระธรรมวินัย มีความยินดีที่จะอยู่ในธรรมชาติของป่าไม้ เพื่อความสงบวิเวก เหมาะสมที่จะบำเพ็ญภาวนาความเพียรอย่างยิ่ง นายมนัส ศรีไปฎก ผู้มีความคุ้นเคยกับพระภิกษุสาขานี้ จึงได้มีจดหมายนิมนต์พระภิกษุจากวัดสาขาหนองป่าพงมาจำพรรษาที่วัด เดือนพฤศจิกายน 2526 พระอาจารย์ทองสุข พร้อมคณะเดินทางมาถึง คณะผู้ร่วมก่อสร้างทุกคนได้พร้อม

ใจกันกล่าวคำถวายสำนักให้ เป็นสาขาของวัดหนองป่าพง พระอาจารย์ทองสุขมาอยู่ได้เพียงระยะหนึ่งก็มีความประสงค์จะกลับสำนักเดิม จึงได้มีจดหมายไปปรึกษาพระอาจารย์โสภา อุตตโม ซึ่งขณะนั้นปฏิบัติธรรมอยู่ที่ สำนักสงฆ์ทุ่งกลางหญ้า อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พระอาจารย์โสภา เดินทางมาเพื่อดูสถานที่ พระอาจารย์โสภา มาพักอยู่ 2 วันจึงเดินทางกลับ ต่อมาได้แจ้งข่าวให้ญาติโยมช่วยกันก่อสร้างกุฏิเพื่อให้เป็นที่พำนักของภิกษุ สามเณร ทุกคนจึงพร้อมใจกันสร้างกุฏิได้ถึง 6 หลัง ต่อมาเดือนกันยายนก่อนเข้าพรรษา ปี 2527 ได้นำขบวนไปกราบอาราธนาสมเด็จพระอาจารย์โสภา และภิกษุสามเณรรวมทั้งสิ้น 6 รูป มาพักประจำ จำพรรษาที่สำนักสงฆ์แห่งนี้

พ.ศ. 2530 ญาติโยมเห็นว่า ขณะนี้ ได้มีสิ่งปลูกสร้างที่เป็นถาวรวัตถุขึ้นมากพอสมควร น่าจะได้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องที่ดินให้เป็นที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะบริเวณดังกล่าวเป็นภูเขาซึ่งถือว่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ดังนั้นจึงได้ขออนุญาตเช่าที่ดินจากกรมป่าไม้ ซึ่งอนุญาตให้เช่าเพื่อสร้างวัดได้จำนวน 15 ไร่ เป็นเวลา 30 ปี ตามหลักฐานการเช่าที่ นม 1230/3386 ลงวันที่ 6 พ.ค. 2530

ที่มาของชื่อวัด

เมื่อเห็นว่าการสร้างสำนักสงฆ์ เริ่มมีแนวทางที่จะประสบผลสำเร็จ และสามารถที่จะเป็นวัดที่ถาวรต่อไป เพราะประชาชนในหมู่บ้านเกาะแก้ว และกองวัดขึ้น มีความศรัทธาและให้การสนับสนุนพระอาจารย์โสภา ได้ปรึกษากับพระปลัดบัวหล้า คัมภีร์ปัญญา ให้หาชื่อที่เหมาะสมสำหรับสำนักสงฆ์แห่งนี้ พระปลัดบัวหล้า คิดชื่อให้หลายชื่อและได้นำชื่อเหล่านี้กราบอาราธนาพระครูวรวิมลปรีชา วัดเทพสถิตย์ เป็นผู้เลือกชื่อที่เหมาะสมและได้ชื่อว่า "วันชัยวรวิถัน"

ทั้งนี้ เนื่องจากบริเวณวัดตั้งอยู่หลัง โรงแรมวันชัยซึ่งเป็นโรงแรมที่ใหญ่ที่สุดของปากช่อง ในสมัยนั้น และผู้คนส่วนใหญ่รู้จักเป็นอย่างดี จึงได้เลือกชื่อ "วันชัย" เป็นชื่อแรกของวัด

รายนามเจ้าอาวาส

พ.ศ. 2525	พระสมบุรณ์	ผู้ริเริ่มการก่อสร้าง
พ.ศ. 2526	พระทองสุข	รักษาการเจ้าอาวาส
พ.ศ. 2527	พระโสภา อุตตโม	รักษาการเจ้าอาวาส
พ.ศ. 2531-ปัจจุบัน	พระโสภา อุตตโม	เจ้าอาวาส

สิ่งปลูกสร้าง

1. กุฏิ 17 หลัง
2. กุฏิรับรองอาคันตุกะ 1 หลัง
3. เรือนนักญาติโยม 1 หลัง
4. ศาลาการเปรียญ 1 หลัง
5. ศาลาพักร้อน 1 หลัง
6. ทอระฆัง 1 หลัง

การพัฒนาวัดและโครงการในอนาคต

วัดได้พัฒนาลานบนยอดเขา ซึ่งเดิมเคยเป็นที่เก็บถังน้ำของโรงแรม ให้เป็นที่สำหรับปฏิบัติธรรม และได้สร้างถนนลาดยางจากเชิงเขาสู่ลานบนยอดเขาดังกล่าว นอกจากนั้นยังได้ทำบันไดขึ้นสู่ยอดเขา และสร้างทางเดินเชื่อมต่อกุฏิสงฆ์ทุกหลังอีกด้วย

บุคลากรภายในวัด (สำรวจ 17 มิถุนายน 2537)

พระ 4 รูป สามเณร 4 รูป

ลักษณะเด่น

เป็นวัดที่ตั้งอยู่บนภูเขาเตี้ย ๆ ซึ่งมีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น บนยอดเขาเป็นลานกว้าง สามารถมองลงมาชมทัศนียภาพของตัวเมืองปากช่องได้ ด้านล่างบริเวณเชิงเขา มีลำคลองไหลผ่าน วัดนี้เป็นวัดป่าสาขาวัดหนองป่าพง จ. อุบลราชธานี

กิจกรรมที่สำคัญประจำปี

วัดจะไม่จัดงานประจำปี ประเภทที่มีมหรสพหรือการเลี้ยงสังสรรค์เฮฮา แต่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานเจริญสมาธิภาวนา ดังนั้นในช่วงเข้าพรรษา จะมีการบวชชีพรากหมันเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มาปฏิบัติธรรมเป็นประจำทุกปี

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

การรักษาป่าธรรมชาติ เดิมภูเขาที่ตั้งวัดนี้เป็นเขาหัวโล้นมีพญาชันบางส่วน ถูกแผ้วถางเพื่อปลูกฝ้ายและเป็นที่เลี้ยงสัตว์ บนยอดเขาถูกปรับเป็นที่ราบโล่งเตียน เมื่อวัดถูกก่อตั้งขึ้น พระได้เป็น

ตัวอย่างในการสงวนรักษาป่าไม้ จึงทำให้มีต้นไม้ที่งอกขึ้นเองตามธรรมชาติจำนวนมาก ต้นไม้ที่งอกเองตามธรรมชาติจะมีความทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ปัจจุบันมีต้นไม้ที่งอกเองตามธรรมชาติประมาณ 80% ป่าปลูกประมาณ 20% และได้ขยายเขตอนุรักษ์ป่าไม้ครอบคลุมภูเขา 2 ลูก เนื้อที่ประมาณ 100 ไร่

ป่าปลูก พระอาจารย์โสภณ ได้เชิญชวนญาติโยมและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ช่วยกันปลูกป่าและได้มีผู้ให้การสนับสนุนจำนวนมาก อาทิเช่น

- คณะครู นักเรียนโรงเรียนบ้านปากช่องคุรุสามัคคี 1 จำนวนประมาณ 150 คน ได้ปลูกป่าจำนวนประมาณ 300 ต้น เนื่องในโอกาส วันเข้าพรรษา
- คณะครู นักเรียนโรงเรียนประชาชนสรรค์ จำนวนประมาณ 50 คน ปลูกป่าจำนวน 200 ต้น เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การป้องกันไฟป่า ไฟป่าเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่ เด็ก ๆ จุดไฟเผาเศษไม้ เพื่อล่าสัตว์ เช่น หนู กระรอก กระต่าย นก และชาวบ้านเผาเพื่อให้อายุยืนขึ้น ใช้เลี้ยงวัว จากการเผาป่าดังกล่าว ทำให้ต้นไม้ใหญ่ไม่สามารถขึ้นได้ ในที่สุดจึงกลายเป็นป่าหญ้าคา เมื่อวัดเริ่มก่อสร้าง การเผาป่ายังคงมีอยู่ แต่พระเถระได้ช่วยกันดับไฟ ชาวบ้านเพื่อเห็นพระดับไฟก็ออกมาช่วย และเริ่มรู้สึกเกรงใจ เมื่อประกาศอาณาเขตวัดที่แน่นอนแล้ว จึงออกกฎหมายการล่าสัตว์ในบริเวณวัด ส่วนการเผาป่าเพื่อใช้เลี้ยงวัวนั้น เจ้าอาวาสได้ขอร้องให้ยุติ และห้ามนำวัวขึ้นมาเลี้ยงในบริเวณวัด ดังนั้นปัจจุบันนี้ปัญหาเรื่องไฟป่าจึงหมดไป

การกำจัดขยะ

อาหารที่เหลือจากการทำบุญของชาวบ้าน จะแบ่งให้ชาวบ้านที่ยากจนในบริเวณนั้นและบางครั้งก็ให้แก่คนจรจัดไว้ที่ฝั่ง ส่วนเศษขยะ วัดมีวิธีการกำจัดขยะโดย แยกขยะออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ขยะที่สามารถนำมาใช้ได้ อีก เช่น ขวด พลาสติก กระดาษ เป็นต้น ซึ่งจะนำไปขาย ส่วนขยะที่นำมาใช้ไม่ได้ จะกำจัดโดยใช้เตาเผา

การป้องกันการบุกรุกป่าสงวน

ก่อนที่จะมีการสร้างวัด ได้มีเอกชนยึดครองภูเขาอยู่น้อยได้ใช้พื้นที่บางส่วนปลูกฝ้าย และตัดถนนขึ้นไปบนยอดเขา และปรับพื้นที่บนยอดเขาบางส่วนเป็นที่ราบเพื่อสร้างถ้ำน้ำขนาดใหญ่ ในช่วง 2526-2527 เศรษฐกิจปากช่องซบเซา ประกอบกับชาวบ้านในละแวกที่มีจิตศรัทธาที่จะสร้างวัด ผู้ถือครองเดิมจึงยินยอมให้สร้างวัดได้

ปัจจุบัน (2537) ได้มีเอกชนบุกรุกพื้นที่บนภูเขา โดยการสร้างสิ่งปลูกสร้างและตัดถนนกินเนื้อที่บนภูเขา วัดพยายามป้องกันการบุกรุก โดยการขยายพื้นที่ปลูกต้นไม้ และสร้างกุฏิพระ เพื่อบอกให้

ทราบว่าเป็นเขตวัด

การรักษาสภาพป่า

เนื่องจากวัดนี้เป็นวัดป่า(อรัญวาสี) วัตรปฏิบัติของพระ คือความพอใจในการได้อยู่ป่า เพื่อการปฏิบัติธรรมที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติที่แท้จริง ดังนั้นการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ภายในวัด จึงคำนึงถึงการรักษาสภาพป่ามากที่สุด การสร้างกุฏิพระจะใช้พื้นที่เพียงประมาณ 3-5 ตารางเมตรต่อ 1 หลัง และสร้างเป็นระยะห่างกันประมาณ 50-60 เมตรต่อ 1 หลัง โดยเลือกสร้างในพื้นที่ที่โล่งเตียน ไม่มีต้นไม้

ประวัติเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระโสภณ อุตตโม อายุ 47 ปี พรรษา 22 พรรษา

ชื่อเดิม นายโสภณ รินสหาย

เกิด 24 ตุลาคม 2490 ที่บ้านนาสะมัย หมู่ 2 ต.เสี้ยว อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ

อุปสมบท 6 เมษายน 2515 ที่วัดบ้านโนนผึ้ง ต.โนนสังข์ อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ

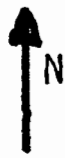
เมื่ออายุ 24 ปี

การจำพรรษา

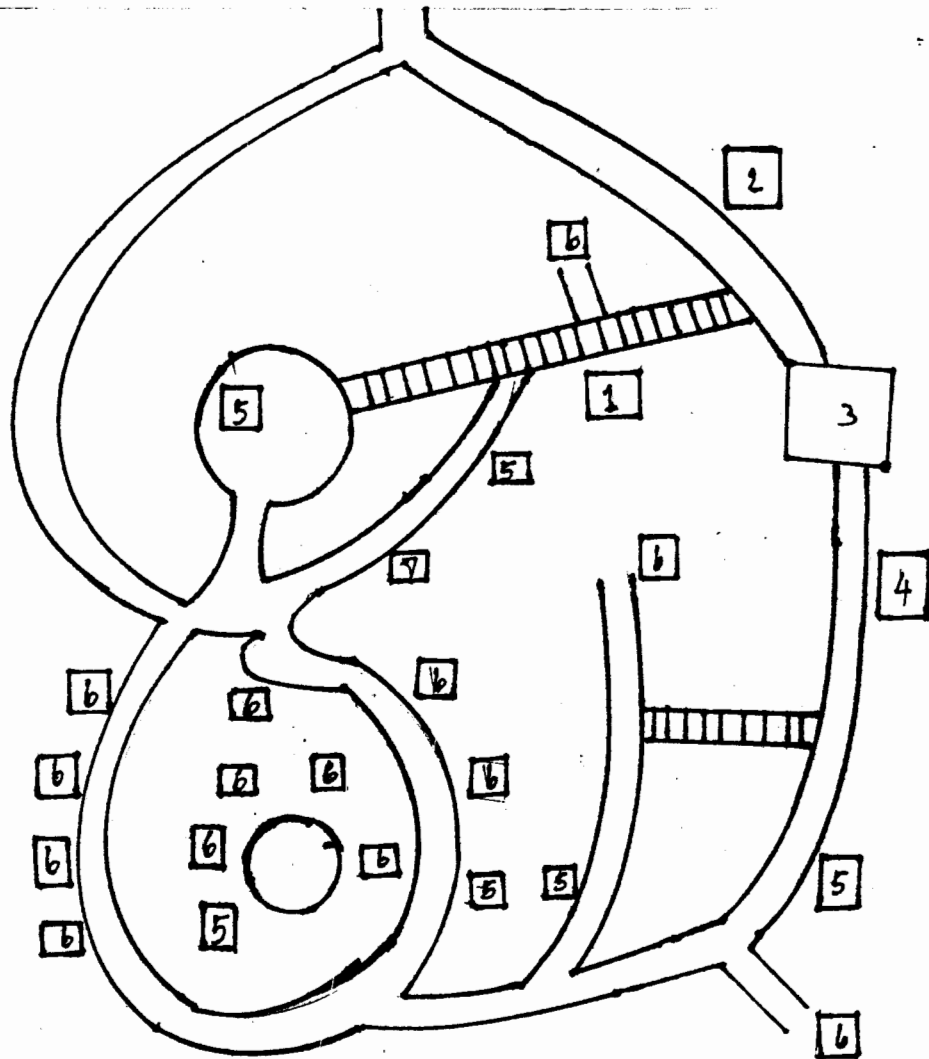
พ.ศ. 2515	วัดหัวสะพาน ต.โนนสังข์ อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ
พ.ศ. 2516-2519	วัดหนองป่าพง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี
พ.ศ. 2520	วัดนันทาวาราม อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
พ.ศ. 2521	วัดคลองไม้เสียบ อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี
พ.ศ. 2522	พักอยู่ในป่า อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2523	พักอยู่ในป่า อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2524	พักอยู่ในถ้ำเขาช่องลม เขตจังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2525	พักอยู่ในถ้ำตาบส อ.แม่ทะ จ.ลำปาง
พ.ศ. 2526	สำนักสงฆ์ทุ่งกลางหญ้า อ.ไพรโยค จ.กาญจนบุรี
พ.ศ. 2527-ปัจจุบัน	วัดเขาวันชัยนวัตน์ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

การศึกษา ทางโลก ป.4

ทางธรรม นักธรรมเอก

แผนผังวัดวันชัยนวรรัตน

1 กุฏิรับรองอาคันตุกะ

2 ศาลาการเปรียญ

5 กุฏิชีวกรรว

2 เวียนรับรองญาติโยม

4 ศาลาพักร้อน

6 กุฏิถาวร

7 หอระฆัง

วัดบุญฤทธิ

ที่ตั้ง บ้านผ่านศึก หมู่ 3 ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2520 พระสุวรรณ สุวัลลโก เติบุดตงค์จาก วัดบุญฤทธิชยาราม อ.บ้านมิง จ.ชลบุรี มาพักที่บริเวณเชิงเขา ซึ่งมีลำห้วยมวกเหล็กไหลผ่าน พระสุวรรณ เกิดความพอใจในความเงียบสงบและความสวยงามของธรรมชาติ จึงได้จำพรรษาอยู่ที่เชิงเขา พ.ศ. 2521 ได้ซื้อที่ดิน จำนวน 9 ไร่ 2 งาน และได้ย้ายมาพัฒนาพื้นที่ที่ซื้อใหม่ เพื่อสร้างวัด

พ.ศ. 2525 ขออนุญาตสร้างวัดโดยนายเลือน โกยค่างพลู และได้รับอนุญาตจากกรมการศาสนา ให้สร้างวัดภายในกำหนดวันที่ 10 สิงหาคม 2525 ถึง 9 สิงหาคม 2530

การก่อสร้างวัดสำเร็จสมบูรณ์ได้รับการประกาศให้ตั้งวัด มีนามว่า "วัดบุญฤทธิ" เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2527

ที่มาของชื่อวัด

พระสุวรรณ สุวัลลโก ผู้ริเริ่มก่อสร้างวัด เป็นพระในสังกัด วัดบุญฤทธิชยาราม จ.ชลบุรี ซึ่งเป็นวัดที่มีชื่อเสียงและมีวัดสาขาอยู่หลายแห่ง เมื่อพระสุวรรณสร้างวัดขึ้นมีความประสงค์จะให้ เป็นสาขาของวัดบุญฤทธิชยารามดังกล่าว จึงให้ชื่อว่า "วัดบุญฤทธิ"

ความเชื่อ

1. พระพรหม ในขณะที่เจริญสมาธิภาวนา พระสุวรรณ ได้เกิดนิมิตภาพพระพรหมปรากฏขึ้น เบื้องหน้าจึงได้สร้างรูปปั้นพระพรหมขึ้น พระพรหมที่วัดบุญฤทธินี้ เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่เป็นคนเชียวเจ้าเข้าทรง ซึ่งเชื่อว่า พระพรหมได้เข้ามาประทับในร่างของตนและบันดาลให้เกิดอภินิหารต่าง ๆ

2. ศาลญานบรรลือ ตั้งอยู่ใต้ต้นโพธิ์ใหญ่ เชื่อว่าญานบรรลือ เป็นทหารระดับแม่ทัพนายกองของสมเด็จพระนเรศวร เมื่อครั้งยกทัพไปปราบพญาละแวก แห่งกรุงกัมพูชา ได้แวะพักบริเวณแห่งนี้ ญานบรรลือลงไปตักน้ำที่หน้าน้ำ (ซึ่งปัจจุบันนี้อยู่ห่างจากบริเวณวัดประมาณ 100 เมตร) แล้วถูกงูกัดตาย ความเชื่อนี้เกิดจากการเชียวเจ้าเข้าทรงตามพิธีทางไสยศาสตร์ ทางวัดและประชาชนจึงได้สร้างศาล

เกิด 20 มกราคม พ.ศ.2485 ที่ อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี

ปัจจุบันอายุ 52 ปี

อุปสมบท 27 กรกฎาคม พ.ศ.2528 ที่วัดกลางดง

พระอุปัชฌาย์ พระครู อนุรักษวัฒน์ตร

การจำพรรษา

พ.ศ.2528-2537 วัดบุญฤทธิ

หน้าที่

พ.ศ.2531-2537 รักษาการเจ้าอาวาสวัดบุญฤทธิ

การศึกษา

ทางโลก ป.4

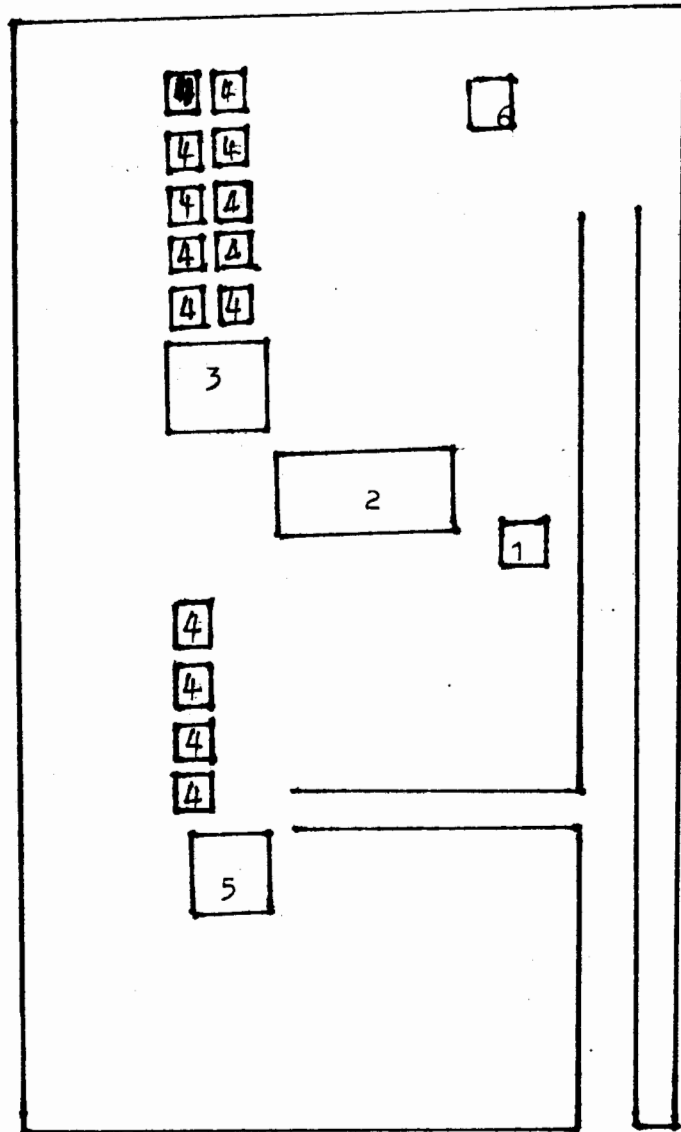
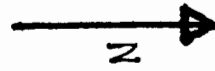
ทางธรรม นักธรรมเอก

บทบาทของวัดต่อชุมชน

มีประชาชนกลุ่มหนึ่งที่เชื่อถือและให้ความเคารพในพระพรหม ซึ่งจัดสร้างขึ้นและจะมาประกอบพิธีบวงสรวงเช่นไหว้ เข้าทรง อยู่เป็นประจำ ประชาชนเหล่านี้และบุคคลอื่น ๆ ทั่วไป จะมาทำบุญที่วัด วัดเองได้ใช้โอกาสที่ประชาชนมาวัดดังกล่าว จัดพิธีบวชชีพรามณ์เพื่อสั่งสอนอบรม และให้ประชาชนได้ปฏิบัติธรรม ตามแนวทางคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อมิให้เชื่อถือในไสยศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียว

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

เนื่องจาก วัดตั้งอยู่บนพื้นที่ที่เป็นของวัดมีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีได้ใช้พื้นที่ป่าสงวนหรือภูเขา เป็นที่ปลูกสร้างวัด ดังนั้นจึงมิได้มีการทำลายป่าไม้ หรือทำให้เสียสภาพแวดล้อมแต่ประการใด

แผนผังวัดบุญเหลือ

1 ศาลพระพรหม	2 อุโบสถ
3 หอสาเอนกประสงค์	4 ฼นุ
5 หอสาการ เปรียญ	6 หอสาพญาบร รลือ

วัดถ้ำพระธาตุ

ที่ตั้ง บ้านชัยยาง หมู่ 11 ต.หนองสาทร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

ประมาณปี พ.ศ. 2501 ชาวบ้านขึ้นไปหาไม้จันทร์หอมและเก็บมูลค้างคาวบนภูเขาได้พบถ้ำแห่งหนึ่ง เมื่อกลับลงมาจึงได้เล่าให้พระที่วัดแจ้งนิคมลำตะคองฟัง พระสุต จากวัดแจ้ง ได้ขึ้นไปสำรวจตามคำบอกเล่าของชาวบ้าน เห็นว่าเป็นที่สงบวิเวก จึงได้ใช้ถ้ำแห่งนี้เป็นที่ปฏิบัติวิปัสณากรรมฐาน

พ.ศ. 2502 พระไปรย ธุดงค์มาพบถ้ำแห่งนี้อีกครั้ง ได้เลือกเป็นที่จำพรรษา ชาวบ้านเกิดเลื่อมใสศรัทธา จึงสร้างกุฏิบริเวณหน้าถ้ำให้เป็นที่พักและที่ทำบุญของญาติโยม พระไปรยมีลูกศิษย์มาพักอยู่ด้วย คั้นหนังสือลูกศิษย์เห็นว่ามีภิกษุแก่ ๆ รูปหนึ่งมาเข้าฝันและบอกว่าท่านมรณภาพที่เฝ้าธูฐิของท่านอยู่ใกล้ถ้ำหนึ่งถ้ำ ลองเขียนเศษไม้เศษดินออกก็จะพบ

รุ่งเช้าพระไปรยและศิษย์จึงได้ช่วยกันค้นหา และได้พบกระดูกรวมทั้งเครื่องอัฐบริวารต่าง ๆ พระไปรยจึงได้แจ้งให้ชาวบ้านทราบและได้ทำพิธีฌาปนกิจ จากนั้นจึงได้เก็บอัฐิใส่โกฏิไว้

พระไปรย จำพรรษาอยู่ระยะหนึ่งก็เดินทางต่อไป พระละมัย ซึ่งเคยเป็นพระลูกวัดจึงได้บูรณวัด สร้างกุฏิ ศาลา เพิ่มขึ้น พระละมัยสามารถไปทวยได้ถูกต้องหลายงวด ญาติโยมทั้งในท้องถิ่นและจากที่อื่น ๆ มาทำบุญมากขึ้น จนสามารถสร้างศาลาการเปรียญได้สำเร็จ พระละมัยให้ชื่อที่พักสงฆ์แห่งนี้ว่า สำนักสงฆ์เทพมงคลชัย พร้อมกันนั้นก็ได้รับบริจาคที่ดิน จากนายเวียน - นางบุญมี เอกอำไพ จำนวน 20 ไร่ เป็นธรณีสงฆ์พระละมัย จำพรรษาอยู่จนเกือบ 10 ปี จึงได้อำลาญาติโยม เดินทางต่อไปในช่วงนี้ชาวบ้านได้มีนิมต์พระจากวัดใกล้เคียง เช่น จากวัดหนองสาทร่าย วัดจันทัก ผลัดเปลี่ยนมาจำพรรษา จนกระทั่ง พ.ศ. 2529 ชาวบ้านได้มีนิมต์พระแดง ชิตมาโร จากวัดหนองสาทร่ายมาจำพรรษา หลวงพ่อแดง ได้นำชาวบ้านบูรณะปฏิสังขรณ์จนวัดซึ่งค่อนข้างจะทรุดโทรม กลับสู่สภาพที่ดีขึ้น นายสุต วิริยาสุวรรณ ขออนุญาตสร้างวัดและตั้งวัด ให้ชื่อว่า "วัดถ้ำพระธาตุ" ได้รับอนุญาตจากกรมการศาสนาเมื่อ 21 พฤษภาคม 2529 หลวงพ่อแดง ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัด เมื่อ 28 กันยายน 2530

ที่มาแห่งชื่อวัด

จากการที่ได้พบกระดูกพระภิกษุภายในถ้ำ และได้เก็บอัฐิไว้ในโกฏิ ซึ่งภาษาท้องถิ่นเรียก

โกฏิ ว่า ธาตุ เมื่อหลวงพ่อดงและชาวบ้านปฏิสังขรณ์วัด และขออนุญาตตั้งวัด จึงขอใช้ชื่อว่า วัดถ้ำ
พระธาตุ เพื่อให้เป็นที่รู้จักว่าเคยมีพระมามรณภาพที่ถ้ำแห่งนี้ ต่อมาได้ปั้นรูปพระภิกษุที่มรณภาพไว้ในถ้ำ
และได้นำอัฐิเก็บไว้ในรูปปั้นดังกล่าว

ความเชื่อ

เชื่อว่าโครงกระดูกรวมทั้งเศษภาชนะใกล้ ๆ กับกองกระดูกนั้น เป็นภิกษุซึ่งธุดงค์มาจำ
พรรษาและมรณภาพที่ถ้ำแห่งนี้ตามความฝันของศิษย์วัด และวิญญาณของพระภิกษุดังกล่าวยังคงสิง
สถิตย์คุ้มครองวัดอยู่

เจ้าอาวาส

พ.ศ. 2501	พระสุต	ผู้เข้ามาปฏิบัติถ้ำนี้เป็นรูปแรก
พ.ศ. 2503	พระไปรย	ผู้เริ่มก่อสร้างที่พักสงฆ์
พ.ศ. 2510	พระละมัย	ปฏิบัติหน้าที่ผู้ปกครองสำนักสงฆ์
พ.ศ. 2529	พระแดง ชิตมาโร	เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน

สิ่งปลูกสร้าง

1. พระอุโบสถ กำลังอยู่ระหว่างการสร้างกำแพงล้อมรอบและกำลังขอพระราชทาน
วิสุงคามสีมา
2. กุฏิ 6 หลัง
3. วิหาร 1 หลัง
4. ศาลาเอนกประสงค์ 1 หลัง

บุคลากรภายในวัด (สำรวจ 10 เมษายน 2537)

พระภิกษุ	5 รูป
สามเณร	2 รูป
ศิษย์วัด	1 คน

ลักษณะเด่นของวัด

เสนาสนะของพระตั้งอยู่บนเชิงเขา ในขณะที่พระอุโบสถจะอยู่บนเนินราบ พระอุโบสถทรง
รัตนโกสินทร์ประยุกต์ ตั้งเด่นอยู่ริมถนน

การพัฒนาวัดและโครงการในอนาคต

1. สร้างศาลาเอนกประสงค์หลังใหม่
2. สร้างห้องน้ำ
3. สร้างทอสดมณฑ์
4. สร้างกำแพงวัด
5. สร้างเมรุ
6. โครงการปลูกต้นไม้ตามโครงการอีสานเขียว
7. โครงการเพาะชำกล้าไม้
8. โครงการสร้างวัดถุ่มงคอบเพื่อเป็นอนุสรณ์
9. สร้างรูปปั้นหมอฮิวก โทมาร์ภัจจ์

ประวัติเจ้าอาวาสองค์ประจำ

พระอธิการแดง ชิตมาโร

ชื่อเดิม นายแดง รัตนวงษ์

เกิด 1 พฤษภาคม 2457 ที่บ้านเวียงทุ่ง อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร

ปัจจุบัน อายุ 70 ปี

อุปสมบท 16 เมษายน 2524 ปัจจุบัน 13 พรรษา

ที่วัด โพน์สนั่น อ.กุสุมาลย์ จ.สกลนคร

พระอุปัชฌาย์ พระอดุลสีลาจารย์

พระกรรมวาจาจารย์ พระลมัย สภัญโญ

พระอนุศาสน์อาจารย์ พระสวน ฐานทินโน

การศึกษา

ทางโลก ประถมปีที่ 4

ทางธรรม นักธรรมเอก

บทบาทของวัดต่อชุมชน

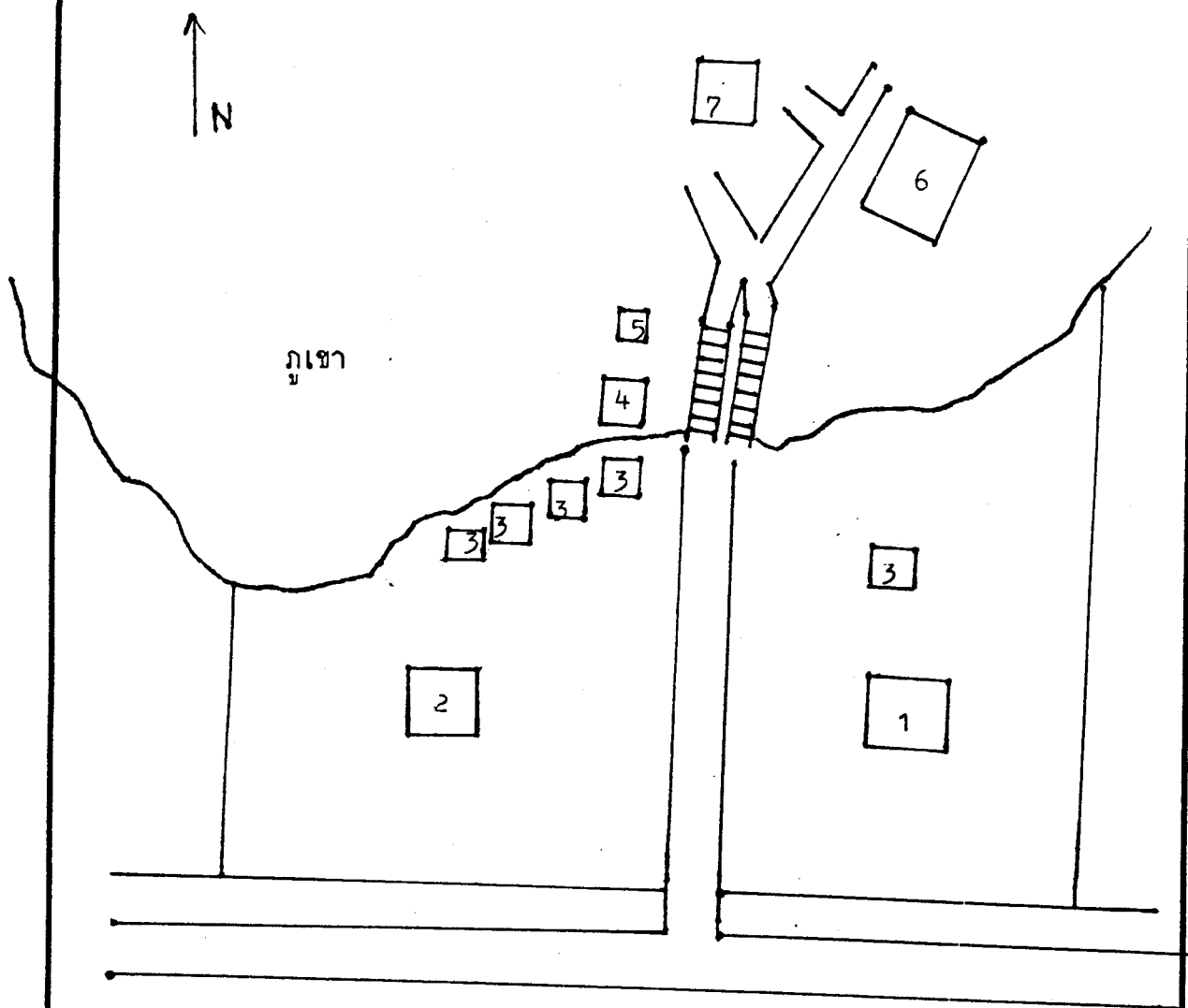
วัดเป็นศูนย์กลางการทำบุญและปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาตลอดจนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณีของชาวบ้านชัยยาง และประชาชนทั่วไป

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

วัดมีบทบาทในการช่วยรักษาป่าไม้บนภูเขา ให้ยังคงความอุดมสมบูรณ์ เพราะเจ้าอาวาสได้ขอร้องไม่ให้ชาวบ้านมาตัดไม้, เผาป่าล่าสัตว์ในบริเวณวัดและบนภูเขา นอกจากนั้น วัดยังมีโครงการปลูกป่า และเพาะชำกล้าไม้ตามโครงการอีสานเขียว

แผนผังวัดถ้ำพระธาตุ

แผนผังวัดถ้ำพระธาตุ

1 อุโบสถ	2 ศาลาสร้างใหม่
3 กุฏิ	4 ศาลาพระพุทธรูป
5 พระพุทธรูปกลางแจ้ง	6 ศาลาการเปรียญ
7 ถ้ำ	

สำนักสงฆ์เกษตร

ที่ตั้ง ศูนย์ฝึกนิสิตเกษตร ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย ชรามยุต

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2515 พระสังัด กะมะโร ได้มาจำพรรษาที่วัดไทยเดิมตุงธรรม วันหนึ่งได้นั่งสมาธิภาวนา เกิดนิมิตเห็นภูเขาคู่ที่จะสร้างวัดเป็นเขาหัวโล้นมีพญาคาชขึ้นมาถวาย มีลาธารไหลเลียบด้านล่าง เมื่อออกพรรษาและเสรีจมาระกิจต่าง ๆ แล้ว จึงได้เดินธุดงค์มาทางทิศตะวันออก มาปักกลดพักที่บริเวณทุ่งนา มีญาติโยมเลื่อมใสศรัทธามาทำบุญ พักที่ทุ่งนาแห่งนี้ประมาณ 1 เดือน จึงคิดจะเดินทางต่อไป นายฉลวย เสด็จากร เจ้าหน้าทีศูนย์ฝึกนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปากช่องและคณะซึ่งเคยเลื่อมใสนับถือ จึงได้อาราธนานิมิตให้อยู่ประจำที่นี้ โดยได้นำไปดูสถานที่ซึ่งพอจะสร้างเป็นวัดได้ สถานที่แห่งนี้ มีลักษณะเป็นภูเขาคู่โล้น มีพญาชันและลำคลองไหลผ่าน ตรงกับที่พระสังัดเคยเกิดภาพนิมิตเมื่อครั้งนั่งสมาธิภาวนา เมื่อสอบถามถึงเจ้าของที่ดินแห่งนั้นก็ได้ทราบว่า เป็นภูเขาคู่ซึ่งเดิมนางน้อย ชาว อ.ปากช่อง เป็นผู้ถือสิทธิ์ครอบครองอยู่ ก่อนนางน้อยจะเสียชีวิตได้บอกกับลูกหลานว่าต้องการให้ที่แห่งนี้เป็นที่สร้างวัด ดังนั้นพระสังัดจึงตัดสินใจอยู่ที่นี้

ระยะแรก ชาวบ้านได้ช่วยกันสร้างกุฏิเป็นเพิงไม้อยู่ที่เชิงเขา อาศัยอยู่ที่เชิงเขาประมาณ 10 ปี จนกระทั่ง พ.ศ. 2525 จึงย้ายขึ้นมาอยู่บนภูเขาคู่ ซึ่งเป็นที่อยู่ปัจจุบันนี้

ที่มาของชื่อวัด

สำนักสงฆ์แห่งนี้ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์ฝึกนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แผนกพืชสวน คนทั่วไปเรียกว่า "เกษตร" เมื่อสร้างวัดขึ้นในบริเวณดังกล่าว ชาวบ้านจึงเรียกว่า "วัดเกษตร" จนติดปากและเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

ความเชื่อ

เมื่อสร้างวัดใหม่เชื่อว่า วิญญาณนางน้อยยังคงสิงสถิตย์อยู่ ณ ที่นี้ ถ้าพระภิกษุหรือสามเณรรูปใดเกิดโรคกำเริบ วิญญาณนางน้อยจะมารบกวนเข้าฝัน เกิดการเสพยาสมทางวิญญาณ เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นกับพระภิกษุหลายรูป เกิดขึ้นอยู่หลายปีจนกระทั่งย้ายวัดขึ้นมาอยู่บนภูเขาคู่ เหตุการณ์นั้นจึงหายไป

เจ้าอาวาส พระสังัด กะมะโร 2515-ปัจจุบัน

สิ่งปลูกสร้าง

1. ศาลาเอนกประสงค์	1 หลัง
2. ศาลเจ้าแม่กวนอิม	1 หลัง
3. ศาลท่านพ่อลี ท่านพ่อโสภาลี	1 หลัง
4. เจดีย์	
5. พระพุทธรูปกลางแจ้ง	
6. กุฏิ	12 หลัง
7. เรือนชี	2 หลัง
8. กุฏิรับรองแขก	1 หลัง

บุคลากรภายในวัด

(สำรวจ มกราคม 2537)

พระภิกษุ 7 รูป

สามเณร 3 รูป

ชี 5 คน

ลักษณะเด่นภายในวัด

1. ศาลาเอนกประสงค์ หลังคาทรงรัตนโกสินทร์ประยุกต์ แบบเดียวกับโบสถ์วัดศาลาลอย ผู้ออกแบบเป็นคนเดียวกัน ชั้นบนเป็นอุโบสถ พระประธานเป็นพระพุทธรูปปางประทานพร ทรงคันธาระ หน้าตักกว้าง 50 นิ้ว สูง 2.50 เมตร ชั้นล่างเป็นทอฉัน และที่ทำบุญของญาติโยม

2. ศาลท่านพ่อลี และหลวงพ่โสภาลี มีลักษณะทรง ไทยรัตนโกสินทร์ประยุกต์ ขนาดกว้าง 3 x 4 เมตร สร้างก่ออิฐถือปูน หน้าต่างไม้บานเกล็ด เป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือน หลวงพ่อลีในท่านั่งขัดสมาธิและหลวงพ่โสภาลี นั่งชันเข่าขวา ซึ่งเป็นพระภิกษุที่เจ้าอาวาสให้ความเคารพนับถือ

กิจกรรมที่สำคัญในรอบปี

การบวชชีพราหมณ์และบวชพรหมณ์ ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี ในวันที่ 20-25 เมษายน

การพัฒนาวัด

สร้างศาลเจ้าแม่กวนอิม ทรงเก่งจีน

ประวัติเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระสงัด มะกะโร 34 พรรษา

ชื่อเดิม นายสงัด เขตในเมือง

เกิด วันจันทร์ เดือนอ้าย ปีชวด 2468 ปัจจุบันอายุ 79 ปี

ที่ บ้านชนมเงิน ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

เป็นคนี่ 2 ในจำนวนพี่น้อง 6 คน บิดามารดาอาชีพทำนา

อุปสมบท

ครั้งแรก บวชตามประเพณี เมื่ออายุ 21 ปี ที่วัดอีสาน อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ครั้งที่ 2 เมื่ออายุ 38 ปี ที่วัดอีสาน ซึ่งเป็นวัดมหานิกาย เมื่อ พ.ศ.2503 เป็นการ

บวชแก้บน เนื่องจากได้รับอุบัติเหตุและตั้งใจไว้ว่า ถ้าตายแล้วจะบวช

พ.ศ.2508 บวชธรรมยุติ ที่วัดอีสาน อ.เมือง จ.สกลนคร ทั้งนี้เพราะเกิดความศรัทธา

ในพระธรรมยุติ ซึ่งมีวัตรปฏิบัติเคร่งครัดและวัดสะอาดสะอาดอัน พระวิบูลย์ธรรมบาน เป็นอุปัชฌาย์

การศึกษา

ทางโลก จงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ทางธรรม นักธรรมตรี ศึกษาหลักธรรม วิปัสณากรรมฐานและหลักธุดงค์วัตรจาก

พระมหาธิต ปัญญาปสุโต

บทบาทของวัดต่อชุมชน

นอกจากวัดจะเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ และเป็นสถานที่ทำบุญของประชาชนในศูนย์ฝึคนิสิต
เกษตรฯ และหมู่บ้านใกล้เคียงแล้ว เนื่องจากเจ้าอาวาสเป็นพระนักปฏิบัติที่เคร่งครัดยึดมั่นในคำสอน
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ออกบวช เพื่อละกิเลส และลาภ ยศ สุข สรรเสริญ ทั้งปวง และได้นำหลัก
ธรรมคำสอนของพระศาสดามาอบรมสั่งสอนอุบาสก อุบาสิกา อยู่เป็นนิตย์ จึงทำให้มีญาติโยมจากที่อื่น ๆ
มาทำบุญที่วัดอยู่เสมอ การพัฒนาวัดและสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ เกิดจากจิตศรัทธาของผู้ที่มานบเห็น โดย
ไม่ได้เรียกรับอบกบุญ จัดงาน หรือสร้างวัดถมุงคลีใด ๆ

ผลกระทบต่องานวัดล้อม

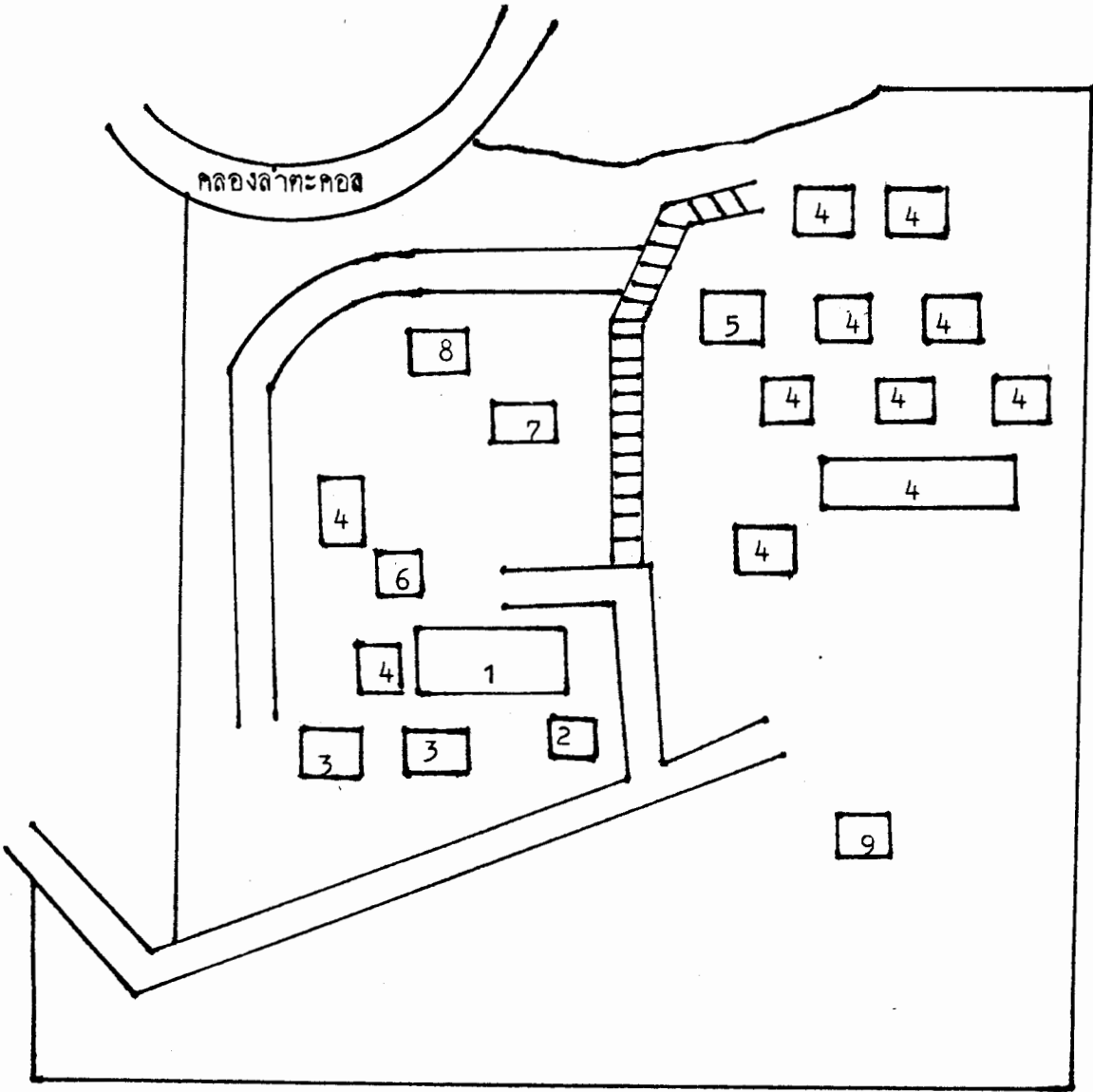
บริเวณที่สร้างวัด เดิมเป็นภูเขาหัวโล้น พระสังัดเจ้าอาวาส ซึ่งเคยเป็นพระป่าเพราะถือ
ธุดงค์เป็นวัตร และเห็นความสำคัญของป่าจึงได้พยายามปลูกต้นไม้ พร้อม ๆ กับการสร้างวัด นอกจากนั้น
ยังได้ซื้อที่ดินเพิ่มเติม จำนวน 1 ไร่ 1 งาน เพื่อปลูกสร้างสวนป่า

สำนักสงฆ์เกษตร

คลองลำตะคอง

ตำนานถ้ำงมเพชร

- 1 ผาตาเขนถ้ำประสังข์
- 2 ผาตาเจ้าแม่ทวนอิม
- 3 เวียงชัย
- 4 ภูผาพระ
- 5 ผาตาหนานเกอสี หนานเกอไฮเกอสี
- 6 ภูผารับรองแซก
- 7 พระพุทธรูปกลางแจ้ง
- 8 เจดีย์
- 9 ที่เนาขะ

สำนักสงฆ์ถ้ำโพธิทอง (คุหาสวรรค์)

ที่ตั้ง บ้านหนองไถ ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย ชวรมยุต

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2507 พระราชสุทธาจารย์ (หลวงปู่โชติ คุณดลสัมปโน) เจ้าอาวาสวัดชีราลงกรณ์ เป็นบุคคลแรกที่มาพัฒนาถ้ำแห่งนี้ ด้วยเห็นว่าเป็นบริเวณที่สงบและเป็นถ้ำที่สวยงามเหมาะที่จะเป็นที่ปฏิบัติธรรมของสมณะ

พ.ศ. 2513 หลวงพ่อสมศรี สิริปัญญา สร้างสำนักสงฆ์ขึ้นเนื้อที่ 10 ไร่ ไร่ให้ชื่อว่า วัดถ้ำคุหาสวรรค์ ได้พัฒนาสถานที่แห่งนี้เรื่อยมา จนกระทั่งประมาณ พ.ศ. 2520 หลวงพ่อจึงเดินทางต่อไป

สำนักสงฆ์แห่งนี้ยังคงมีพระภิกษุจำพรรษาอยู่เป็นประจำ

พ.ศ. 2527 พระวิจิตร โพนินแก้ว ทำหน้าที่ผู้ปกครองสำนักสงฆ์ได้สร้างศาลาการเปรียญขึ้นอีก

1 พลัง

พ.ศ. 2530 พระกิมไทย ญาณวีโร ทำหน้าที่ผู้ปกครองสำนักสงฆ์

พ.ศ. 2533 พระรงค์ กตปุญโญ ทำหน้าที่ผู้ปกครองสำนักสงฆ์จนถึงปัจจุบัน

ที่มาแห่งชื่อวัด

หลวงพ่อสมศรี สิริปัญญา ได้ให้ชื่อสำนักสงฆ์ว่า "ถ้ำคุหาสวรรค์" เมื่อพระวิจิตรมาพัฒนาวัดต่อได้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดถ้ำโพธิทองและได้ใช้ชื่อทั้งสองนี้ควบคู่กันจนทุกวันนี้

เจ้าอาวาส

เนื่องจากเป็นเพียงสำนักสงฆ์ ยังไม่ได้รับการยกฐานะเป็นวัด ดังนั้นจึงมีเพียงผู้ปกครองสำนักสงฆ์ ดังนี้

พ.ศ. 2513 พระสมศรี สิริปัญญา

พ.ศ. 2527 พระวิจิตร โพนินแก้ว

พ.ศ. 2530 พระกิมไทย ญาณวีโร

พ.ศ. 2533 พระรงค์ กตปุญโญ

สิ่งปลูกสร้าง

ศาลาการเปรียญ	1 หลัง
กุฏิพระ	7 หลัง
หอฉัน	1 หลัง
เรือนชี	1 หลัง

บุคลากร (สำรวจพฤษภาคม 2537)

พระภิกษุ	4 รูป
ชี	2 คน
ศิษย์วัด	2 คน

ลักษณะเด่นของวัด

เป็นวัดที่ตั้งบนเชิงเขา บริเวณโดยรอบเป็นทิวเขาเล็ก ๆ มีภูเขาโอบล้อมไว้ทั้ง 4 ด้าน ถนนเข้าสู่วัด จะตัดเลียบมาตามเชิงเขาเป็นทัศนียภาพที่สวยงาม

ในบริเวณวัดมีถ้ำที่สวยงาม 1 ถ้ำ ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ชื่อพระพุทธรูปไสยาสน์ (หลวงพ่อบุทธศรี)

โครงการพัฒนาวัด

1. พัฒนาถ้ำ ให้สวยงามยิ่งขึ้น
2. สร้างถนนเข้าวัด

ประวัติเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระชงค์ กตปุญโญ

ชื่อเดิม นายชงค์ เพียรขุนทด

เกิด บ้านตะเคียน ต.ตะเคียน อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา

เมื่อ 2 กันยายน 2483 ปัจจุบันอายุ 54 ปี

อุปสมบท 2 กุมภาพันธ์ 2527 ปัจจุบัน 10 พรรษา

ที่วัดบ้านใหม่สำโรง อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

อุปัชฌาย์ พระครูกิตติวัฒน์คุณ (หลวงพ่อเพิ่ม กิตติวัฒน์)

สาเหตุแห่งการบวช เพราะเห็นความทุกข์ทางโลก ประกอบกับเกิดศรัทธาในบวรพระพุทธ
ศาสนา

การศึกษา

ทางโลก ประถมศึกษาปีที่ 4

ทางธรรม นักธรรมตรี

2527-2533 ศึกษาพระธรรมวินัยและฝึกวิปัสสนากรรมฐานที่วัดถ้ำน้ำหยาด

อ.บึงการ จ.หนองคาย

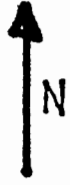
บทบาทของวัดต่อชุมชน

วัดเป็นศูนย์กลางการทำบุญและการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาของประชาชนในบริเวณ
ใกล้เคียง

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

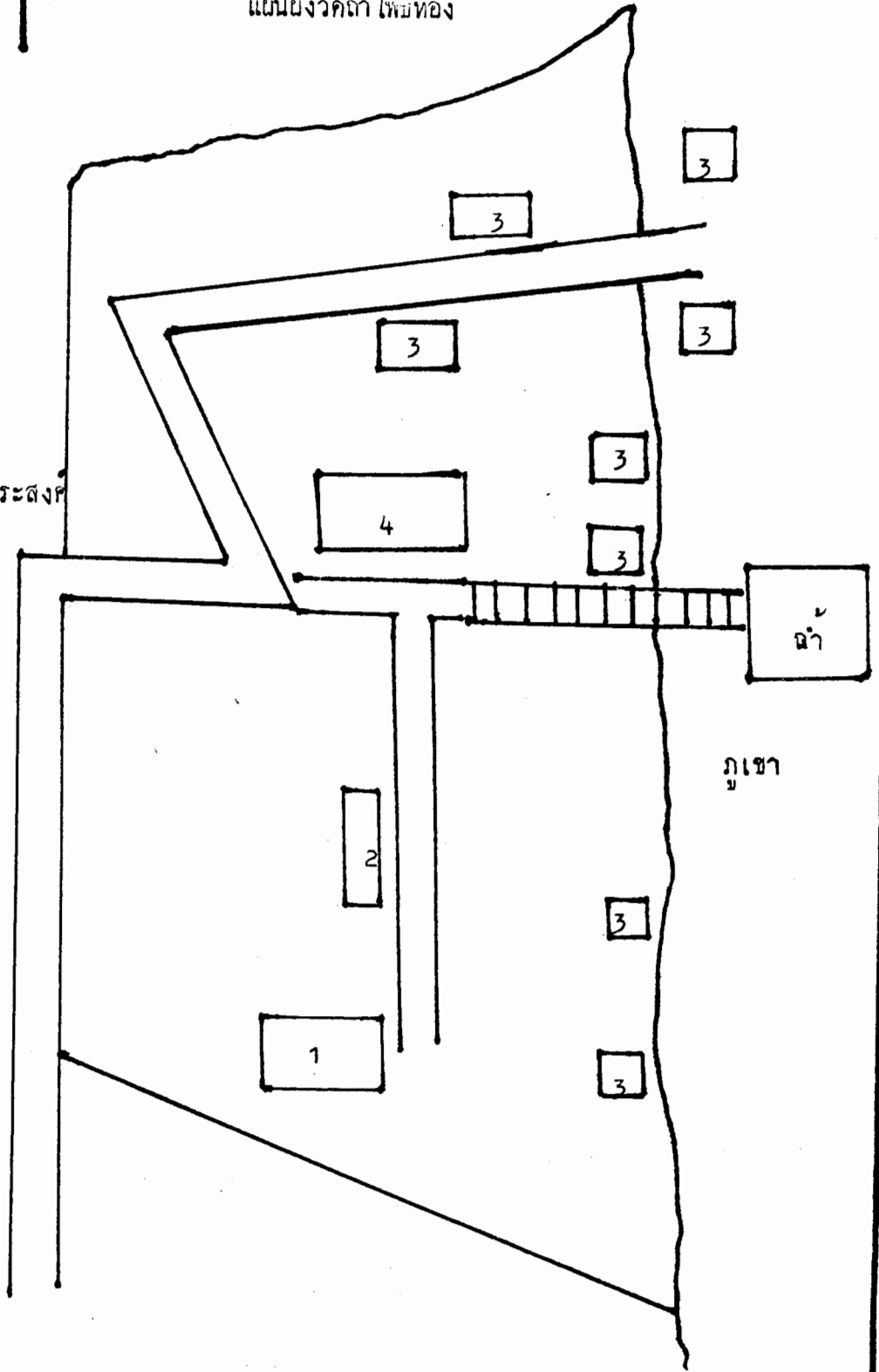
พระมีบทบาทอย่างยิ่งในการอบรมสั่งสอนให้ประชาชนเห็นคุณค่าของป่าไม้ ไม่ทำลายป่า
นอกจากนี้ยังให้ช่วยกันดูแลรักษาป่าไม้อีกด้วย

แผนผังวัดถ้ำ เพี้ยทอง

- 1 หอฉัน
- 2 ห้องน้ำ
- 3 กุฏิ
- 4 ศาลาเอนกประสงค์

กุฏิ

ศาลา

วัดผ่านศึกอนุกุลวนาราม

ที่ตั้ง บ้านผ่านศึกษาหมู่ที่ 3 ต.พญาเย็น อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

พระอาจารย์บุญธรรม ยโสธโร หรือคนทั่วไปเรียกว่า หลวงพ่อเส ได้พิจารณาเห็นว่าพื้นที่ด้านหนึ่งติดกับลำห้วยมวกเหล็ก อีกด้านหนึ่งเป็นภูเขา เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม จึงได้เลือกเป็นที่สร้างสำนักสงฆ์ แต่เนื่องจากบริเวณนี้ เป็นที่ดินในการดูแลของ "องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก" พระอาจารย์บุญธรรม พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการจึงได้ มีหนังสือถึงองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อการสร้างวัด จำนวน 15 ไร่ 20 ตารางวา และได้รับอนุญาต เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2518

ต่อจากนั้น นายมนัส หงษ์พฤษ ได้ยื่นคำร้องขออนุญาตสร้างวัดต่อกรมการศาสนา และได้รับอนุญาตให้สร้างวัดภายในกำหนดตั้งแต่ 20 กันยายน 2519 - 19 กันยายน 2524

เนื่องจากที่ดินนี้เดิมมีชื่อพลโทประชุม ประสิทธิ์สรจักร์ เป็นผู้ครอบครองจึงได้โอนกรรมสิทธิ์กันใหม่ให้ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมกันนี้ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้มอบที่ดินเพิ่มเติมให้อีกจำนวน 6 ไร่ 1 งาน 80 ตารางวา รวมกับที่ดินเดิมเป็น 21 ไร่ 2 งาน

กรมการศาสนาได้ประกาศให้เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมายมีนามว่า "วัดผ่านศึกอนุกุล" ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม 2523 เมื่อก่อสร้างพระอุโบสถเสร็จเรียบร้อย ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาให้พระอุโบสถ มีเขตกว้าง 12 เมตร ยาว 18 เมตร เมื่อ 16 ตุลาคม 2529

ที่มาของชื่อวัด

ที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างวัด และบริเวณโดยรอบเป็นที่ดินขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ซึ่งได้จัดสรรให้เป็นที่ทำกินของทหารผ่านศึกประกอบด้วยผู้ก่อตั้งวัด คือ พระบุญธรรม เคยเป็นทหารผ่านศึกมาก่อนจึงได้ตั้งชื่อวัดว่า "วัดผ่านศึกอนุกุลวนาราม" เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้แก่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

ความเชื่อ

จากการศึกษาทางประวัติศาสตร์ได้พบว่าบริเวณที่ตั้งวัดเคยเป็นที่พักทัพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และพระอนุชาพระเอกาทศรถ เมื่อครั้งเสด็จไปปราบพระยาละแวกแห่งกัมพูชา

ดังนั้น ถ้าเกอปากช่องจึงได้สร้างอนุสรณ์สถานชื่อว่า พลับพลา महाराज चन्द्रा-अनुशासिता
 ประดิษฐานพระบรมรูปพระนเรศวรมหาราชและพระเอกาทศรถ ขึ้นในบริเวณวัด

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จมาทรงยกฉัตรยอดพลับพลาและทรงเปิดพระบรมรูป เมื่อ
 วันที่ 7 มกราคม 2536

เจ้าอาวาส

พระอาจารย์บุญธรรม	ยโสธรโร	ผู้ก่อตั้งวัด	เป็นเจ้าอาวาส	2518-2533
พระอาจารย์ยง		รักษาการเจ้าอาวาส		2534
พระอาจารย์ต้อย		รักษาการเจ้าอาวาส		2535
พระอาจารย์บุญวัฒน์	ฐานวโร	รักษาการเจ้าอาวาส		2536-ปัจจุบัน

สิ่งปลูกสร้าง

อุโบสถ	1 หลัง	
วิหาร	1 หลัง	
ศาลาการเปรียญ	1 หลัง	กำลังก่อสร้างอีก 1 หลัง
กุฏิสงฆ์	8 หลัง	
พลับพลา महाराज चन्द्रा-अनुशासिता		
ศาลาเอนกประสงค์	1 หลัง	
เมรุ	1 หลัง	

บุคลากรภายในวัด (สำรวจ 18 เมษายน 2537)

พระภิกษุ	11 รูป
สามเณร	7 รูป
ชี	1 คน
ศิษย์วัด	4 คน

ลักษณะเด่น

1. พระอุโบสถ สถาปัตยกรรมรัตนโกสินทร์ประยุกต์ มีพระพุทธรูปปางประทานพร เป็นพระประธาน

2. พลับพลาพระมหากษัตริย์เชษฐา-อนุชาธิราช ประดิษฐานพระบรมรูปพระนเรศวรมหาราช ประทับนั่ง พระเอกาทศรถ ประทับยืน หันพระพักตร์ไปเบื้องทิศตะวันออก

กิจกรรมประจำปี

พิธีบวงสรวงสมเด็จพระมหากษัตริย์เชษฐา-อนุชาธิราช ในวันที่ 25 ม.ค. ประจำปี

การพัฒนาวัดและโครงการในอนาคต

สร้างศาลาการเปรียญหลังใหม่ เพื่อใช้สำหรับการศึกษาพระปริยัติธรรมและเป็นสถานที่ทำบุญของญาติโยมทั่วไป

ประวัติเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระบุญวัฒน์ ฐานวโร

เกิด 2549 ปัจจุบันอายุ 40 ปี 14 พรรษา

บ้านเกิด บ้านเทียมแท้ ต.น้ำใส อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด

อุปสมบท พ.ศ. 2523 ที่วัดเทียมแท้ อุปัชฌาย์ พระครูสุนทรธรรมโชติ
การศึกษา

ทางโลก ประถมศึกษาปีที่ 4

ทางธรรม นักธรรมเอก

จำพรรษา

วัดบ้านเทียมแท้ 2523-2525 3 พรรษา

สำนักวิปัสณา อุดมไพโรจน์ธรรมาราม จ.ร้อยเอ็ด 2525-2529 4 พรรษา

วัดโตนดร้าง นนทบุรี 2529-2530 1 พรรษา

วัดสวนหงส์ นครนายก 2531 1 พรรษา

วัดถ้ำสองพี่น้อง จ.นครราชสีมา 2531-2535 4 พรรษา

วัดผ่านศึกอนุกุล 2536-ปัจจุบัน

บทบาทของวัดต่อชุมชน

เนื่องจากหลวงพ่อนุญชรธรรม ยโสธร อดีตเจ้าอาวาสเมื่อกครั้งมีวัดอยู่เป็นที่เคารพนับถือของ

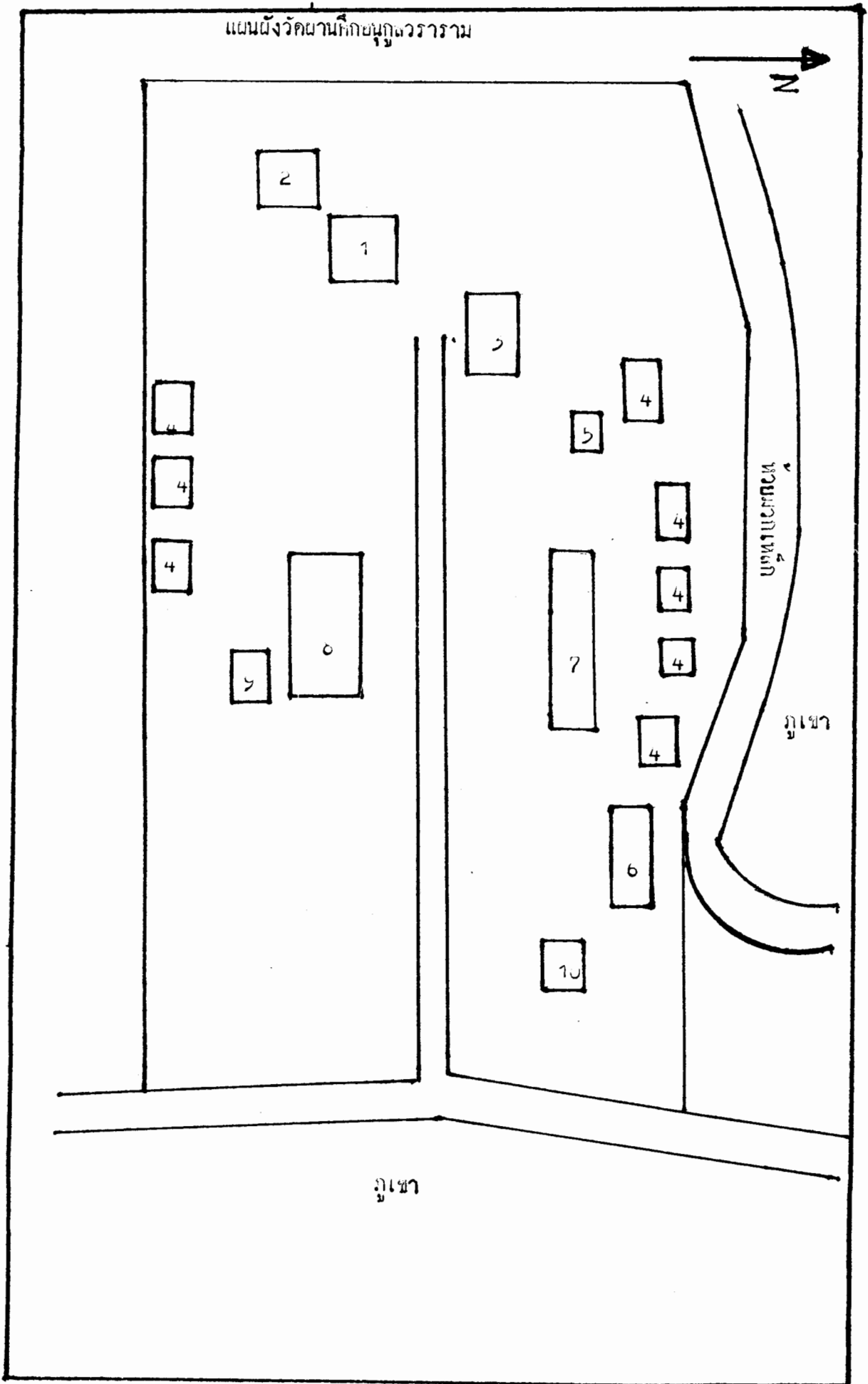
ประชาชนทั่วไป จึงมีผู้มาทำบุญและร่วมสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ มากมาย.

ผลกระทบต่องานวัดล้อม

วัดที่มีพื้นที่ถูกต้องตามกฎหมาย มิได้ล่องล้า เข้าไปในเขตหวงห้าม ป่าสงวนหรือบนภูเขาแต่ประการใด นอกจากนั้นเนื่องจาก เขตวัดอีกด้านหนึ่งติดกับลำห้วยมวกเหล็ก วัดจึงมีบทบาทสำคัญในการดูแลรักษาลำห้วยให้คงสภาพตามธรรมชาติ

แผนผังวัดผานทิพย์นฤศวราราม

วัดผ่านศึกอนุสาวรีย์

- 1 เมรุ
- 2 ศาลาเด็ก
- 3 ศาลาการเปรียญ
- 4 ุฎิ
- 5 หอกลอง
- 6 ศาลาเขนยประตงค์
- 7 ศาลาการเปรียญ
- 8 อุโบสถ
- 9 วิหารอุโบสถ
- 10 หลังพลา

วัดสัจจะธรรม

ที่ตั้ง บ้านปางอโศกหมู่ 1 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ.2514 พระภิกษุคณะหนึ่ง จำนวน 9 รูปจากสำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก จ.สระบุรี โดยมี พระสุวรรณ อุปสโม เป็นผู้นำได้เดินธุดงค์มาถึงบริเวณภูเขา แสนท่า (ที่ตั้งวัดในปัจจุบัน) พบว่าบริเวณดังกล่าวเป็นที่สงบบริเวศ เหมาะแก่การปักกลดปฏิบัติธรรม พระสุวรรณและคณะจึงตกลงกันหยุดพัก สร้างสำนักปฏิบัติธรรมขึ้นที่เชิงเขาเมื่อ 27 ม.ค. 2515 ต่อมาได้ขอซื้อที่ดินจากฟาร์มโชคชัย จำนวน 5 ไร่ เพื่อสร้างเป็นสำนักสงฆ์ ฟาร์มโชคชัยได้ให้การสนับสนุน โดยบริจาคที่ดินเพิ่มเติมอีก 25 ไร่ รวมเป็นพื้นที่วัดทั้งสิ้น 30 ไร่

พ.ศ.2532 คุณหญิงอุไรลักษณ์ ชาญกุล ได้ยื่นหนังสือขออนุญาตสร้างวัด ได้รับอนุญาตให้ตั้งวัดโดยใช้ชื่อวัดว่า "สัจจะธรรม"

ที่มาของชื่อวัด

เนื่องจาก พระสุวรรณ อุปสโม เจ้าอาวาสได้เคยศึกษาและปฏิบัติธรรมที่สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก จ.สระบุรี ซึ่งยึดหลัก "สัจจะธรรม" คือการตั้งมั่นอยู่ในความสัตย์ และใช้หลักสัจจะธรรมนี้ในการช่วยรักษา ผู้ที่ป่วยเจ็บ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ต้องการงดสูบบุหรี่หรือยาเสพติด โดยการให้ผู้ป่วยรับสัจจะ ที่จะไม่กลับไปหาสิ่งเสพติดเหล่านั้นอีก ก่อนจึงเริ่มรักษา

ด้วยเหตุแห่งการที่วัดนี้ ยึดมั่นในหลักสัจจะจึงให้ชื่อวัดว่า "สัจจะธรรม"

ความเชื่อ

เชื่อว่าผู้ที่มารับการบำบัดรักษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการงดสิ่งเสพติด เมื่อรับสัจจะว่าจะจะไม่ทวนกลับไปเสพอีก และรักษาจนหายขาดหากเมื่อใดกลับไปเสพอีก ก็จะมีอันเป็นไป

คาถาชัยเชษฐพระบรมครูแพทย์ชีวกโกมารภัจจ์

"โอม นะโม ชีวะโก สิริสาอะหัง ภุมมิโก สันนะสัจจตันัง โอสถะถะ ทินณะมันตัง ปะ ภาโส สุริยาจันตัง โภมาระวัตโต ปะ กาสสิ วันทามิ นันทิโต สุเมธะโส อะโรคา สุมะนาโทมิฯ"

(ใช้ภาวนาป้องกันและรักษาสรรพโรคภัยไข้เจ็บที่บังเกิดขึ้น)

(ขอให้เป็นผู้ไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ)

เจ้าอาวาส

2515-ปัจจุบัน พระสุวรรณ อุปลโม

สิ่งปลูกสร้าง

วิหาร	1 หลัง
ทอระฆัง	1 หลัง
โรงฉัน	1 หลัง
โรงครัว	1 หลัง
ศาลาโลกุตระ	1 หลัง
เรือนพักคนไข้	1 หลัง
ห้องอบสมุนไพร	1 หลัง
กุฏิสงฆ์	13 หลัง
ศาลาเอนกประสงค์	1 หลัง (กำลังก่อสร้าง)

บุคลากร

(สำรวจ 26 มิถุนายน 2537)

พระภิกษุ	31 รูป
สามเณร	6 รูป
ชี	1 คน

ลักษณะที่น่าสนใจ

ยาสมุนไพรและเตาอบสมุนไพร พระสุวรรณ อุปลโม เจ้าอาวาสได้เคยศึกษาตำรับยาสมุนไพรจากหลวงพ่อใหญ่ สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก เมื่อมาตั้งวัดสังฆะธรรมจึงได้นำความรู้เรื่องยาสมุนไพรและการอบสมุนไพรมาช่วยบำบัดเปาโรคภัยให้กับประชาชนทั่วไป โดยเริ่มแรกเป็นการให้การสงเคราะห์แก่ภิกษุ สามเณรภายในวัด

ต่อมาเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายจึงได้สร้างห้องอบร่างกายด้วยสมุนไพร เปิดให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป

กิจกรรมที่สำคัญประจำปี

กิจกรรมประจำปีที่สำคัญคือ การเดินธุดงค์ ซึ่งพระภิกษุ สามเณรจะร่วมเดินธุดงค์พร้อม ๆ กันทั้งวัดเป็นขบวนใหญ่ ไปตามเส้นทางต่าง ๆ แล้วแต่ละปี โดยใช้เวลาเดินธุดงค์ประมาณ 7-10 วัน ปีหนึ่งอาจจัดขึ้นประมาณ 1-2 ครั้ง

การพัฒนาวัดและโครงการในอนาคต

1. สร้างศาลาเอนกประสงค์ 3 ชั้น ขนาดประมาณ 30 x 10 เมตร
2. พัฒนาลำ "น้ำทิพย์" ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

บทบาทของวัดต่อชุมชน

นอกจากการอบรมสั่งสอนและเผยแผ่ธรรมะแก่พุทธศาสนิกชนแล้ว วัดสังฆะธรรมยังมีบทบาทที่สำคัญก็คือ การให้บริการการอบสุมไฟและยาต้มสุมไฟ แก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่ได้คิดค่าบริการแก่ประการใดทำให้มีประชาชน ทั้งบริเวณใกล้เคียงและทั่ว ๆ ไปมาใช้บริการเพื่อรักษาโรคต่าง ๆ เช่น ลดความอ้วน, โรคปวดเมื่อย, โรคความดันโลหิต รวมทั้งเพื่อเลิกสิ่งเสพติดต่าง ๆ

ประวัติเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระสุวรรณ อุปสโม

ชื่อเดิม นายสุวรรณ ทัพยนินันท์

เกิดที่ กรุงเทพฯ เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2467

ปัจจุบันอายุ 70 ปี พรรษา 26 พรรษา

อุปสมบทเมื่อ พ.ศ.2511 ที่วัดซึ้ง อ.เส้าใต้ จ.สระบุรี

บทบาทหน้าที่

2511-2514 ศึกษาและปฏิบัติธรรมที่วัดถ้ำกระบอก จ.สระบุรี

2515-2533 สร้างสำนักสงฆ์สังฆะธรรมและเป็นผู้ดูแลสำนักสงฆ์

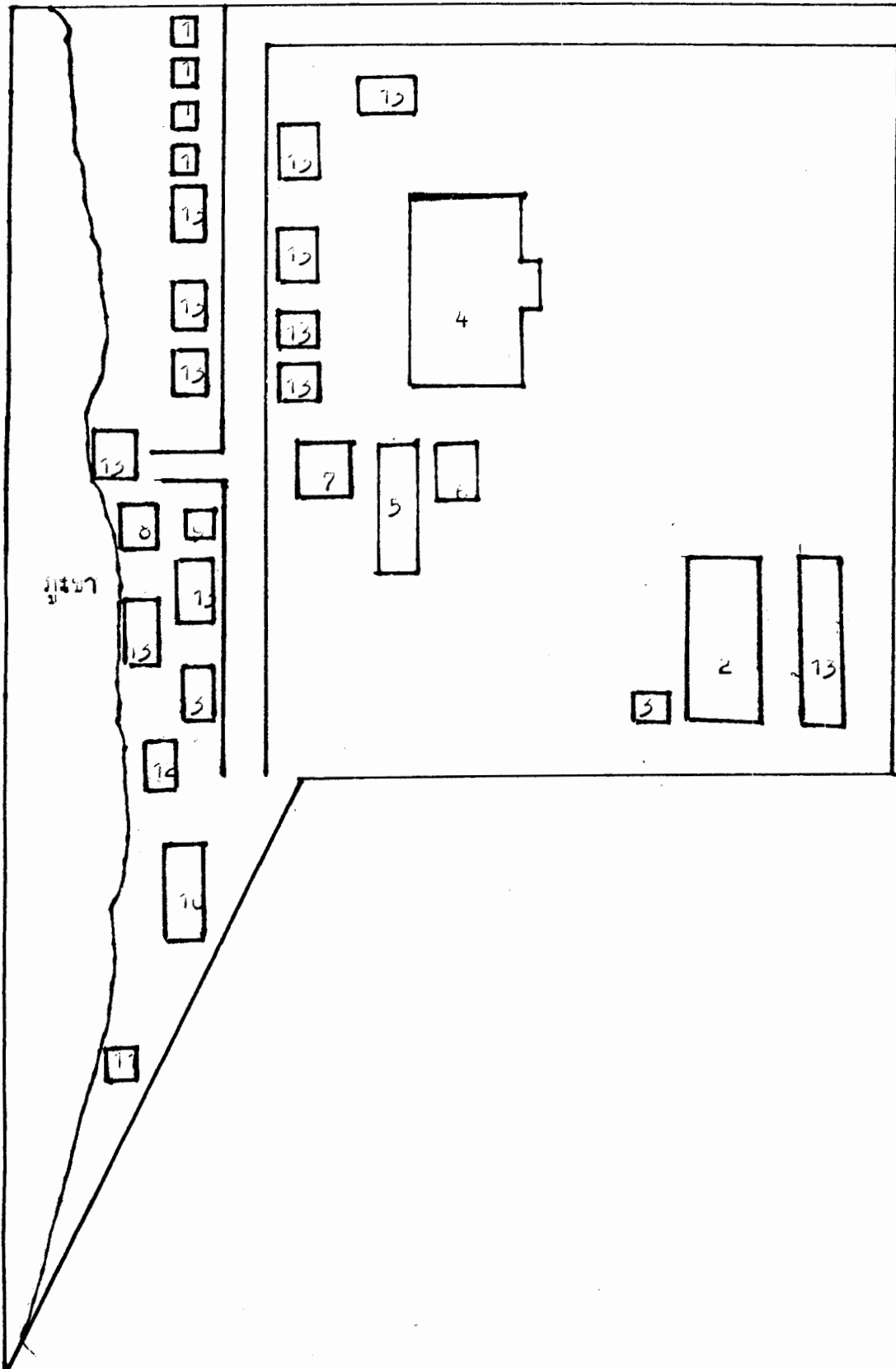
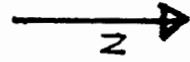
2533-ปัจจุบัน เป็นเจ้าอาวาสวัดสังฆะธรรม

การศึกษา

ทางโลก ป.4

ทางธรรม นักธรรมตรี

แผนผังวัดสังฆาราม

วัดลี้จจะธรรม

- 1 กลุ่มเจ๊กไม้ไผ่
- 2 วิหาร "สุวรรณวิหาร"
- 3 พุทธะฉิ่ง
- 4 ศาลาเขนงประดงค
- 5 เรืองนั้
- 6 โรงครัว
- 7 ภูมิเจ้าอาวาส
- 8 ศาลาเสกพุทธะ
- 9 ศาลพระพรหม
- 10 โรงอบสมุนไพร
- 11 ถ้ำ "น้ำทิพย์"
- 12 เรือนพักคนไข้
- 13 ภูมิสงฆ์

วัดเทพสถิต

ที่ตั้ง ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2512 พระครูวรวิมลปริชา เมื่อครั้งเป็นพระปลัดเอนก อรินทโร ได้ย้ายจากวัดศรีवंต์ เพื่อมาที่สร้างวัดใหม่ พระปลัดเอนกเลือกพื้นที่เชิงเขาภูนกยูง ห่างจากตัวอำเภอปากช่อง ประมาณ 5 กม. เป็นที่สร้างวัด กำหนดท้องที่กำหนดปากช่องสมัยนั้น ได้บริจาคที่ดิน 3 ไร่ และได้ซื้อเพิ่มเติมภายหลังอีก 8 ไร่ นายอำเภอ (นายอนันต์ อนันตกุล) สนับสนุนในการสร้างวัด

พ.ศ. 2513 ขออนุญาตสร้างวัดโดย รตต.เปล่ง วรภณเมทา เป็นผู้ขออนุญาต ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดและได้รับอนุญาตให้ตั้งวัด โดยใช้ชื่อว่า "วัดเทพสถิต" เมื่อ 16 ก.พ. 2514

พ.ศ. 2514 สร้างพระอุโบสถ บนยอดภูนกยูงและได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2515 โดยมีอาณาเขตวิสุงคามสีมา กว้าง 20 เมตร ยาว 40 เมตร

ที่มาของชื่อวัด

เมื่อพระปลัดเอนกมาได้อัญเชิญพระบรมรูปหุ่นปั้น รัชกาลที่ 5 มาด้วย ต่อมาปรากฏว่า พระบรมรูปถูกไม้ท่อนทับจนแซนหัก พระปลัดเอนกจึงได้นำพระบรมรูปดังกล่าวไปตั้งไว้ในศาลพระภูมิ วันหนึ่งพระปลัดเอนกฝันว่ารัชกาลที่ 5 เสด็จมาที่วัด ทรงพระนิโรธที่พระบรมรูปของพระองค์ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่

ต่อมา พระปลัดเอนกจึงได้สร้างศาลและทำพิธีอัญเชิญพระบรมรูปหุ่นปั้นขึ้นประดิษฐานบนศาล พร้อมกับอธิษฐานว่าขอให้วัดเจริญก้าวหน้าต่อไป พร้อมกับก็ได้ตั้งชื่อวัดว่า "วัดเทพสถิต สีมาราม" ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นอาณาเขตอันเป็นที่สถิตย์ของเทพ คือรัชกาลที่ 5

เมื่อกรมการศาสนา อนุญาตให้ตั้งวัดได้ตัดชื่อให้สั้นลงเหลือเพียง "เทพสถิต"

ความเชื่อ

จากความฝัน ของท่านเจ้าอาวาส ทำให้เชื่อว่า มีเทพสิงสถิตย์อยู่ในวัดนี้

เจ้าอาวาส 2515-2537 พระครูวรวิมลปริชา

สิ่งปลูกสร้าง

อุโบสถ	1 หลัง
ศาลาการเปรียญ	1 หลัง
กุฏิสงฆ์	
วิหาร	

บุคลากรภายในวัด (สำรวจ 7 เมษายน 2537)

พระภิกษุ	5 รูป
ศิษย์วัด	2 คน

ลักษณะเด่น

1. พระอุโบสถ ตั้งอยู่บนยอดเขาภูนกยูง สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล พระอุโบสถเป็นทรงรัตนโกสินทร์ประยุกต์
2. ต้นโพธิ์ ซึ่งนำมาจากพุทธคยาประเทศอินเดีย เมื่อครั้งเจ้าอาวาสเดินทางไปทัศนศึกษา พ.ศ. 2527

การพัฒนาวัดและโครงการในอนาคต

1. สร้างเมรุ
2. สร้างกุฏิเพิ่ม
3. สร้างศาลา

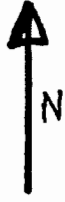
บทบาทของวัดต่อชุมชน

เมื่อก่อนบริเวณนี้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เมื่อสร้างวัดขึ้นประชาชนก็อพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือน จนกลายเป็นชุมชนใหญ่ วัดเป็นศูนย์กลางการทำบุญ ให้การศึกษาและอบรมจิตใจประชาชน

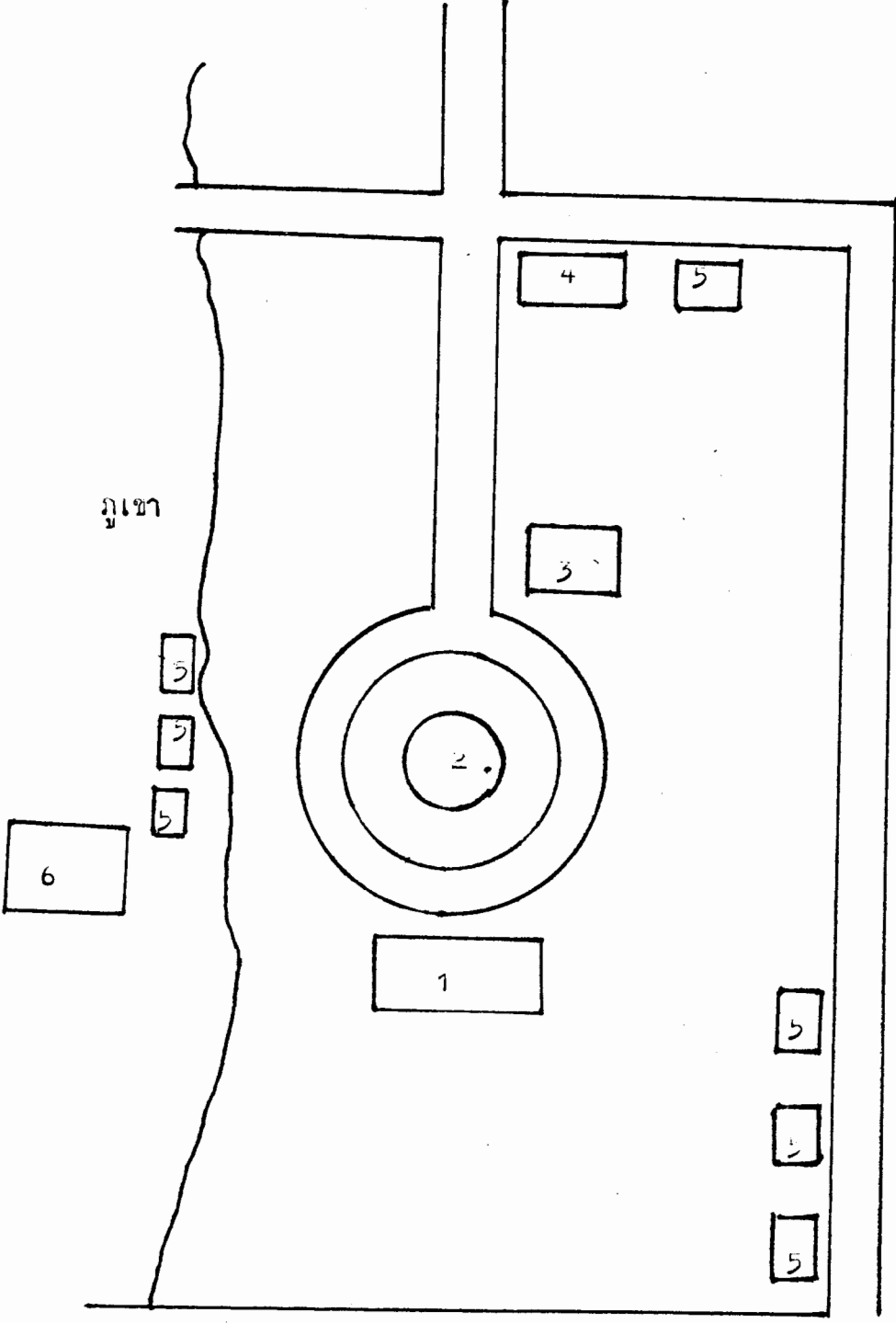
ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

เมื่อก่อนที่จะสร้างวัด ภูเขาสูงนี้ ถูกนายทุนบุกรุก ชุดดินจากเชิงเขาไปถมที่ เมื่อวัดเข้ามาดูแลพื้นที่แห่งนี้ จึงได้ขอร้องให้หยุดชุดดิน ซึ่งต้องใช้เวลาานหลายเดือนจึงสำเร็จ นอกจากนั้นยังได้

แผนผังวัดเทพสถิต

ภูเขา

วัดเทพธิดะ

- 1 ศาลาเขนพระสงค์
- 2 หัน ไซยอินเคีย
- 3 ศาลาเกา
- 4 ศาลาเกา
- 5 ุณิ
- 6 อุโบสถ

วัดเขาวง (สุริยา)

ที่ตั้ง บ้านหนองขมิ้น หมู่ 6 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง

นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

หลวงปู่บุญยัง ชาครธมโม ได้เดินชุกตงค์มาปักกลดเพื่อปฏิบัติธรรม วิปัสสนากรรมฐาน ภายในถ้ำเมื่อประมาณ พ.ศ.2512 ต่อมาจึงได้พัฒนาถ้ำและปลูกสร้างเสนาสนะ หลวงปู่บุญยัง จำพรรษาอยู่ระยะหนึ่งก็เดินทางต่อไป สถานที่แห่งนั้นยังคงมีพระภิกษุผลัดเปลี่ยนกันมาจำพรรษา และมาปฏิบัติธรรมอีกหลายรูป แต่เป็นเพียงระยะเวลาสั้น ๆ

พระครูวุฒิจารย์ (อัญชัย อุตตโร) เข้ามาบูรณะวัดอีกครั้งและเป็นเจ้าอาวาสวัด อยู่ระหว่าง พ.ศ.2526-2532 ท่านจึงมรณภาพ หลวงพ่อสุน ไชยสทตโต รักษาการเจ้าอาวาสต่อมาจนถึงปัจจุบัน วัดมีพื้นที่ประมาณ 8 ไร่

ที่มาของชื่อวัด

วัดนี้มีหลายชื่อ เช่น วัดเขาวง วัดถ้ำสุริยา วัดช่องสุริยา วัดทับสุริยา แต่ชื่อที่ปรากฏในทะเบียนวัด กรมการศาสนาชื่อ "วัดเขาวงสุริยา"

เนื่องจากภูเขานี้และหมู่บ้านในกลุ่มนี้ชื่อ เขาวง ดังนั้นจึงได้ใช้ชื่อวัดว่า เขาวง แต่เนื่องจากยังมีวัดที่ชื่อเขาวง ในบริเวณใกล้เคียงกันอีก 2 วัด ได้แก่ วัดเขาวงเจวิญชรธรรม และวัดเขาวง(หนองบอน) ดังนั้น วัดนี้จึงให้ชื่อว่า "วัดเขาวง (สุริยา)"

คำว่า สุริยา มาจาก ช่องสุริยาหรือทับสุริยา ที่มาของชื่อนี้มาจากถ้ำซึ่งช่องโหว่อยู่ด้านบน เมื่อพระอาทิตย์ส่องแสงจะผ่านช่องดังกล่าวนี้ เป็นลำแสงทำให้ถ้ำสว่างได้โดยไม่ต้องใช้แสงไฟ หลวงพ่อบุญยัง จึงให้ชื่อนี้ว่า ถ้ำช่องสุริยา หมายถึง ถ้ำที่มีช่องให้แสงอาทิตย์ผ่านได้

ความเชื่อ

ศาลเสด็จพ่อเทพศิลาไชย เป็นเสาหินที่เกิดตามธรรมชาติ มีลักษณะเป็นแท่งสี่เหลี่ยม สูงประมาณ 1.5 เมตร ตั้งเด่นอยู่บนลานกว้าง ผู้คนให้ความเคารพนับถือว่าเป็นแท่งหินศักดิ์สิทธิ์

หลวงปู่บุญยังจึงสร้างศาลาขึ้นครอบไว้ให้ชื่อว่า ศาลเสด็จพ่อเทพศิลาไชย และให้ชื่อเสาหินนี้ว่า หลักศิลาชัย

เจ้าอาวาส

หลวงพ่อบุญยัง ชาครธมโม	2512
พระครูวุฒิธำมรงค์ (อัญชัย อุตตโร)	2526-2533
หลวงพ่อลุน ไผ่สทตโต	2533-ปัจจุบัน

สิ่งปลูกสร้าง

กุฏิ	3 หลัง
ศาลา	1 หลัง
ศาล	2 หลัง
ซุ้มพระพุทธรูป	1 หลัง

บุคลากรภายในวัด

พระ	2 รูป
สามเณร	1 รูป
ชี	1 คน

ลักษณะเด่น

เป็นวัดที่มีถ้ำและบริเวณตอนบนของถ้ำมีช่องโหว่ แสงแดดส่องเข้าได้

การพัฒนาวัด

กำลังดำเนินการก่อสร้าง พระพุทธรูป บนเชิงเขา หน้าถ้ำและกำลังซ่อมแซม กุฏิพระ

บทบาทของวัดต่อชุมชน

วัดเป็นศูนย์รวมการทำบุญและปฏิบัติกิจกรรมประเพณีทางศาสนาของหมู่บ้านหนองขมิ้นและบ้านใกล้เคียง

นอกจากนั้น เนื่องจากเจ้าอาวาสมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคแผนโบราณ และเป็นหมอน้ำมัน รักษาอาการเคล็ดขัดยอก แขนหัก กระตุกเคล็ดและโรคเกี่ยวกับกระดูกต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีประชาชนทั่วไปมารับการบำบัดรักษาอยู่เสมอ

ผลการทางสิ่งแวดล้อม

วัดสร้างอยู่บนเชิงเขา ซึ่งเป็นที่หินเชิงเขาของกรมป่าไม้ วัดมีส่วนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าที่สวยงาม และสภาพป่าไม้ที่ยังคงอุดมสมบูรณ์

ประวัติเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระสุน โสภทโต

ชื่อเดิม นายสุน ถั่วประโคน

เกิดที่ บ้านตะโกตานี ต.โคกม้าสาม อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์

เมื่อ พ.ศ.2467 อายุ 70 ปี พรรษา 17 พรรษา

อุปสมบท เมื่อ 2521 ที่วัดศิริवंต์

พระอุปัชฌาย์ พระครูอุดมศิริवंต์

จำพรรษา

2521-2522 วัดศิริवंต์

2523-2528 สำนักสงฆ์สิริสัมพันธ์

2529 วัดปางวัว อ.เมือง จ.อ่างทอง

2530-2532 ธุดงค์

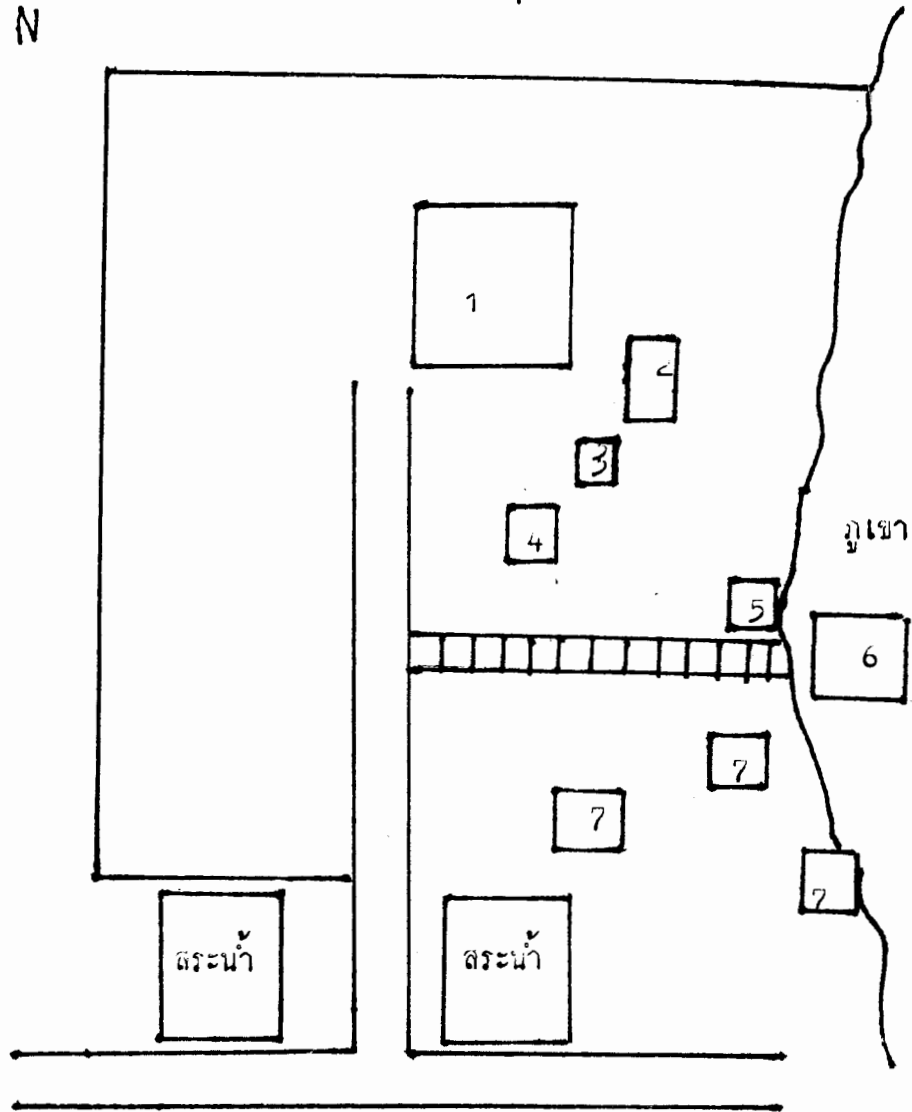
2533-ปัจจุบัน วัดเขาวง (สุริยา)

การศึกษา

ทางโลก ป.4

ทางธรรม -

แผนผังวัดเขาวง (กรุงเทพฯ)

1 ศาลา	2 โรงเก็บของ
3 ศาลเทพบิดารัชย	4 ศาลารูปเหมือนหลวงทอฮู้ซึ้ง
5 พระพุทธรูปกลางแจ้ง	6 ถ้ำ
7 ภูมิ	

วัดธารน้ำตก หลังเพว

ที่ตั้ง หมู่ที่ 10 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

นิกาาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2513 พระอุ๊ต ได้สร้างที่พักชั่วคราวเพื่อเป็นที่วิปัสสนากรรมฐานที่หน้าผาใกล้กับน้ำตก หลังจากออกพรรษาแล้ว พระอุ๊ต ก็เดินทางต่อไปมีพระธุดงค์ มาพักที่บริเวณดังกล่าวเป็นการชั่วคราวอีกหลายรูปจนกระทั่ง พ.ศ. 2517 หลวงพ่อผัน (นักรธรรม) ฝัฒโน ได้พัฒนาบริเวณแห่งนี้ และสร้างเป็นสำนักสงฆ์ หลวงพ่อผันมรณภาพในปี 2531 พระสมุห์ยุทธพงษ์ (แสงอรุณกุล) ยุกธวัง โส ทำหน้าที่ผู้ดูแลสำนักสงฆ์ต่อ ได้พัฒนาเสนาสนะและถาวรวัตถุ และเชิญชวนญาติโยมมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวัด พ.ศ. 2532 ได้ขออนุญาตใช้ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อสร้างวัด จำนวน 9 ไร่ 2 งาน พ.ศ. 2535 ได้มีการประชุมคณะกรรมการวัดโดยมีนายวีรวัฒน์ วรณกุล นายอำเภอสมัยนั้นเป็นประธาน พิจารณาขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อสร้างวัด และได้ส่งรายงานการประชุม แจ้งให้จังหวัดทราบ จังหวัดจึงได้ขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อการสร้างวัดเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2536

ที่มาของชื่อวัด

วัดตั้งอยู่เชิงเขา ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติด้านหลังวัด มีลำคลองไหลผ่านอีกด้านหนึ่งเป็นหน้าผาชัน มีทิวเขาอยู่เบื้องล่างน้ำคลองจะไหลลงจากหน้าผาสู่เหวเบื้องล่าง หลวงพ่อผันซึ่งเป็นผู้พัฒนาบริเวณนี้ให้เป็นสำนักสงฆ์ได้ให้ชื่อว่า วัดธารน้ำตก หลังเพว ตามสภาพพื้นที่ธรรมชาติของวัด

ความเชื่อ

ลำคลองธรรมชาติ ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดนี้มีชื่อในแผนที่ของกรมแผนที่ทหารว่า ลำห้วยอุบากรรม ซึ่งเชื่อว่าเป็นชื่อยักษ์ตนหนึ่ง และถือว่าเป็นเจ้าที่ ที่ดูแลคุ้มครองบริเวณแห่งนี้

เจ้าอาวาส

2513	พระอุ๊ต	ก่อสร้างที่พักสงฆ์ในเพว
2514	พระยิวต	ปกครองที่พักสงฆ์
2516	พระสำราญ	ปกครองที่พักสงฆ์

- 2517 พระคัน(นักธรรม) นัคน โธ รัษาการเจ้าอาวาส (มรณภาพ 2531)
 2531-2535 พระสมุห์ยุทธพงษ์(แสงอรุณกุล) ยุทธวังโส รัษาการเจ้าอาวาส
 (ลาสิขาท)
 2536 พระวินล ติสสวัสดิ
 2536-ปัจจุบัน พระสนับ ฉนทกโร รัษาการเจ้าอาวาส

สิ่งปลูกสร้าง

กุฏิ	13 หลัง
หอระฆัง	1 หลัง
วิหาร	1 หลัง
ศาลาการเปรียญ	1 หลัง
ศาลาท้องสมุด	1 หลัง
ศาล	1 หลัง

บุคลากรภายในวัด

พระภิกษุ 5 รูป

ลักษณะเด่นภายในวัด

เป็นวัดเดียวในอำเภอปากช่อง ที่ตั้งอยู่บนหน้าผาและมีน้ำตกอยู่เบื้องล่าง เป็นน้ำตกที่มีความสูงประมาณ 40 เมตร มีชั้นเดียว ในฤดูฝนจะมีน้ำอุดมสมบูรณ์ สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล ในฤดูแล้งจะมีน้ำเล็กน้อย ภูเขาบริเวณนี้เป็นป่ากระถินยักษ์ ซึ่งปลูกโดยกรมป่าไม้

กิจกรรมประจำปี

วัดมิได้มีกิจกรรมประจำปีที่แน่นอน จะขึ้นอยู่กับศรัทธาของญาติโยม เช่น ในบางปีอาจจะมีผ้าป่าหรือกฐิน เป็นต้น

การพัฒนาวัดและโครงการในอนาคต

1. สร้างกุฏิเพิ่มอีก 10 หลัง

2. สร้างเมรุ

3. สร้างพระอุโบสถ

นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาทางลงสู่น้ำตก และพัฒนาถนนเข้าสู่วัด

บทบาทของวัดต่อชุมชน

เป็นที่ทำบุญและศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน ในชุมชนหมู่บ้านหนองตาแก้วและหมู่บ้านใกล้เคียง

นอกจากนั้น วัดยังจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น วันสำคัญต่าง ๆ

ประวัติเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระสนับ จนทกโร

ชื่อเดิม นายสนับ นักตรนิมิจ

เกิด 6 มกราคม 2490 อายุ 48 ปี

อุปสมบท ที่ ต.กุดนงเป้า อ.เมือง จ.สระบุรี

ครั้งแรก พ.ศ.2523 ที่วัดมณีธรรมาราม จ.สระบุรี บวชได้ 12 พรรษา จึงลาสิกขาบท เมื่อ พ.ศ.2535

ครั้งที่ 2 หลังจากลาสิกขาบทครั้งแรกได้ 15 วัน ก็กลับมาอุปสมบทอีกครั้งเมื่อ 15 กรกฎาคม 2535 ที่วัดพ่าย อ.เมือง จ.นครราชสีมา

พระอุปัชฌาย์ พระศรีธรรมภรณ์

พระกรรมวาจาจารย์ พระมหาถนอม ถาวโร

พระอนุสาวนาจารย์ พระมหานิสสัยาม สิริปัญญา

หน้าที่

2535 จำพรรษาที่วัดพ่าย

2536 จำพรรษาที่วัดคีรีวันต์ อ.ปากช่อง

2537 รักษาการเจ้าอาวาสวัดธารน้ำตกหลังเทว

การศึกษา

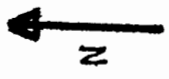
ทางโลก ป.4

ทางธรรม -

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

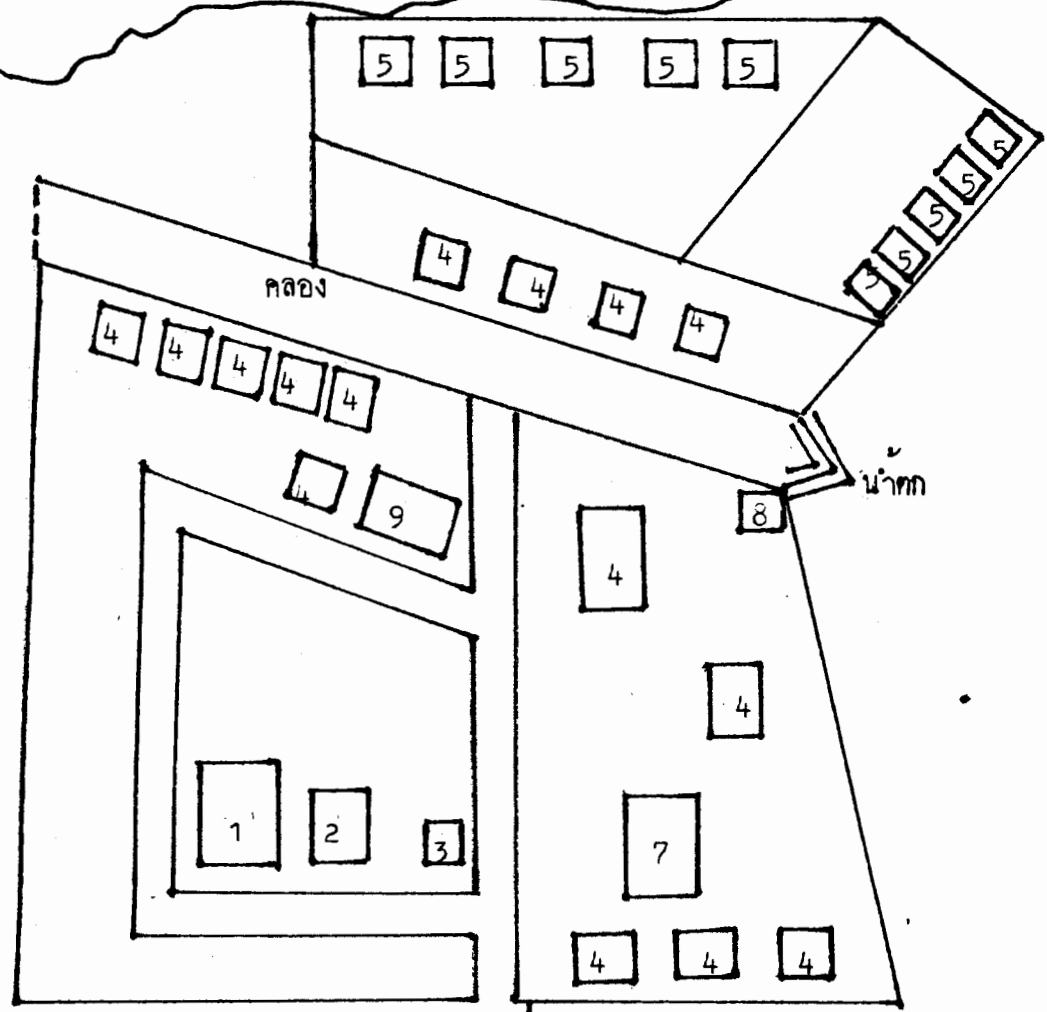
วัดมีส่วนช่วยในการดูแลและพัฒนาบริเวณน้ำตกให้มีสภาพเป็นธรรมชาติคงเดิมไว้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก วัดได้ขยายพื้นที่ข้ามลำห้วยขึ้นไปเพื่อปลูกสร้างเสนาสนะทำให้มีการทำลายป่าไม้เพิ่มขึ้นอีก นอกจากนี้ วัดยังไม่ได้จัดทำระบบกำจัดขยะที่ต้นอ

วัดชารนาคกนดิ่งเทว

ภูเขา

คลอง

นาค

วิชาการนำคกหลังเหว

- 1 โครงการสร้างอุโบสถ
- 2 วิหาร
- 3 หอกลอง
- 4 ภูมิ
- 5 ภูมิที่ก่อสร้าง
- 6 เมรุ
- 7 ศาลาเขนงประสังข์
- 8 ศาลเจ้าที่
- 9 ห้องสมุด

วัดถ้ำสิวลี

ที่ตั้ง หมู่ที่ 7 ต.กลางตง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

นิกาย ธรรมยุต

ประวัติความเป็นมา

ประมาณ พ.ศ.2515 พระญาณสิทธิจารีย์ (หลวงปู่เมตตาหลวง) เจ้าอาวาสวัดเทพนิทกษ์ ได้มาสำรวจถ้ำและได้ใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรม

พ.ศ.2524 พระสุชาติ คุณโสโก ซึ่งมาจำพรรษาที่วัดเทพนิทกษ์ ได้พัฒนาถ้ำและบริเวณโดยรอบ เพื่อให้เป็นศูนย์วิปัสสนา กรรมฐานและปฏิบัติธรรม ตามเจตนารมณ์ของหลวงปู่เมตตาหลวง

พ.ศ.2526 ได้ขออนุญาตเช่าที่ดินจากกรมป่าไม้จำนวน 25 ไร่ และขออนุญาตต่อกรมการศาสนาเพื่อสร้างวัด โดยนางสาวแหวน ประกอบสุข เป็นผู้ขออนุญาต ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดภายในกำหนดวันที่ 9 มีนาคม 2527 - 8 มีนาคม 2532

พ.ศ.2536 เริ่มก่อสร้างเสนาสนะ และถาวรวัตถุ ในที่ดินของวัดซึ่งได้ซื้อเพิ่มเติมจำนวน 8 ไร่ 2 งาน และปลูกสวนสมุนไพรบนพื้นที่เช่าจากกรมป่าไม้

พ.ศ.2537 วางศิลาฤกษ์ก่อสร้างพระอุโบสถ

ที่มาของชื่อวัด

ในหนังสือขออนุญาตสร้างวัด ได้ให้ชื่อวัดว่า วัดราชโค แต่เนื่องจากพระสุชาติ คุณโสโก ผู้ก่อสร้างวัดซึ่งมีความนับถือศรัทธาในพระสิวลี พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล ที่มีเมตตาตามทานิยม เป็นพระภิกษุที่มุ่งปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

ครั้งหนึ่ง พระสุชาติ ได้ตั้งอธิษฐานจิตว่า ถ้าหากจะสร้างวัดนี้ให้สำเร็จและเจริญรุ่งเรืองต่อไป ขอให้เกิดนิมิตเห็นพระสิวลี ปรากฏว่า พระสุชาติ ได้เกิดนิมิตดังที่ได้อธิษฐานไว้ จึงได้ปรึกษากับคณะกรรมการวัด และเปลี่ยนชื่อวัดใหม่ว่า "วัดป่าถ้ำพระสิวลี วิปัสสนา" ต่อมาตัดสั้นลงเป็น "วัดถ้ำสิวลี"

ความเชื่อ

เจ้าพ่อภูสีเสียดอ้า

ครั้งหนึ่งพระสุชาติ คุณโสโก นั่งเจริญสมาธิภาวนาปรากฏนิมิต เห็นชายร่างกายกำยำสูง

ใหญ่ มานั่งที่หน้าประตูกุฏิได้แสดงอิทธิฤทธิ์ ขยายร่างกายใหญ่ขึ้นพร้อมกับบอกว่า เป็นเจ้าที่ผู้ปกปักรักษา
ภูเขาสีเสียดอ้า แห่งนี้

พระสุชาติ พร้อมญาติโยม จึงได้สร้างศาลพร้อมทั้งรูปปั้น เจ้าพ่อสีเสียดอ้าตามนิมิต ชั้นที่
บริเวณเชิงเขาทางขึ้นสู่ถ้ำ เป็นที่สักการบูชาของคนทั่วไป

เจ้าอาวาส

พระสุชาติ คุณเสโก รักษาการเจ้าอาวาส พ.ศ. 2522-ปัจจุบัน

สิ่งปลูกสร้าง

กุฏิเจ้าอาวาส	1 หลัง
กุฏิรับรองแขก	1 หลัง

การพัฒนาวัดและโครงการในอนาคต

วัดกำลังก่อสร้างถาวรวัตถุ และเสนาสนะขึ้นในพื้นที่ซึ่งวัดชื่อเป็นกรรมสิทธิ์ จำนวน 8 ไร่
2 งาน สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ประกอบด้วย

1. กำแพงรอบเขตวัด
2. ประตูเข้าวัด 2 ประตู
3. พระอุโบสถ 1 หลัง
4. กุฏิสงฆ์ 5 หลัง
5. ศาลาการเปรียญ 1 หลัง

บุคลากร

พระภิกษุ	1 รูป
----------	-------

ลักษณะเด่นภายในวัด

1. ถ้ำพระลิวลี อยู่บนเขาสีเสียดอ้า สูงจากพื้นดินเชิงเขาบริเวณที่ตั้งวัดขึ้นไป ประมาณ
200 เมตร เป็นถ้ำที่มีความสวยงามด้วยหินงอก หินย้อย บริเวณถ้ำมีความกว้างยาวประมาณ 10x12
เมตร

2. รูปปั้นพระสิวลี กลางแจ้ง ในท่าเดินชุกตงค์ ไทล้ซ้ายสะพายย่ามบาตร ไทล้ขวาแบกกถด มีจารึกในฐานะได้องค์พระสิวลี กล่าวถึงประวัติของการสร้างวัด

บทบาทของวัดต่อชุมชน

จุดประสงค์เบื้องต้นในการสร้างวัดนี้ เพื่อให้เป็นศูนย์ฝึกจิตวิปัสสนากรรมฐาน ดังนั้นจึงมี พุทธศาสนิกชน มาฝึกวิปัสสนากรรมฐานอยู่เป็นประจำ

นอกจากนั้น วัดยังได้ จัดรายการธรรมะประจำวัน กระจายเสียงด้วยเสียงกระจายเสียง ภายในวัด เผยแพร่สู่ประชาชนเป็นประจำ

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1. ปลูกป่าสมุนไพรมบนพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ บนไหล่เขาซึ่งเป็นพื้นที่ที่เข้าจากกรมป่าไม้ ให้ชื่อว่า "โครงการสวนป่าสมุนไพรมตามพระราชดำริ"

2. การบูรณการป่าสงวน ได้เกิดกรณีขัดแย้งระหว่างวัดกัลสณานีตำรวจภูธร ตำบลกลางดง เพราะได้มีการตรวจพบว่าวัดได้บุกรุกเข้าไปในเขตป่าสงวนบริเวณที่กรมป่าไม้ปลูกไม้สักทองไว้ จึงได้มี หนังสือแจ้งให้นายอำเภอทราบ

ประวัติเจ้าอาวาส

พระสุชาติ คุณะสโก ชื่อเดิม จำสับเอกสุชาติ ไชยนาม

เกิด 2486 ที่ อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี ปัจจุบันอายุ 51 ปี

อุปสมบท 2512 ที่วัดไผ่โรงวัว จ.สุพรรณบุรี ปัจจุบัน พรรษา 25 พรรษา

การจำพรรษา

2512-2519 วัดไผ่โรงวัว จ.สุพรรณบุรี

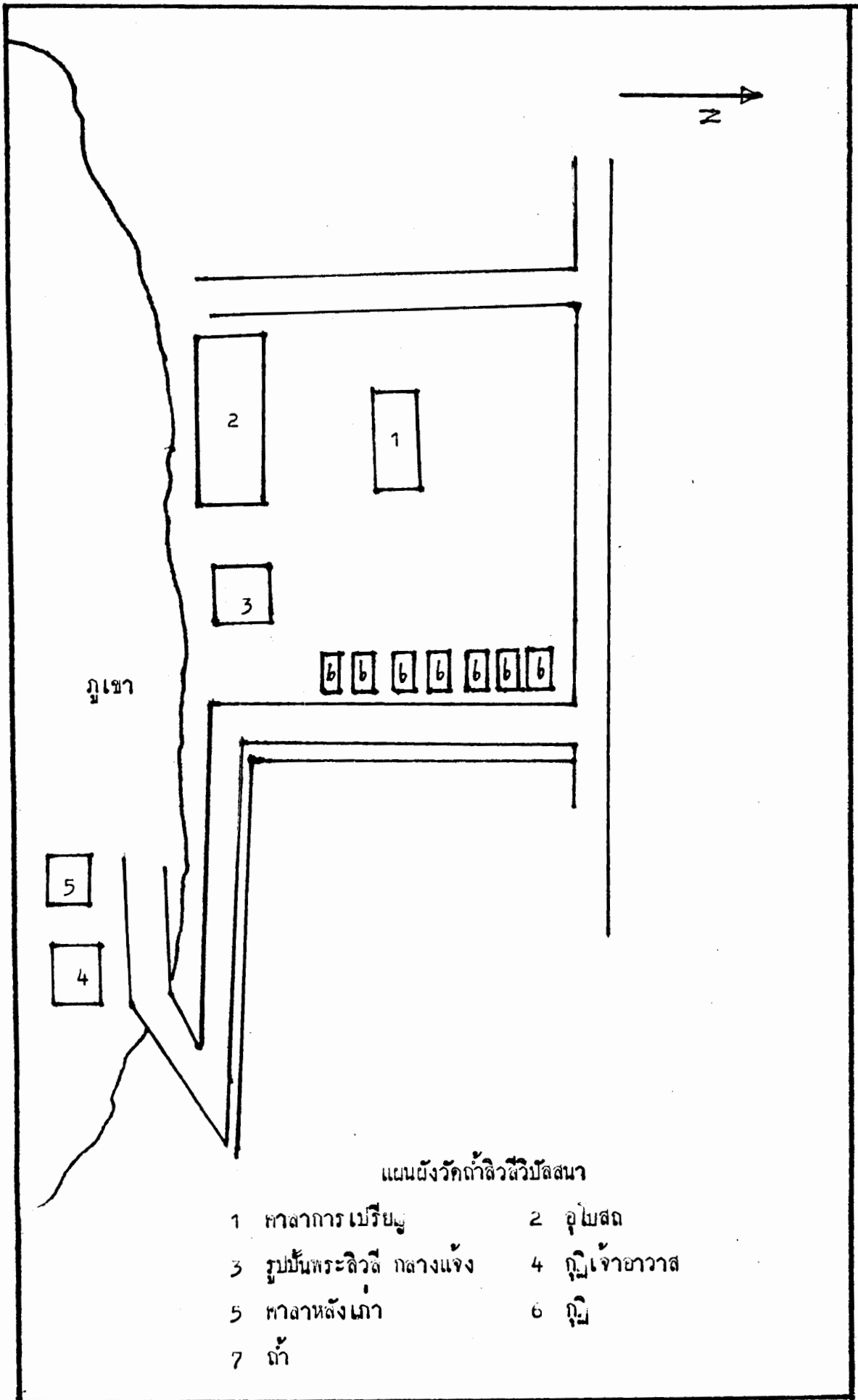
2520 วัดคอยแม่ปิ้ง จ.เชียงใหม่

2521 วัดเทพนิทกษณ์นาราม

2522-ปัจจุบัน วัดพระสิวลี

ประสบการณ์ทางโลกและการศึกษา

เป็นทหารบก เคยปฏิบัติหน้าที่ราชการในสนามรบที่ประเทศเวียดนาม เมื่อ 2510

วัดถ้ำไถ่แก้ว

ที่ตั้ง บ้านหนองน้ำแดง หมู่ที่ 6 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

ถ้ำแห่งนี้ เป็นที่พำนักของพระธุดงค์ที่จาริกผ่านไปมาตั้งแต่ครั้งอดีต จนกระทั่ง พ.ศ.2500 พระภิกษุสุบิน พุทธรชโย ธุดงค์จาก จ.สระบุรี ผ่านมาได้เลือกเป็นที่พำนักและพิจารณาว่าบริเวณนี้ไม่มีวัดที่จะให้ญาติโยมได้ทำบุญ จึงจำพรรษาพร้อมกับพัฒนาเสนาสนะและถาวรวัตถุ เพื่อสร้างวัด

19 ตุลาคม 2516 กรมการศาสนาได้อนุญาตให้นายเชียร ศรีชะโร สร้างวัดภายใน กำหนดตั้งแต่ 17 กันยายน 2516 - 17 กันยายน 2521

29 พฤษภาคม 2517 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศตั้งวัดให้ชื่อว่า "วัดถ้ำไถ่แก้ว" และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 91 ตอนที่ 103

5 กันยายน 2517 พระสุบิน พุทธรชโย เป็นเจ้าอาวาส

20 ตุลาคม 2517 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พระอุโบสถซึ่งสร้างอยู่ในถ้ำ

ที่มาของชื่อวัด

ชาวบ้านพบถ้ำแห่งนี้มานานแล้ว ก่อนที่จะสร้างวัดและเรียกถ้ำนี้ว่าถ้ำไถ่แก้ว เพราะบริเวณนี้ในอดีตมีไถ่ป่าอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งในถ้ำและรอบนอกถ้ำ

ปัจจุบันนี้ ทางวัดก็ยังคงเลี้ยงไถ่จิ้งไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำ

เจ้าอาวาส

พระครูรัตนภิรักษ์ (สุบิน พุทธรชโย) รักษาการเจ้าอาวาส 2500-2516

และได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสเมื่อ 2517-ปัจจุบัน

สิ่งปลูกสร้าง

ศาลาเอนกประสงค์ 1 หลัง

กุฏิ 1 หลัง

อุโบสถในถ้ำ

ศาลาพักร้อน 1 หลัง

บุคลากร

(สำรวจ 10 เมษายน 2537)

พระภิกษุ 3 รูป

ศิษย์วัด 1 คน

ลักษณะเด่น

ลักษณะพิเศษ คือ พระอุโบสถซึ่งสร้างอยู่ภายในถ้ำ ซึ่งได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
ถือได้ว่า เป็นวัดแห่งเดียวในอำเภอปากช่อง ที่สร้างอุโบสถในถ้ำ
นอกจากนั้น วัดยังได้เลี้ยงไก่แจ้ ไว้อีกเป็นจำนวนมากเพื่อระลึกถึงในอดีตที่มีไก่มากมาย
ในบริเวณนี้

บทบาทของวัดต่อชุมชน

เป็นสถานที่ปฏิบัติกิจการทางพุทธศาสนา ของประชาชนในท้องถิ่น

ประวัติเจ้าอาวาส

พระครูรัตนภิรักษ์ (สุนัน พุทธกรขโต) อายุ 63 ปี พรรษา 42

ชื่อเดิม นายสุนัน วัฒนวิวัฒน์

เกิด พ.ศ. 2474 ที่ อ.เมือง จ.สระบุรี

อุปสมบท พ.ศ. 2495 ที่ จ.สระบุรี

การศึกษา

ทางโลก ป.4

ทางธรรม นักธรรมเอก

สมณศักดิ์

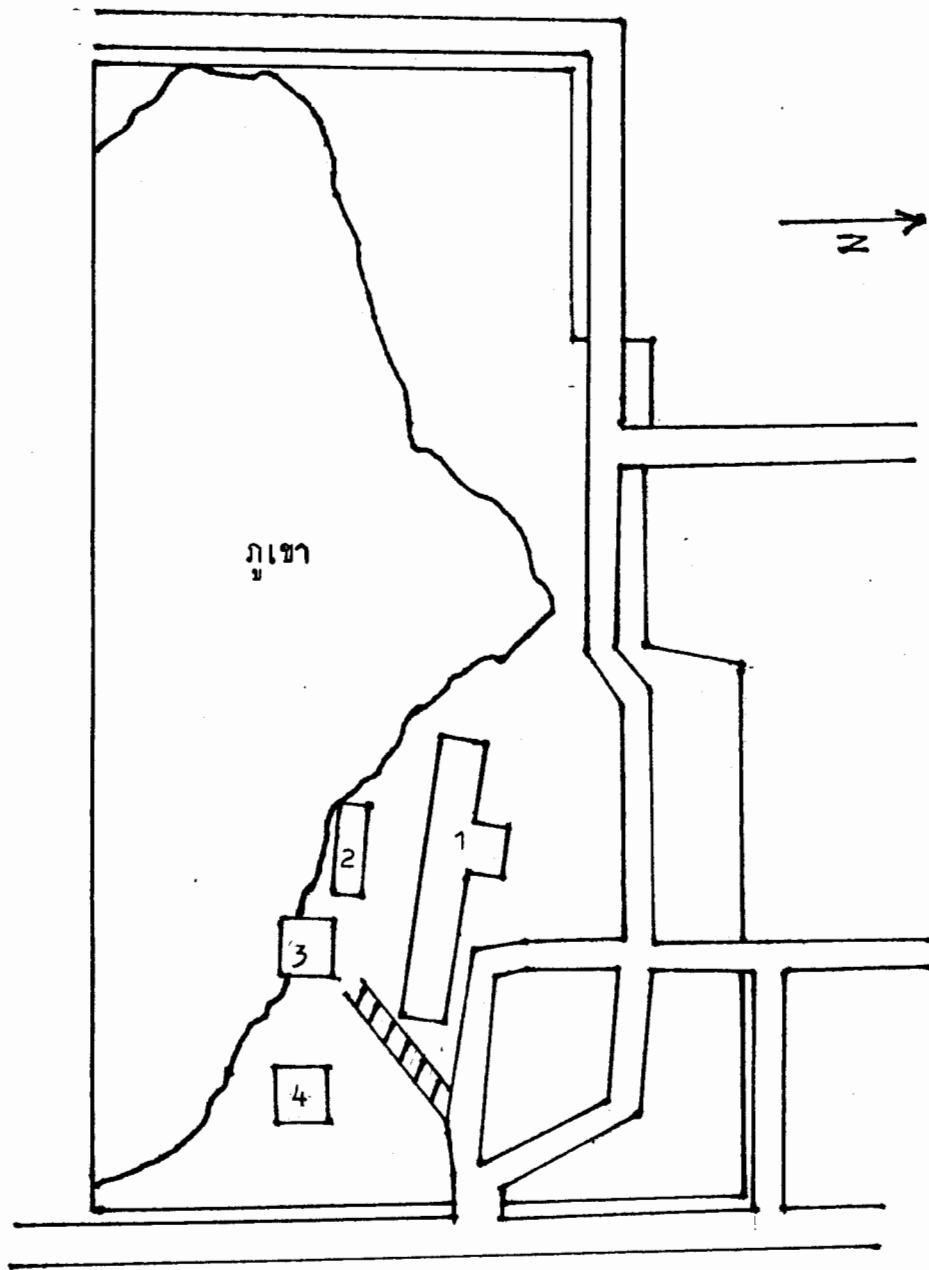
5 กันยายน 2517 พระสุนัน พุทธกรขโต เจ้าอาวาสวัดถ้ำไถ่แก้ว

8 กุมภาพันธ์ 2522 พระอธิการสุนัน พุทธกรขโต เจ้าคณะตำบลชนงพระ

28 เมษายน 2527 เป็นพระครูรัตนภิรักษ์ เจ้าคณะตำบล เขต 1

ผลกระทบต่องานวัดล้อม

1. การสร้างวัดที่เชิงเขาแห่งนี้ ช่วยรักษาภูเขาซึ่งมีถ้ำสวยงามให้พ้นจากการถูกระเบิดหิน เพราะบริเวณโดยรอบ เป็นเขตสัมปทานโรงไม้หิน
  2. วัดได้ปลูกป่า เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ ครบ 60 พรรษา โดยปลูกสะเดา และยูคาลิปตัส ในเขตวัดและบนภูเขา ประมาณ 10 ไร่
-

แผนผังวัดท่าไทแก้ว

1	ศาลาเอนกประสงค์	2	พุ่ม
3	อุโบสถ	4	ศาลาภัทรชน

วัดเทวรูปทรงธรรม

ที่ตั้ง บ้านใหม่สามัคคี หมู่ 2 ต.หมูลี อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

นิกาย มหานิกาย

ประวัติความเป็นมา

หลวงพ่อบุญรอด เดินธุดงค์มาจาก อ.ปากช่องชัย มาจำพรรษาอยู่ในถ้ำ เมื่อประมาณ 2510 ต่อมาจึงได้สร้างเสนาสนะและถาวรวัตถุ ตั้งแต่สำนักสงฆ์ หลวงพ่อบุญรอด มรณภาพเมื่อประมาณ 2525 วัดขาดการทำนุบำรุงมีพระภิกษุมานักจำพรรษาอยู่บ้างเป็นครั้งคราว ชาวบ้านเกรงว่าสำนักสงฆ์แห่งนี้จะร้างเสียจึงได้อาราธนานิมนต์ หลวงพ่อโต้น เขมมะโวโร จากวัดป่าเจ้าพ่อเขาใหญ่ให้มาจำพรรษา เมื่อ พ.ศ. 2528

หลวงพ่อโต้น ได้มาพัฒนาวัดต่อ และดำเนินการขออนุญาตใช้ที่ดินซึ่งอยู่ในการดูแลของนิคมสร้างตนเองลำตะคอง จำนวน 7 ไร่ เมื่อสร้างวัดและได้รับอนุญาตเมื่อ พ.ศ. 2529

ต่อมาจึงได้ขออนุญาตเพื่อสร้างวัดและตั้งวัด ต่อกรมการศาสนา โดยใช้ชื่อว่า "วัดเทวรูปทรงธรรม" ตามที่หลวงพ่อบุญรอดได้เคยตั้งชื่อไว้

ที่มาของชื่อวัด

บนยอดเขาซึ่งเป็นที่ตั้งวัด มีก้อนหินขนาดใหญ่ตั้งเด่นสามารถมองเห็นได้แต่ไกล ก้อนหินนี้หากพิจารณาให้ดีจะเห็นมีลักษณะคล้ายเทวรูป หลวงพ่อบุญรอดนับถือว่าเป็นเทวรูปศักดิ์สิทธิ์ ได้นำธูปไปปักไว้ และเรียกถ้ำในภูเขาลูกนี้ว่า ถ้ำเทวรูป และให้ชื่อวัดว่า "วัดถ้ำเทวรูปทรงธรรม"

ความเชื่อถือศรัทธา

1. มีความเชื่อว่ามีพญานาครักษาคุ้มครองถ้ำนี้ เพราะเคยมีผู้พบงูใหญ่อยู่ในถ้ำ ดังนั้นจึงได้สร้างรูปปั้น มีร่างกายเป็นคนหัวเป็นงูนั่งอยู่ในถ้ำให้ชื่อว่า พญานาคา
2. พบก้อนหินเป็นรูปหน้าฤาษี เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน วันหนึ่งฝันว่ามีฤาษีอยู่ในถ้ำและได้ออกมาพูดคุยด้วย เมื่อตื่นขึ้นท่านเจ้าอาวาสพร้อมศิษย์วัดไปช่วยค้นหา ก็พบก้อนหินเป็นผลึกสีขาว ลักษณะคล้ายหน้าฤาษี จึงได้ทำพิธีอัญเชิญออกมาไว้ที่กุฏิ เพื่อให้เป็นที่สักการบูชาต่อไป
3. ปู่ผา ย่าอ่อง มีการเชิญเจ้าเข้าทรง ทำพิธีทางไสยศาสตร์ที่บ้านคนทรงเจ้า ในหมู่บ้านใหม่สามัคคี ห่างจากวัดประมาณ 2 ก.ม. ได้อ้างว่าบริเวณแห่งนี้ เมื่อครั้งอดีตหลายร้อยปีมาแล้ว เป็น

ที่ดินในครอบครองของปู่ผา ย่าอ่องสองสามีภรรยา เมื่อสิ้นชีวิตลงแล้ว วิทยุแดงก็ยังคงปกป้องรักษาคุ้มครองดูแล ที่ดินของตนเองอยู่ ทางวัดจึงได้ตั้งศาลปู่ผา ย่าอ่อง ชั้นบริเวณทางเข้าวัด และทำพิธีอัญเชิญวิญญาณของปู่ผา ย่าอ่องให้มาสิงสถิตย์อยู่ในศาลแห่งนี้

สิ่งปลูกสร้าง

กุฏิสงฆ์	1 หลัง
ศาลาการเปรียญ	1 หลัง
หอสวดมนต์	1 หลัง
เมรุ	1 หลัง

บุคลากรภายในวัด

พระภิกษุ	4 รูป
สามเณร	2 รูป
ศิษย์วัด	1 คน

ลักษณะเด่นภายในวัด

1. ถ้ำ จำนวน 3 ถ้ำ เป็นถ้ำที่มีลักษณะสมบูรณ์ทางธรรมชาติประกอบด้วยหินงอก หินย้อย สวยงาม
2. ก้อนหินเทวรูป สูงประมาณ 3 เมตร ตั้งอยู่บนยอดเขาจากการกัดเซาะของน้ำฝนและการสึกกร่อนตามธรรมชาติ ทำให้ก้อนหินมีลักษณะคล้ายเทวรูปในศาสนาพราหมณ์
3. รูปปั้นกลางแจ้ง พระสิวลี พร้อมพระคาถาแห่งตถาคต ทั้งนี้ด้วยความนับถือในพระสิวลี ซึ่งเป็นพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล ผู้มีความเป็นเลิศในทาง วิปัสสนากรรมฐาน

โครงการในอนาคต

ขณะนี้วัดกำลังดำเนินการก่อสร้างพระอุโบสถ

เจ้าอาวาส

- 2510-2525 หลวงพ่อพราย
2528-ปัจจุบัน หลวงพ่อไต้้น เขมะวะโร

ประวัติเจ้าอาวาสปัจจุบัน

พระโต้น เขมะวะโร พรรษา 17

ชื่อเดิม นายโต้น ศรีทอง อายุ 72 ปี

เกิด 23 กันยายน 2460 ที่ บ้านวัดโบสถ์ ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี
อุปสมบท วันที่ 1 มิถุนายน 2515 เมื่ออายุ 55 ปี ที่วัดท่าช้าง ต.ทมูล อ.ปากช่อง
จ.นครราชสีมา

พระอุปัชฌาย์ พระครูนิเทศธรรมรส

พระกรรมวาจาจารย์ พระสมุห์ละมัย

พระอนุสาวนาจารย์ พระณอม สุ่มงคโล

การจำพรรษา

2515-2521 วัดกุตคล้ำ

2521-2528 วัดเจ้าพ่อเขาใหญ่

2528-ปัจจุบัน วัดเทวรูปทรงธรรม

ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดเทวรูปทรงธรรมเมื่อ 28 กันยายน 2530

การศึกษา

ทางโลก ป.4

ทางธรรม นักธรรมตรี

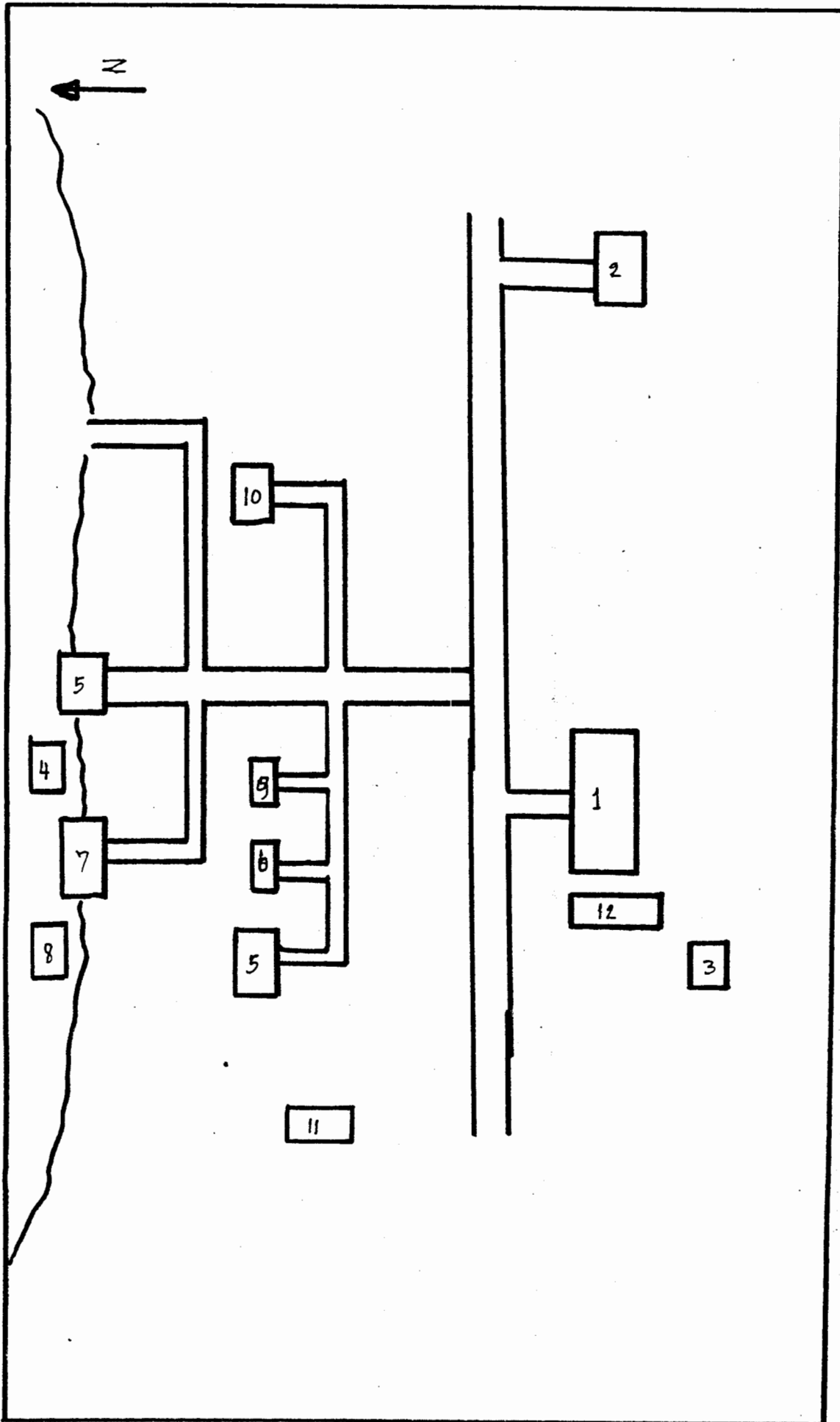
บทบาทของวัดต่อชุมชน

เป็นศูนย์กลาง การทำบุญ และประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของประชาชนชาวบ้าน
ใหม่สามัคคี และประชาชนทั่วไป

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

มีส่วนช่วยดูแลป่าไม้บนภูเขาและถ้ำ ภายในบริเวณวัดให้คงสภาพเดิมตามธรรมชาติ

วัดเทพรูปทรงธรรม

วัดเทวรูปทรงธรรม

- 1 ศาลาการเปรียญ
- 2 อุโบสถ
- 3 เมรุ
- 4 หอสุวรรณพิ
- 5 ุฎิใหญ่
- 6 ุฎิเล็ก
- 7 ห้องครัว
- 8 ห้องน้ำ
- 9 ุฎิเจ้าอาวาส
- 10 ุฎิรับรองแขก
- 11 ห้องน้ำ
- 12 ถังน้ำ

วัดเขาไทรสาธน์

ที่ตั้ง หมู่ที่ 3 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

นิกาย ธรรมยุต

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2478 พระมหาโหม โสภโณ วัดป่าภูวนาราม (สมณศักดิ์ครั้งสุดท้าย เป็นที่พระราชา มณี) ได้จาริกธุดงค์ เพื่อบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐาน ผ่านมาที่ปากช่อง ได้แนะนำให้พี่ชาย คือนายบัวลา โปธิศรีทอง ซื้อที่ดินเพื่อทำไร่ในบริเวณห่างจากปากช่องมาทางทิศตะวันตกประมาณ 3 ก.ม.

พ.ศ. 2479 พระมหาโหม เดินทางมาเยี่ยมพี่ชายที่ปากช่อง วันหนึ่งหลังจากฉันภัตตาหาร แล้ว ท่านออกเดินภาวนาออกจากไร่จนถึงเชิงเขา แล้วไปขึ้นไปตามซ่งอนหิน จนถึงยอดเขาสูงแรกแล้ว นั่งอธิษฐานจิต ตอนค่ำมีพราน 2 คน ไล่หมูป่าผ่านมาพบ หลวงพ่อแนะนำธรรมปฏิบัติ โดยเล่านิทานเรื่อง นายโคมาต ให้ฟัง พรานทั้งสอง เกิดความสลดสังเวช จึงถวายชีวิตอุทิศแด่พระภิกษุโหม และปฏิญาณว่า จะไม่ล่าสัตว์อีกต่อไป พรานทั้งสองได้สร้างเพิงเล็ก ๆ บนภูเขาถวายเป็นที่พัก นายบัวลา ได้สร้างต่อ เต็ม ต่อมาหมอเรื่อง คุณศรีชวน กุสุมา คหบดีชาวอำเภอปากช่อง เจ้าของร้านขายยาปากช่อง โอสถ ได้ สร้างศาลาบำเพ็ญบุญถวาย จุนได้ 50-60 คน มีพระภิกษุผ่านไปมาแวะพักมิได้ขาด พระที่อยู่ประจำ นาน ๆ คือ พระอาจารย์โง่น โสโรโย และพระอาจารย์เพียร สุวโล ช่วยพัฒนาจนกลายเป็นสำนักสงฆ์ พร้อมกับได้ปรับปรุงทางขึ้นลง พระมหาโหม และคุณหมอเรื่อง ได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่รถไฟขอมอนรถไฟ ที่ขำรุด มาทำบันไดขึ้นลง จนสำเร็จ นายบัวลา ยื่นหนังสือขออนุญาตสร้างวัด เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว หลวงพ่อโหมจึงตั้งชื่อวัดว่า "เขาไทรสาธน์"

พ.ศ. 2499 คณะศิษย์และผู้มีจิตศรัทธา ได้ร่วมกันจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาวัด พระ โง่น โสโรโย สร้างพระนอนและวิหาร

พ.ศ. 2502 คุณเล็ก ล้าชา ได้จัดหาเครื่องยนต์ใหม่ เพื่อชักลากรถยนต์ขึ้น ไปก่อสร้าง เจดีย์บนยอดเขาสูงที่สอง เพื่อบรรจุพระธรรมคำสอนพระพุทธเจ้า เมื่อสร้างเจดีย์เสร็จแล้ว คุณเล็ก ได้สร้างกุฏิเจ้าอาวาสหลังใหญ่ และสร้างซุ้มประตูริมถนนมิตรภาพ และยังได้สร้างบันไดขึ้นวัด 273 ขั้น

พ.ศ. 2516 สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (นิพนธ์ ธรรมโร) เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุวรมหา วิหาร เป็นประธานสร้างอุโบสถ ตามแบบกรมการศาสนา สมเด็จพระสังฆราช (วาสน มหาคะโร) เสด็จ เป็นประธานประกอบพิธีฉลอง ผู้กัทธิสีมา เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2517 องค์พระประธานในพระอุโบสถ สร้างถวายโดยคุณสมพงษ์ จิวสกุล

ที่มาของชื่อวัด

พระมหาไฮ้ม เป็นผู้ตั้งชื่อวัด โดยถือจากที่ท่านได้ไต่เขาขึ้นไปนั่งสมาธิภาวนา อยู่ใต้ต้นไทร ในตอนเย็นและนายพรานสองคนไล่ล่าหมีป่าผ่านมา และได้รับการเทศน์โปรด จนยอมอุทิศตนเป็นศิษย์และช่วยกันสร้างที่พักถวายเป็นหลักแรกซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของการสร้างวัด พระมหาไฮ้ม จึงให้ชื่อว่า "วัดเขาไทรสาธน์" ซึ่งหมายถึง วัดมีกำเนิดจากต้นไทรในเวลาเย็น

ความเชื่อ

1. นิทานเรื่อง นายโคฆาต จุดกำเนิดของการสร้างวัด

พ.ศ.2479 เวลาประมาณ 17.00 น. ขณะที่พระมหาไฮ้ม กำลังบำเพ็ญสมาธิภาวนาอยู่ ก็มีนายพราน 2 คน วิ่งไล่ล่าหมีป่าผ่านมา เมื่อมาพบพระคุณเจ้านั่งอยู่ก็แปลกใจ เมื่อตั้งสติได้ก็วางอาวุธคลานเข้าไปกราบในโอกาสนี้เอง พระมหาไฮ้มก็แนะนำธรรมเนียมปฏิบัติและเล่านิทาน เรื่อง นายโคฆาต เรื่องมีโดยย่อว่า

"มีชายเลี้ยงโคไว้เพื่อขนานเนื้อไปขายในตลาด เป็นอาชีพ วันหนึ่งนายโคฆาตสังภรรยาให้แบ่งเนื้อสักก้อนหนึ่งไว้ทำอาหารเย็น นายโคฆาตเมื่อขายเนื้อหมดแล้วก็รีบกลับบ้าน พอถึงบ้านเขาก็ถามถึงอาหารมื้อเย็น ภรรยาตอบว่าไม่มีอะไรเหลือเลย เนื้อที่สั่งให้เก็บไว้ก็ขายหมด ทั้งความทิวและความโกรธผสมกัน นายโคฆาตจึงถือมีดที่คมกริบ เดินลงไปที่คอกสัตว์จับสันโค ตัวที่กำลังนอนอยู่ตัดด้วยมีดเล่มนั้น ถูไปให้ภรรยาทำอาหาร โดยไม่คำนึงว่าโคตัวนั้นจะเจ็บปวดเพียงใด พออาหารสุก นายโคฆาตก็บริโภคลิ้นโคนั้น เพียงคำแรกที่กลืนลงไป ลิ้นของนายโคฆาตก็ขาดตกลงบนพื้น สันใจตายอย่างน่าสังเวช ต่อหน้าภรรยา"

เมื่อนายพรานทั้งสองได้ฟังก็เกิดความสลดสังเวช จึงมอบกายถวายชีวิตให้ท่านและปฏิญาณว่าจะไม่ไล่ล่าสัตว์อีก ในปี พ.ศ.2479 นั้นเอง ทั้งสองคนก็ได้ช่วยแผ้วถางบพูนเขาและช่วยหาไม้มาสร้างที่พักเล็ก ๆ ถวายพระมหาไฮ้ม และนี่เป็นจุดกำเนิดของวัดเขาไทรสาธน์

2. คำทำนาย

พ.ศ.2478 อำเภอบางซ่องเป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก ๆ ยังไม่เกิดถนนมิตรภาพ มีเพียงทางรถไฟผ่าน พื้นที่ยังเป็นป่าเขา ไม่มีใครอยากเข้ามาอยู่ วันหนึ่งเมื่อพระมหาไฮ้มมานักกรรมอยู่กับพี่ชายที่ปากซ่อง ได้เกิดนิมิตและได้ทำนายว่า ดินแดนแถบตงหงญาไฟจะเป็นเมืองภูเขาในอนาคตอันใกล้แน่นอนจะมีวัด มีโรงเรียน จะเป็นศูนย์การค้าพืชผลนานาพันธุ์ การคมนาคมจะสะดวกยิ่งขึ้น เศรษฐกิจของท้อง

ถิ่นจะก้าวไปไกล บริเวณที่ดินของพี่ชายในปัจจุบันจะมีถนนผ่าน ในวันนั้น ทุกคนที่ฟังพระมหาไธมทำนาย ต่างก็คิดว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่ถึงวันนี้เหตุการณ์ได้เป็นจริงดังคำทำนาย

เจ้าอาวาส

พระมหาไธม ปฏิบัติหน้าที่เจ้าอาวาสตั้งแต่เริ่มก่อสร้างวัด 2478 จนกระทั่งมรณภาพในปี 2519 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ครั้งสุดท้ายเป็น พระราชมนี

ต่อจากนั้น พระครูกิตติวัฒน์คุณ (เพิ่ม กิตติวัฒน์โก) เจ้าอาวาสวัดวชิรราชลงกรณวราราม วรวิหาร จึงได้จัดพระภิกษุที่มีพรรษา 5 พรรษาขึ้นไป มาทำหน้าที่เจ้าอาวาสสืบทอดกันมาดังนี้

2519-2521 พระศิลา ปญญาวิโร

2521 พระประโยชน์ อภินนโท

2522-2524 พระทองสุข สิริชาโคร

พระอาจารย์ศรี มทาวีโร วัดประชาคมวนาราม (ปากุงเก่า) จ.ร้อยเอ็ด ได้รับวัดเขาไทร สายัณฑ์ ไว้ในธรรมทานุเคราะห์ เป็นสาขาที่ 19 และได้ส่ง พระภิกษุมาปฏิบัติหน้าที่เจ้าอาวาส ดังนี้

2525-2530 พระอาจารย์อินทร์ กตปุญโญ

2530-ปัจจุบัน พระอาจารย์มนี ธมมรังสี

บุคลากรภายในวัด

พระภิกษุ 9 รูป

สามเณร 3 รูป

ศิษย์วัด 1 คน

สิ่งปลูกสร้าง

กุฏิ 13 หลัง

อุโบสถ 1 หลัง

วิหาร 2 หลัง

เจดีย์ 1 องค์

ศาลาการเปรียญ 1 หลัง

ลักษณะเด่น

1. เจดีย์ จตุรมุข มีมณฑปครอบบนยอดเจดีย์ เจดีย์นี้สร้างอยู่บนยอดเขาสูงที่สุดซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดเพื่อบรรจุพระธรรมคำสอนพระพุทธเจ้าซึ่งคุณเล็กเขียนรวบรวมเก็บไว้เป็นจำนวนมาก ต่อมาได้บรรจุอัฐิ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต, พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล, พระอาจารย์สิงห์ และ พระอาจารย์พระราชมนี (โฮม โสภโณ)

2. พระพุทธปรินิพพาน เป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์ ความยาวประมาณ 8 เมตร สร้างเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2502 ตรงกับวันอาทิตย์แรม 11 ค่ำ เดือน 9 เวลา 12.00 น. เริ่มการก่อสร้าง โดยคณะสงฆ์วัดเขาไทรสาย์นต์ มีพระโสภณปัญญาจารย์ (โฮม โสภโณ) พระมหาปฐม อุคตติ และ พระอาจารย์โง่น โสโรโย เป็นประธานในการก่อสร้าง พร้อมด้วยคุณเล็ก ล้ำช้า คุณองุ่น คุณแก้ว และคุณเนกา มิ่งคละพฤกษ์ พร้อมทั้งชาวปากช่องสร้าง ได้มีการสร้างฐานพระพุทธรูป และปิดทองเพิ่มเติมอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. 2511

บทบาทของวัดต่อชุมชน

1. เผยแพร่ธรรมะแก่พุทธศาสนิกชน จัดตกแต่งต้นไม้ด้วยธรรมะด้วยความศรัทธาของคณะครูและนักเรียนจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และในอำเภอปากช่อง จัดมุมธรรมะชั้นล่างของอุโบสถ
2. นิมนต์พระคุณเจ้าที่เป็นที่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชน มาบรรยายธรรมเป็นประจำ

การพัฒนาวัด

1. ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่ชำรุดบางส่วนให้มีสภาพคงทนถาวรต่อไป
2. สร้างถังเก็บน้ำบนภูเขา, ถังพักน้ำปะปาให้สามารถสูบน้ำปะปาขึ้นใช้บนภูเขาได้ตลอดปี
3. ปรับปรุงไฟฟ้าตามกฎและทางเดิน
4. สร้างรั้วล้อมรอบบริเวณวัด

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ของวัดทั้งหมดตั้งอยู่บนภูเขา เป็นวัดที่ประชาชนให้ความเลื่อมใสศรัทธา การพัฒนาวัดจะควบคู่ไปกับการรักษาสภาพแวดล้อม การเผยแพร่ธรรมะไปสู่พุทธศาสนิกชนจะสอดแทรกการสอนให้ประชาชนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จากอดีตจนถึงปัจจุบัน วัดจึงสามารถรักษาสภาพป่าไม้บนภูเขาทั้ง 2 ลูกซึ่งเป็นเขตการดูแลของวัดไว้ได้ ในขณะที่ภูเขาอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ต้นไม้ถูกตัดทำลายลงจนเกือบหมดสิ้น

วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร

ที่ตั้ง หมู่ที่ 1 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย ธรรมยุต

ประวัติความเป็นมา

10 มกราคม 2504 นางทิพย์ นิยมเทศ ได้มอบที่ดินจำนวน 112 ไร่เศษ ให้แก่กรมการศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างวัดในพระพุทธศาสนาและโรงเรียน หลังจากนั้นได้นำความกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานนามวัด พ.ศ.2505 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวัดว่า "วัดวชิราลงกรณวราราม" เป็นวัดราษฎร์ธรรมดา ที่สร้างขึ้นโดยศรัทธาของประชาชน

16 พฤษภาคม 2506 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าชายวชิราลงกรณ (พระนามในขณะนั้น) ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อันเป็นการเริ่มต้นการก่อสร้างวัด

การก่อสร้างดำเนินไปได้ช่วงหนึ่ง ก็ต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากขาดงบประมาณ พ.ศ.2508 คุณท้าว อินทสุริยา, พระอภิบาล ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ปรารภกับนางทิพย์ นิยมเทศ ถึงการก่อสร้างที่ยังค้างอยู่ นางทิพย์ พร้อมด้วยทายก-ทายิกาทั้งหลาย โดยการนำของนายปรกรณ์ อังศุสิงห์ ปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ในขณะนั้น ได้ขอให้กระทรวงพัฒนาการฯ ช่วยเป็นกำลังในการบริหาร งานก่อสร้างและพัฒนาดังนี้ นายพจน์ สารสิน รัฐมนตรีในขณะนั้นจึงได้ประชุมปรึกษาทวีกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หลายฝ่าย มีมติให้ดำเนินการสร้างวัด ดังต่อไปนี้

1. จัดวางผังอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ตลอดจนออกแบบและคำนวณราคา ค่าก่อสร้าง
ขั้นไว้

2. จัดหาเงินเพิ่มเติม

3. ดำเนินการก่อสร้างเป็นขั้น ๆ ตามกำลังเงิน

หลังจากนั้น ได้จัดให้มี คณะกรรมการดำเนินการก่อสร้างวัดวชิราลงกรณวราราม โดยมี นายพจน์ สารสิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุ พระธรรมปิฎกญาจารย์ เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์ฯ พระเทพสุทธาจารย์ เจ้าอาวาสวัดวชิราลงกรณ เป็นกรรมการฝ่ายสงฆ์ การก่อสร้างดำเนินไปตามลำดับ

9 กันยายน 2510 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ เสด็จแทนพระองค์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงกระทำพิธีเปิดคุ้มประตูทางเข้าวัด

26 ธันวาคม 2515 ได้รับการยกฐานะจากวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิด
วรวิหาร

5 พฤศจิกายน 2520 สร้างบันไดจากเชิงเขาขึ้นสู่มณฑปบนยอดเขาซึ่งเป็นที่ประดิษฐาน
พระพุทธรูปจำลอง

9 กุมภาพันธ์ 2521 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทนพระองค์
ณ โรงหล่อ กรมศิลปากร ทรงประกอบพระราชพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปปฏิมากร องค์ประธานประจำพระ
อุโบสถ

28 กรกฎาคม 2524 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จแทนพระองค์ทรงประกอบพระ
ราชพิธี ตัดลูกนิมิต ผูกพัทธสีมา พระอุโบสถ

12 มกราคม 2537 เปิดโรงเรียนพระปริยัติธรรม ชื่อ ร.ร.วชิราลงกรณ์วรวิद्या

24 พฤษภาคม 2537 นิธิพุทธภิเษก พระพุทธรูปท้าววชิราลงกรณ์ฯ

ความเชื่อ

พญจักรไตรภพนาสุรย์ ถือว่าเป็นยักษ์ซึ่งปกป้องคุ้มครองอยู่ในเขตภูเขาตงพญาเย็น เมื่อ
ครั้งเริ่มก่อสร้างวัดมีเหตุการณ์แปลกมหัศจรรย์อยู่เสมอ เช่น เกิดพายุรุนแรงอยู่เนือง ๆ จนเกิดความ
สูญเสียแก่สิ่งปลูกสร้าง คุณท้าวอินทสุริยา พระอภิมหาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งได้บวชช้อยู่ใน
ขณะนั้น จึงได้กระทำพิธีหล่อรูป พญจักรไตรภพนาสุรย์ เสร็จแล้วอัญเชิญขึ้นสู่ศาล และเช่นสังเวช
บวงสรวง เหตุการณ์ร้าย รุนแรงต่าง ๆ จึงหมดไป

ที่มาแห่งชื่อวัด

ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่า "วัดวชิราลงกรณ์วราราม" ให้
เป็นวัดในพระอุปถัมภ์ในพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าชายวชิราลงกรณ์ มีฐานะเป็นวัดราษฎร์ ต่อมาจึงได้ยก
ฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงในภายหลัง

เจ้าอาวาส

พ.ศ.2506-2517 พระเทพสุทธาจารย์ (โชติ คุณสมปนโน) ปธ.5 เจ้าอาวาส

พ.ศ.2518-2519 พระกิตติวัฒน์คุณ (เพิ่ม กิตติวฑฒโน) ปธ.4 เจ้าอาวาส

- พ.ศ. 2529 พระครูสุนทรธรรมโกศล (วิจิตร กิตตทนโต) ปธ.5 เจ้าคณะจังหวัด
นครราชสีมา รักษาการเจ้าอาวาส
- พ.ศ. 2530-2534 พระครูเขมคนโสภณ (จันทร์แรม) เจ้าอาวาส
- พ.ศ. 2534-2536 พระกวีวราญาณ (วิจิตร กิตตทนโต) รักษาการเจ้าอาวาส
- พ.ศ. 2536-ปัจจุบัน พระครูสุทธิศีลสังวร (ประสิทธิ์ ฐานนิสโร) เจ้าอาวาส

สิ่งปลูกสร้าง

พระอุโบสถ	1 หลัง
เมรุ	1 แห่ง
ศาลาบำเพ็ญกุศล	1 แห่ง
หอกลอง	1 หลัง
โรงเรียนพระปริยัติธรรม	1 หลัง
ศาลาแก้ว	1 หลัง
พระตำหนักวชิราลงกรณ์	1 หลัง
หอฉัน	1 หลัง
ศาลาเอนกประสงค์	1 หลัง
ศาลาพักผ่อนบิณฑุเข	1 หลัง
มณฑป	1 หลัง
หอประชุมฝึกแจ่ม วิชาสอน	1 หลัง
ศาลาหน้าจักรไตรภพนาสุรย์	1 หลัง
กุฏิสงฆ์	20 หลัง
เรือนชี่	6 หลัง
กุฏิกรรมฐาน	1 หลัง
ศาลพระสังกระเจาย	1 หลัง

บุคลากร

พระภิกษุ 9 รูป

สามเณร	50 รูป
ชี	16 คน

ลักษณะเด่นภายในวัด

1. พระพุทธรูปปฏิมากร ขนาดหน้าตักกว้าง 1.50 เมตร ปางมารวิชัย องค์ประธานพระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า "พระพุทธรูปมหาชิวราลงกรณ บวรพัฒนา สยามคดียุทธศาสตร์ สัปตปตลยพราศ เทพรักษานามภิชโย ทศบารมีธรรม วิสัยสถิตินิคมาร วชิรอลังการ สยามนวมุขบาลณุมิต สันติศิริวิศิษฐ โรจนประสงค์ โลกวิฑูรธารัง ปาริสุทธิ วิมุตตปัญญา ปรมาภิธาน วรฤทธิ อนันตการ มารวิชัย บรมไตรโลกนาถ รัชชทายาทรังสรรค์ มหันต เดชามหารังสฤษฏ์"

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทนพระองค์ ณ โรงหล่อ กรมศิลปากร ทรงประกอบพระราชพิธีเททองหล่อ เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2521 ได้นำมาประดิษฐาน เป็นองค์ประธานในอุโบสถสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จมาทรงตัดลูกนิมิต ผู้กัณฑ์สมาอุโบสถเมื่อ 28 ก.ค. พ.ศ. 2524

2. มณฑป ยอด 7 ชั้น สร้างจากหินอ่อนทั้งองค์ ขนาดกว้างประมาณ 4 x 4 เมตร ภายในบรรจุรอยพระพุทธรูปจำลอง ฝาผนังด้านในเป็นภาพวาดสีน้ำมันเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในพระพุทธศาสนา และได้สร้างบันได ขึ้นสู่มณฑป เป็นรูปพญานาค 7 เศียร 2 ตัว ท่างขนกัน สร้างเสร็จเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520

กิจกรรมประจำปี

1. กฐินพระราชทาน เนื่องจาก เป็นพระอารามหลวง จึงต้องมีกฐินพระราชทานเป็นประจำทุกปีในเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม โดยประมาณ
2. นิธิพุทธภิเษก พระพุทธรูปมหาชิวราลงกรณและเหรียญพระเทพสุทธาจารย์ วันที่ 24 พ.ค. พ.ศ. 2537 ตรงกับวันวิสาขบูชา

การพัฒนาวัดและ โครงการในอนาคต

วัดกำลังมุ่งเน้นพัฒนาด้านการศึกษา และมีโครงการที่จะเชิญชวนพุทธศาสนิกชนให้เข้าวัดมากขึ้น ในรูปของการท่องเที่ยว

บทบาทของวัดต่อชุมชน

นอกจากวัดจะเป็นศูนย์รวมในการทำบุญ และประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว วัดยังมีบทบาทสำคัญอีก 2 ประการ ได้แก่

1. การศึกษา เมื่อเริ่มก่อตั้งวัด ผู้สร้างวัดมีความประสงค์จะให้มีการพัฒนาการศึกษาของเยาวชน จึงได้แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งสำหรับสร้างโรงเรียนประถมศึกษา ชื่อโรงเรียนวัดวชิราลงกรณด้วย ต่อมาในปี 2524 วัดได้มอบพื้นที่ส่วนหนึ่ง สำหรับก่อตั้งโรงเรียนพญาเย็นวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในส่วนของวัดเองก็ได้จัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณร โดยเปิดโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในระยะแรกเปิดสอนเฉพาะแผนกธรรมบาลีและพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ต่อมาได้รับอนุญาตให้เปิดแผนกสามัญศึกษา เพื่อให้การศึกษาสายสามัญแก่ภิกษุสามเณร ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ม.1-ม.3 ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2536 โดยใช้ชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนวชิราลงกรณวชิรวิทยา มีพระมหาวิเชียร สุวชิโร เป็นครูใหญ่ ปัจจุบันมีนักเรียน ม.1 44 รูป และ ม.2 25 รูป รวม 69 รูป

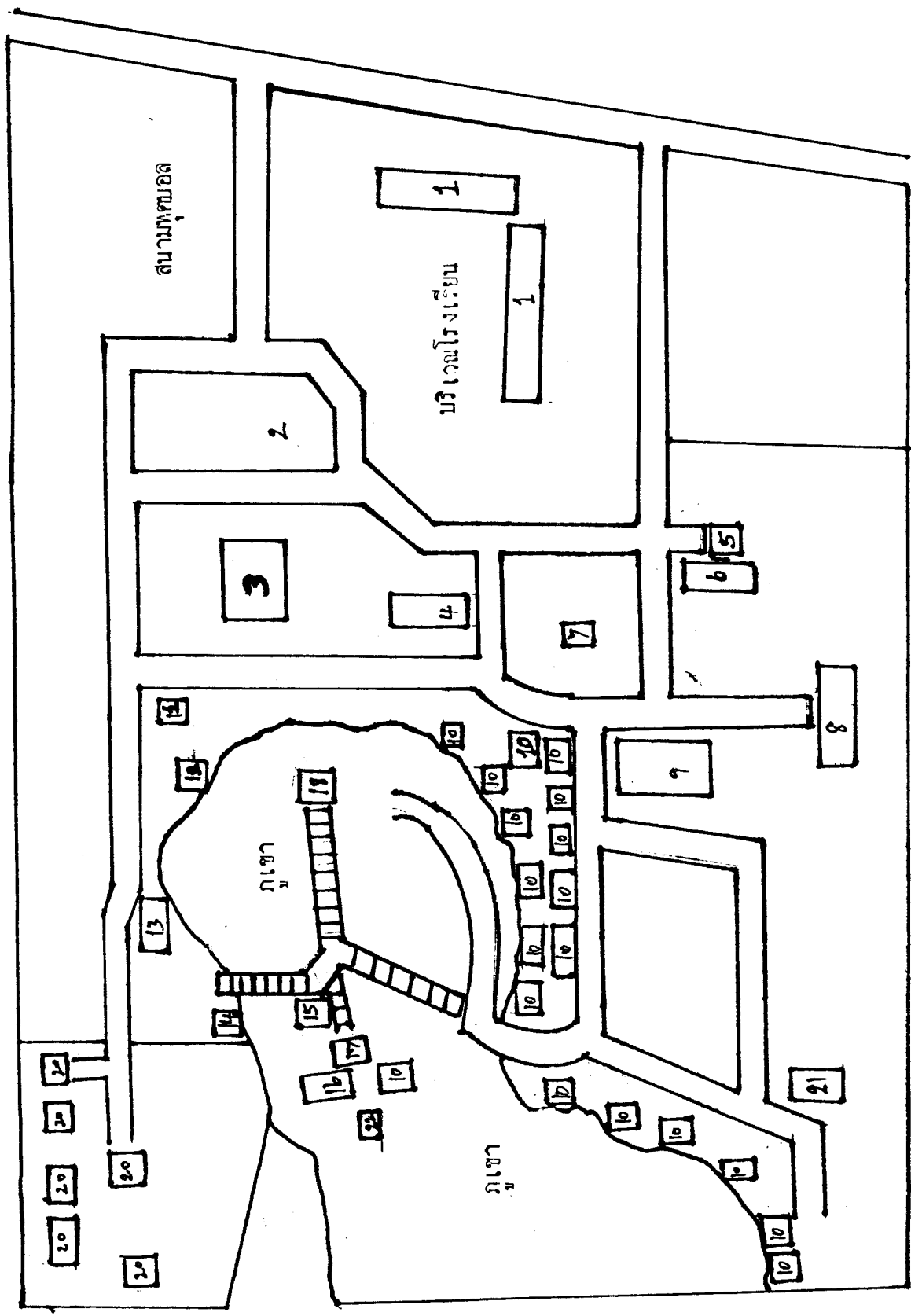
2. การส่งเสริมการท่องเที่ยว วัดมีโครงการเชิญชวนพุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไปให้เข้าวัดมากขึ้น โดยจะเน้นในรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะวัดมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวมากมาย อาทิเช่น การขึ้นเขา เพื่อสัมผัสการรอยพระพุทธบาทจำลอง และพระพุทธรูปกลางแจ้งปางนาคปรก และชมทัศนียภาพรอบ ๆ วัด ตลอดจนการนมัสการรูปเหมือนพระเทพสุทธาจารย์ (หลวงปู่โชติ) ซึ่งเป็นปฐมเจ้าอาวาสและเป็นเกจิอาจารย์ที่เคารพนับถือเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนทั่วไป

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

วัดมีพื้นที่กว้างขวางถึง 112 ไร่เศษ ปัจจุบันนี้ได้แบ่งบางส่วนให้เป็นที่ตั้ง โรงเรียนวัดวชิราลงกรณ และโรงเรียนพญาเย็นวิทยา พื้นที่ของวัดมีบริเวณล้อมรอบภูเขา วัดจึงมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ บนภูเขาไว้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นวัดยังได้ปลูกป่า เพิ่มเติม บนภูเขา และได้พัฒนาพื้นที่บางส่วนบนภูเขาเป็นสถานที่สำหรับการพักผ่อนท่องเที่ยวด้วย

TN

แผนผังวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร

1 โรงเรียนวัดวชิราลงกรณ์	2 สระน้ำ
3 อุโบสถ	4 ศาลาแก้ว
5 เมรุ	6 ศาลาบำเพ็ญกุศลทั้งหมด
7 หอกลอง	8 โรงเรียนพระปริยัติธรรม
๘ หอนั่ง	10 ฎีกะ จำนวน 19 หลัง
11 ศาลพระจักรไศรยพนาสูรย์	12 ฎีกาศันตุกะ
13 พระตำหนักวชิราลงกรณ์	14 ศาลาเอนกประสงค์
15 มณฑป	16 ศาลาเอนกประสงค์
17 ศาลาพักร้อน	18 พระพุทธรูปปางนาคปรก กลางแจ้ง
19 หอประชุม ดิน แจมวิชาสอน	20 ฎีกี จำนวน 6 หลัง
21 ฎีกิมุาน	22 ศาลพระดั่งกระพาบ

วัดเทพนิทกษ์ปทุมาราม

ที่ตั้ง หมู่ที่ ๓.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย ธรรมยุต

ประวัติความเป็นมา

พระสุทธธรรมรังษีคัมภีร์เมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร) เจ้าอาวาสวัด อโศการาม จ.สมุทรปราการ เติบโตจนมาพัก ณ เชียงเขาสีเสียดอำและได้ปรารภกับ พลโทพงษ์ ปุณณกันต์ (ยศในขณะนั้น) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ใกล้ชิดและมีไร่อยู่บริเวณนี้ว่า น่าจะสร้างพระพุทธรูปปฏิมากรกับองค์แห่งตุงควัตร 13 ประการ ไว้บนภูเขาแห่งนี้

ท่านพ่อลี มรณภาพเมื่อ พ.ศ.2504 แต่พลเอกพงษ์ ปุณณกันต์ ยังคงรำลึกถึงคำปรารภของท่านอยู่เสมอ จนกระทั่ง พ.ศ.2510 พลเอกพงษ์ พร้อมด้วยญาติมิตร และศิษยานุศิษย์ของท่านพ่อลี จึงได้ดำเนินการก่อสร้าง โดยเริ่มวันปฐมฤกษ์ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2510 ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ปีมะเส็ง ซึ่งเป็นวันมาฆะบูชา การก่อสร้างแล้วเสร็จวันที่ 23 พฤศจิกายน 2512 และได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามพุทธรูปองค์นี้ว่า "พระพุทธรุกลสิมามงคล"

เมื่อสร้างพระพุทธรูปปฏิมากร สำเร็จแล้วจึงได้มีโครงการจะสร้างวัดขึ้น พลเอกพงษ์ ได้บริจาคที่ดินเพื่อสร้างวัด 15 ไร่ และซื้อเพิ่มเติมอีก 6 ไร่ รวม 21 ไร่ ได้ปลูกสร้างเสนาสนะและถาวรวัตถุ อันได้แก่ กุฏิสงฆ์ 10 หลัง ศาลาการเปรียญ 1 หลัง วิหารคต 1 หลัง อาคารประดิษฐานรูปเหมือนท่านพ่อลี 1 หลัง และองค์ประกอบอื่น ๆ อีก ต่อจากนั้นจึงได้ขออนุญาตต่อกรมการศาสนา เพื่อสร้างและได้รับอนุญาต พ.ศ.2513 พร้อมกับได้รับอนุญาต ให้ตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนา นิกายธรรมยุต ในปีเดียวกันโดยให้ชื่อวัดว่า "วัดเทพนิทกษ์ปทุมาราม"

พ.ศ.2515 สร้างอุโบสถ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2515 ภายในเขตกว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร

ที่มาแห่งชื่อวัด

จุดมุ่งหมายแห่งการตั้งวัด ก็เพื่อให้เจริญก้าวหน้าสืบทอดอายุพระศาสนาต่อไป จึงถือเสมือนเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ มีเทพยดาปกปักรักษาคุ้มครองอยู่ จึงให้ชื่อวัดว่า "เทพนิทกษ์" หมายถึง เทพเป็นผู้รักษา ส่วนคำว่า ปทุมาราม เป็นนามสกุลของผู้ก่อตั้งวัด คือ พลเอกพงษ์ ปุณณกันต์ เพื่อเป็นอนุสรณ์และถือเป็นวัดประจำตระกูล

ความเชื่อ

คาถาเมตตาทหลวง

พระคาถาเมตตาทหลวง ทหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ใช้เจริญภาวนาเพื่อเป็นการแผ่เมตตา ไปยัง สรรพสัตว์ รวมทั้งมวลหมู่มนุษย์และเทวดาให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน

ต่อมา ทหลวงปู่ขาว อนาลโย แห่งวัดถ้ำกลองเพล จ.อุดรธานี ได้รับถ่ายทอดไว้ และได้ มอบให้แก่หลวงปู่เมตตาทหลวง หรือพระญาณสิทธาจารย์ (สิงห์ สุนทรโร) แห่งวัด เทพนิทัศน์บูรณาราม เพื่อใช้เป็นบทเจริญเมตตาแก่สรรพสัตว์ทั่วทุกทิศ

พระคาถานี้ เป็นการเจริญกรรมฐานชนิดที่มีอาณิสสฺส ทำให้จิตตั้งมั่นได้ถึงระดับ อภิปัสมาธิ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา จิตสามารถตั้งมั่นได้ในระดับ ฌาน 3 ส่วนอุเบกขานั้นทำให้จิตตั้งมั่นได้ถึง ฌาน 4 ในกรรมฐาน 40 นั้นท่านเรียกการเจริญกรรมฐานแบบนี้ว่า พรหมวิหาร 4 หรืออภิปัสญา 4

อนึ่ง การเจริญเมตตาทพรหมวิหารนี้ พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงอาณิสสฺสไว้ว่า หวังได้อาณิสสฺส 11 ประการ คือ

1. ย่อมหลับเป็นสุข
2. ย่อมตื่นเป็นสุข
3. ย่อมไม่ฝันลามก
4. ย่อมเป็นที่รักแห่งมนุษย์ทั้งหลาย
5. ย่อมเป็นที่รักแห่งอมมนุษย์ทั้งหลาย
6. เทวดาทรงหลายย่อมรักษา
7. ไฟยาพิษศาสตราย่อมไม่กล้ากรายได้
8. จิตย่อมตั้งมั่น โดยเร็ว
9. สัติน้ำย่อมผ่องใส
10. เป็นผู้ไม่หลง ไหลท่ากาล
11. ย่อมเข้าถึงพรหมโลก

เจ้าอาวาส

2513 - 2529 พระญาณสิทธาจารย์ (สิงห์ สุนทรโร)

2529 - ปัจจุบัน พระครูนิทัศน์ มัชฌิมเขต (ทองใส จนทโสภโณ)

สิ่งปลูกสร้าง

เมื่อเริ่มสร้างวัด (2513) ได้สร้างถาวรวัตถุ ดังนี้

1. พระพุทธสกุลสีมามงคล
2. อาคารท่านพ่อลี
3. พระสิวลี
4. พระปาเลไลย์
5. ศาลาการเปรียญ
6. วิหารคต
7. เจดีย์
8. พระอุโบสถ
9. ถังเก็บน้ำฝน
10. กุฏิ 10 หลัง

เมื่อพระครูพิทักษ์ มัชฌิมเขต (ทองใส) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสได้ก่อสร้างถาวรวัตถุเพิ่มเติมอีก ได้แก่

1. ตำหนักหลวงปู่
2. ตำหนักสมเด็จ
3. วิหารญาณสิทธาจารย์
4. ศาลาปฏิบัติธรรม

บุคลากร (สำรวจ 10 มิถุนายน 2537)

พระภิกษุ	9 รูป
สามเณร	1 รูป
ชี	5 คน

ลักษณะเด่นภายในวัด

พระพุทธรูปสกุลสีมามงคล เป็นพระพุทธรูปปางประทานพร ได้รับพระบรมราชานุญาตจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้แบบพระ ภ.ป.ร. มาขยายส่วน สร้างขึ้นโดยนายช่างจากกรมศิลปากร มีขนาดหน้าตัก กว้าง 27.25 เมตร หรือ 13 วา 2 ศอก 1 คืบ สูง 45 เมตร

เฉพาะพระเกตุโมลี สูง 7 เมตร พระกรรณ(หู)ยาว 6.80 เมตร ช่องพระนาสิกมีขนาดพอกับถึงน้ำมัน 200 ลิตรลอดได้ ดวงพระเนตรฝังด้วยมุก ประดิษฐานอยู่บนเชิงเขาสูงจากระดับพื้นดิน 112 เมตร หรือ 56 วา มีบันไดทางขึ้นสองด้าน โค้งเว้าเป็นลักษณะรูปไบโพร้ บันไดมี 1,250 ขั้น ค่ำก่อสร้างองค์พระพุทธรูปและส่วนประกอบพร้อมทั้งปูชนียวัตถุอื่น ๆ ล้วนค่างก่อสร้างประมาณ 13 ล้านบาท

ขนาดขององค์พระรวมทั้งองค์ประกอบต่าง ๆ ล้วนมีความหมายในทางพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ขนาดหน้าตักกว้าง 13 ศอก หมายถึง องค์แห่งอรุณคฤต 13 ประการ องค์พระอยู่เหนือจากพื้นดิน 56 วา หมายถึง พระพุทธคุณ 56 ประการ องค์พระสูง 45 เมตร หมายถึง พระพุทธองค์ทรงโปรดเวไนยสัตว์อยู่ 45 พรรษา บันไดขั้น 1,250 ขั้น เท่ากับ พระอรหันต์ที่มาชุมนุมกันโดยมิได้นัดหมายในวันมาฆบูชา

พระพุทธรูปนี้ องค์นี้ ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า พระพุทธสกลสีมามงคล พร้อมทั้งได้พระราชทานพระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ พระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มาประดิษฐานที่ฐานพระพุทธรูปด้วย

ประวัติเจ้าอาวาส

พระครูพิทักษ์ มัชฌิมเขต (ทองใส จนทโสภโณ)

อายุ 52 ปี พรรษา 35

ชื่อเดิม นายทองใส ศรีทองโคตร

เกิด บ้านหนองนาดี หมู่ 9 ต.แก้งิ้ว อ.พล จ.ขอนแก่น

เมื่อ 22 กันยายน 2485 ตรงกับวันอังคาร ขึ้น 10 ค่ำ เดือน 10

บรรพชา พ.ศ.2502 เมื่ออายุ 17 ปี ที่วัดหนองนาดี

อุปสมบท พ.ศ.2505 ที่วัดป่ามัชฌิมาวาส

พรรษา

2502 ที่วัดหนองนาดี

2504-2505 วัดป่ามัชฌิมาวาส

2505 วัดมหาชัย อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น เพื่อศึกษาธรรมบาลี

2506 วัดป่าสุวิยาเย็น

2509-2520 วัดป่าชัยวันต์ จ.ขอนแก่น เพื่อฝึกปฏิบัติธรรมและวิปัสสนากรรมฐาน

2520-2527 วัดธรรมมงคล พระโขนง กรุงเทพมหานคร เพื่อฝึกปฏิบัติธรรมเพิ่มเติม

2527-ปัจจุบัน วัดเทพพิทักษ์ภูเขาราม

การศึกษา

ทางโลก ป.4

ทางธรรม นักธรรมเอก

สมณศักดิ์

5 มีนาคม 2530 พระเจ้าอธิการทองใส จนทโสภโณ

1 มกราคม 2531 พระวินัยธร

7 กันยายน 2533 พระครูพิพัฒนธรรมกิจ

5 ธันวาคม 2536 พระครูพิทักษ์มัชฌิมเขต

ตำแหน่งหน้าที่

2507 พระธรรมทูต เขตอำเภอพล, ทนองสองห้อง จ.ขอนแก่น

2527 ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดเทพพิทักษ์ภูเขาราม

2530 เจ้าคณะตำบลกลางดง (ธรรมยุต)

2536 เจ้าอาวาส วัดเทพพิทักษ์ภูเขาราม

กิจกรรมที่สำคัญในรอบปี

1. วันมาฆบูชา เป็นวันปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาประจำปี และถือเป็นวันน้อมสการหลวงพ่อบุญมาฆบูชา ประจำปี
2. วันเมตตาหลวงกตัญญู 30 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน จัดพิธีบำเพ็ญกุศล บวชเนกขัมมะชี พราหมณ์ ปฏิบัติธรรมถวายเป็นเถระบูชา แต่ท่านพ่อเมตตาหลวง และท่านพ่อลี

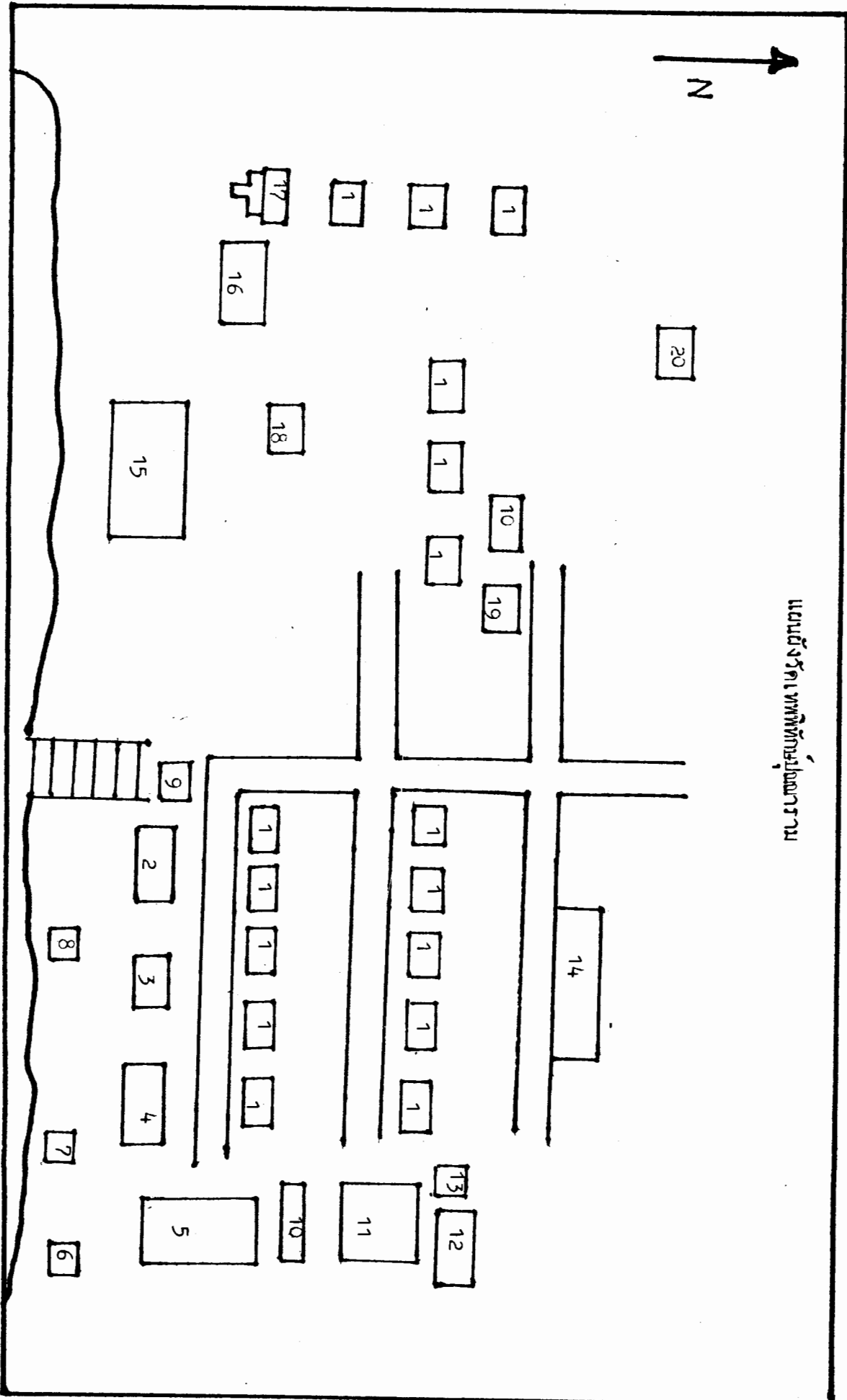
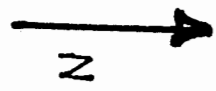
โครงการในอนาคต

1. วัดมีโครงการจะสร้าง โรงทาน เพื่อเป็นสถานที่สำหรับเลี้ยงอาหารและเป็นที่พักตลอดจนเป็นที่บริจาคทานแก่คนทั่วไป
2. พัฒนาถ้ำและทางขึ้นสู่ถ้ำ

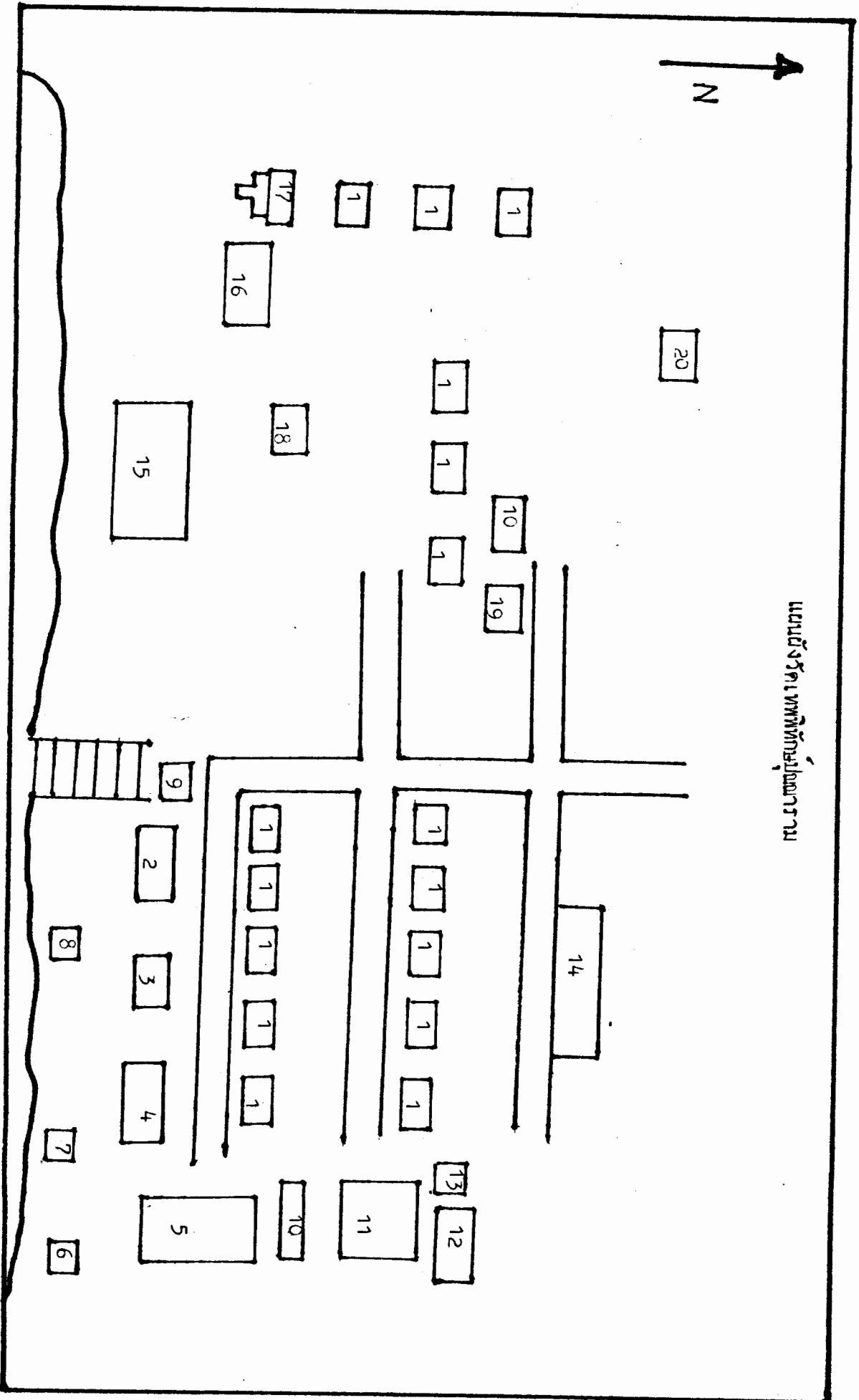
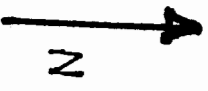
บทบาทของวัดต่อชุมชน

ด้านการศึกษา

แผนผังโรงเรียนเทพศิรินทร์สมุทรสาคร

נגר דרומון, נפת חמא, חבל ארץ גליל

วัดถ้ำไตรรัตน์

ที่ตั้ง บ้านหนองน้ำแดง ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
นิกาย ธรรมยุต

ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2513 พระเทพสุทธาจารย์ (โชติ คุณดลสมปนโน) ปฐมเจ้าอาวาสวัดชีราลงกรณ วราราม วรวิหาร ได้มาพัฒนาถ้ำเพื่อบำเพ็ญสมณธรรมเป็นเอกเทศ ในพื้นที่ของร้านเพิ่มสิน อ.ปากช่อง โดยเจ้าของที่ดิน มีจิตศรัทธาถวายรวมกับที่ดินซึ่ง นายทองคำ จรรย์ยานนท์ ชื้อถวายเป็นเพิ่มเติมอีก รวม 30 ไร่ ได้ตั้งชื่อถ้ำ ตามราชทินนามของพระคุณเจ้าในขณะนั้นว่า "ถ้ำเทพสุทธาจารย์"

หลังจาก พระเทพฯ มรณภาพ เมื่อ 14 มีนาคม 2517 พระมทาเพิ่มกิตติ วาฬโก ได้รับช่วงการพัฒนาต่อ ได้ขยายพื้นที่วัดออกไปอีก 21 ไร่ โดยคณะศรัทธาสามัคคี และเจ้าของบิณฑิยสวัสดิ์ ช่วยกันบริจาคซื้อถวายเป็นที่ตั้งสวนธรรมพฤษภา โรงมหรสพทางธรรม ในปัจจุบัน

ระหว่าง พ.ศ. 2517-2518 ได้พัฒนาถ้ำอีก 2 ถ้ำ ในบริเวณใกล้เคียงกัน คือ ถ้ำพุทธรังษี ธรรมรังษี และตั้งชื่อถ้ำเทพสุทธาจารย์ใหม่ว่า ถ้ำสังฆรังษี เพื่อให้สอดคล้องกัน รวม 3 ถ้ำ เรียกว่า ถ้ำไตรรัตน์

ตามแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม 73 ตอน 1 ลงวันที่ 25 มกราคม 2528 หน้า 49 ให้ชื่อวัดนี้ว่า "วัดถ้ำไตรรัตน์"

ที่มาแห่งชื่อ

สถานที่แห่งนี้ ประกอบด้วย ถ้ำ 3 ถ้ำ ซึ่งมีทางเดินเชื่อมต่อกัน ทลวงพ่อเพิ่ม (พระมงคล วัดนาค) เจ้าอาวาส ได้ให้ชื่อถ้ำทั้ง 3 นี้ว่า พุทธรังษี ธรรมรังษี และสังฆรังษี รวมเรียกว่า ถ้ำไตรรัตน์ เดิมทีตั้งใจจะให้ชื่อวัดนี้ว่า วัดป่าพญาเย็น เพื่อเป็นอนุสรณ์ว่า วัดนี้ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งอดีตเคยเป็นป่าดงพญาเย็น แต่เมื่อเจ้าคณะจังหวัดและคณะ ได้มาตรวจเยี่ยม เพื่อพิจารณาให้สร้างวัด เมื่อ พ.ศ. 2527 เห็นว่า ชื่อถ้ำไตรรัตน์เป็นมงคลนาม จึงให้ชื่อวัดนี้ว่า วัดถ้ำไตรรัตน์

ป้ายชื่อวัด จะปรากฏชื่อวัด ทั้ง 2 ชื่อ คือวัดป่าพญาเย็น และวัดถ้ำไตรรัตน์

ลักษณะที่น่าสนใจภายในวัด

1. ถ้ำ 3 ถ้ำ ที่รวมเรียกว่า ถ้ำไตรรัตน์ เป็นถ้ำที่มีทางเดินเชื่อมต่อกันโดยตลอด ประกอบด้วย

ด้วยหินงอก หินย้อยสวยงาม ทางวัดได้ปรับปรุงให้มีลานสำหรับการนั่งปฏิบัติธรรม

2. สวนธรรมพฤษภา เป็นสวนป่าเพื่อการปฏิบัติธรรม มีต้นไม้กานาชนิด ร่มรื่น สงบ เยือกเย็น มีลานกว้างสำหรับการฝึกวิปัสสนากรรมฐาน

เจ้าอาวาส

พ.ศ. 2513-2517 พระเทพสุทธาจารย์ เจ้าอาวาสวัดชิวราลงกรณฯ เป็นผู้ริเริ่มการพัฒนา
ถ้ำ

พ.ศ. 2517-ปัจจุบัน พระมทาเฒ่า กิตติวิมลโท (ปัจจุบันคือ พระมงคลวัฒน์คุณ) รับช่วงการพัฒนาต่อและรักษาการเจ้าอาวาส

บุคลากร (สำรวจ 25 กรกฎาคม 2537)

พระภิกษุ	15 รูป
สามเณร	6 รูป
ศิษย์วัด	5 คน

สิ่งปลูกสร้างภายในวัด

กุฏิสงฆ์	20 หลัง
หอสมุด	1 หลัง
ศาลาบริจาคนาน	1 หลัง
ศาลเจ้าแม่กวนอิม	1 หลัง
ศาลาการเปรียญ	1 หลัง
ศาลาปฏิบัติธรรม	1 หลัง
ห้องเก็บพัสดุ	1 หลัง
โรงเก็บรถ	1 หลัง

โครงการพัฒนาวัด

1. สร้างพระอุโบสถ (กำลังดำเนินการ)
2. ปรับปรุงสวนป่า และปลูกป่าเพิ่มเติมรอบภูเขา

บทบาทของวัดต่อชุมชน

เป็นวัดที่ประชาชนเลื่อมใส ศรัทธาทำบุญเป็นประจำ พระมงคลวัฒนคุณ เจ้าอาวาสวัดซึ่งเป็นเจ้าคณะอำเภอฝ่ายธรรมยุต เป็นผู้มึบทบาทอย่างยิ่งต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยจัดให้มีการบรรยายธรรมะภายในวัดหรือในโรงเรียนต่าง ๆ

นอกจากนั้น เนื่องจากภายในบริเวณวัด มีถ้ำที่สวยงามซึ่งมีประชาชนและนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมวัดและถ้ำอยู่เสมอ

กิจกรรมประจำปี

1. วันกัตถัญญู ซึ่งตรงกับวันที่ 24 มีนาคม ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันมรณภาพของพระเทพสุทธาจารย์ อดีตเจ้าอาวาสวัดชิวราลงกรณวราราม วรวิหาร และเป็นผู้ริเริ่มก่อสร้างวัดแห่งนี้ ในวันดังกล่าวจะมีการทำบุญตักบาตร การบรรยายธรรมและปฏิบัติธรรม
2. วันเพิ่มบารมี ตรงกับวันที่ 7 ตุลาคม ของทุกปี ถือว่าเป็นวันคล้ายวันเกิดของพระมงคลวัฒนคุณ เจ้าอาวาส ในวันงานจะมีการทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรมบรรยายธรรมเช่นเดียวกัน

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. 2513 พระเทพสุทธาจารย์ (โชติ คุณนฺตสนฺโน) ได้พิจารณาเห็นว่าภูเขาลูกนี้มีความเงียบสงบ จึงได้สร้างสถานที่เพื่อปฏิบัติธรรม ต่อมาให้พบถ้ำที่สวยงาม แต่เนื่องจากภูเขาลูกนี้อยู่ในเขตสัมปทานการไม่หิน ท่านจึงได้ขออนุญาต จากโรงงานไม่หิน ทั้งนี้ เพื่อรักษาถ้ำที่สวยงามไว้ และได้ประกาศให้บริเวณนี้เป็นเขตวัด ต่อมาได้สร้างถนนรอบภูเขา เพื่อป้องกันไฟไหม้ป่า และได้ขอร้องไม่ให้ประชาชนตัดไม้ลำสัตว์ เมื่อพระมงคลวัฒนคุณรับหน้าที่เจ้าอาวาสวัด ได้สืบทอดเจตนารมณ์ในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวคิดที่จะสร้างวัดให้เป็นวัดป่า ต่อมาได้ปลูกสร้างสวนป่าขึ้นอีกภายในบริเวณวัด ให้ชื่อว่า สวนธรรมพฤษชา มีต้นไม้ม้วน มีหินอ่อนวางเรียบรายตามโคนต้นไม้ เพื่อเป็นที่นั่งปฏิบัติธรรม และได้พัฒนาถ้ำทั้งสามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ประวัติเจ้าอาวาส

พระครูมงคลวัฒนคุณ (เพิ่ม กิตติวัฑฒโก) อายุ 60

นามเดิม เพิ่ม จิตงาม

เกิด 7 ตุลาคม 2478

เป็นบุตร นายวัน นางก้อย เกิดที่บ้านโนนป่ง ต.เชื้อเพลิง อ.ปราสาท จ.สุรินทร์
เมื่อบิดามารดาตายจากกันก็อยู่ในความอุปการะของมารดา ต่อมามารดาแต่งงานใหม่
กับนายแฉ่ง สุขสมาน บ้านนาเสือก ต.นาบัว อ.เมือง จ.สุรินทร์ จึงได้ใช้นามสกุล
สุขสมาน ตั้งแต่นั้นมา

บรรพชา อายุ 16 ปี ที่วัดบูรพาราม เมื่อ 16 พฤษภาคม 2494 โดยมีพระครูรัตนกรวิสุทธ์
(หลวงปู่ดลย์ อตุโล) เป็นอุปัชฌาย์

พ.ศ.2498 พระเทพสุทธาจารย์ (โชติ คุณสมปนโน) ได้นำไปถวายตัวเพื่อรับการ
การศึกษาอบรม ณ วัดบวรนิเวศวรวิหารต่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวง
วชิรญาณวงศ์ (มรว.ชื่น สุจิตโต)

อุปสมบท เมื่อ 29 เมษายน 2499 อายุ 20 ปี ณ พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวรวิหาร
โดยมีพระพรหมมณี (เถิน สุวโร) เป็นพระอุปัชฌายะ พระโสมภคณาภรณ์ (เจริญ
สุทตตโน) เป็นพระกัมมวาจาจารย์ พระสาธุศีลสังวรณ (สนธิ์ กิจจกาโร) เป็น
พระอนุสาวนาจารย์ ในพระอุปัชฌาย์ของพระองค์เจ้าอาทรทิพยอาณาและเป็นพระนวกะ
ร่วมสมัยกับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พ.ศ.2514 มหามงกุฎราชวิทยาลัย ได้ส่งมาบำเพ็ญศาสนกิจ ณ วัดชีราลงกรณ
วราราม

พ.ศ.2519 ได้รับการเลื่อนสมณศักดิ์ เป็น พระครูกิตติวัฒน์คุณเป็นพระอุปัชฌายะ
เจ้าอาวาสวัด ชีราลงกรณวราราม วรวิหาร

ได้รับแต่งตั้งเป็น เจ้าคณะอำเภอปากช่อง (ธรรมยุต) เมื่อ 1 กันยายน 2527
ลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดชีราลงกรณฯ เมื่อ 20 มิถุนายน 2529 มา
พัฒนาวัดถ้ำไตรรัตน์และจำพรรษาที่วัดถ้ำไตรรัตน์ตลอดมา

พ.ศ.2535 ได้รับพระสมณศักดิ์ เป็น พระมงคลวัฒน์คุณ พระราชาคณะชั้นสามัญ
เมื่อ 12 สิงหาคม 2535

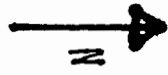
การศึกษา

ทางโลก ป.4

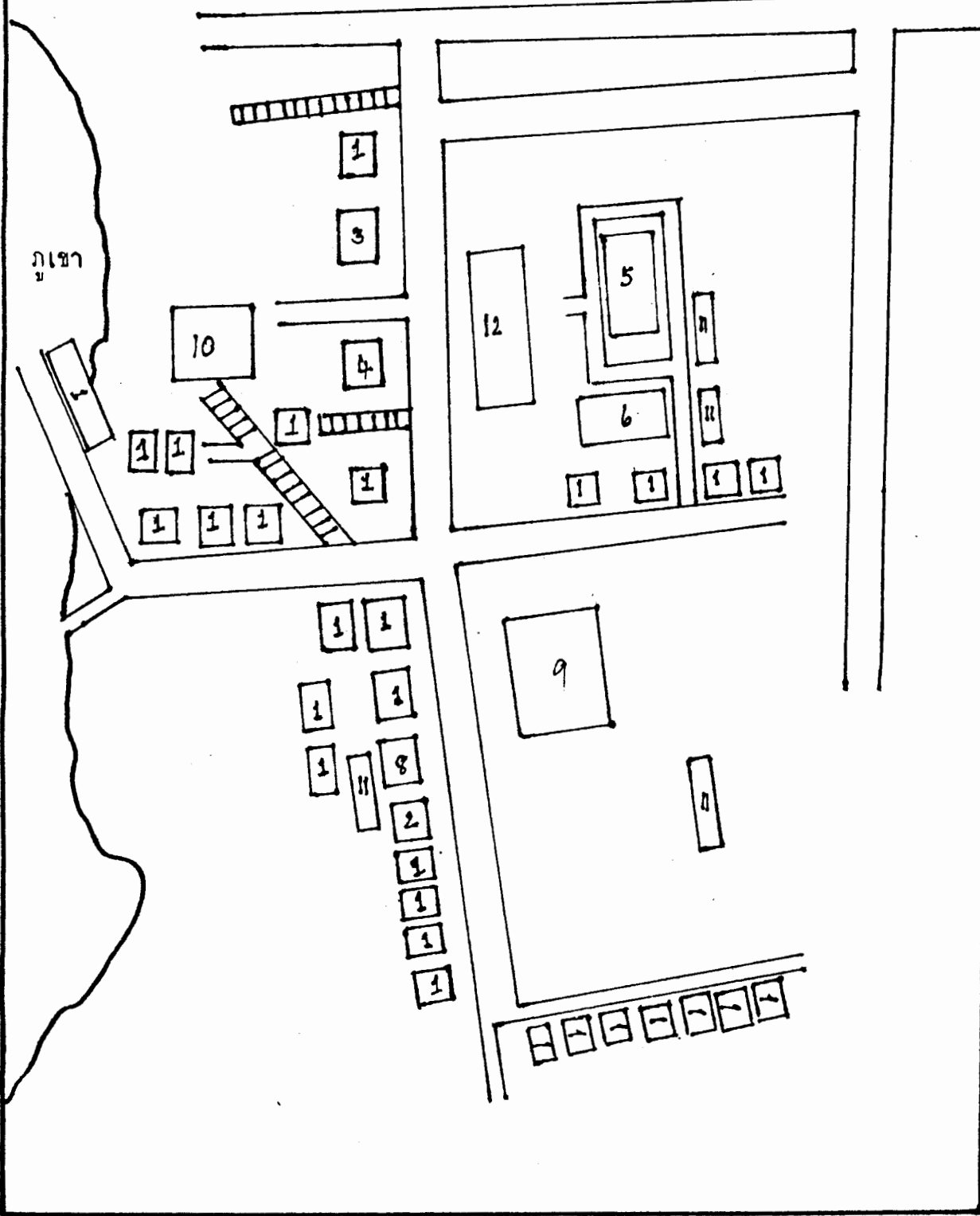
ทางธรรม นักธรรมเอก เปรียญธรรม 4 ประโยค

ความรู้พิเศษ จบหลักสูตรพระสังฆาธิการชั้นสูงรุ่น 1

ความชำนาญการ การปกครอง การศึกษา เผยแพร่ การสาธารณูปการ

แผนผังวัดถ้ำไทรรัตน์

วัดถ้ำไทรรัตน์

- 1 ภูมิสงฆ์
- 2 ภูมิเจ้าอาวาส
- 3 ศาลเจ้าแม่กวนอิม
- 4 ฌนาคารมูญ
- 5 ศาลาการเปรียญ
- 6 ศาลาสร้างใหม่
- 7 ศาลาขับสัตว์
- 8 ศาลาวิเทศมงคล
- 9 ลานปฏิบัติธรรม
- 10 ถ้ำ
- 11 ห้องน้ำ
- 12 อุโบสถ

วัดคลองตาลอง (กรัพนานนท์)

ที่ตั้ง บ้านบันไดม้า หมู่ 1 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

นิยาย มหานิยาย

ประวัติความเป็นมา

นายสว่าง กรัพนานนท์ ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ เขตบางกอกน้อย กทม. ได้สร้างพระพุทธรูปสำหรับสักการบูชาไว้ที่บ้าน ต่อมาเมื่อผู้เชิดชวนให้นำพระพุทธรูป มาเก็บไว้ที่วัด โดยแนะนำให้นำมาไว้ที่วัดบันไดม้า นายสว่าง จึงได้มาตุสสถานที่พบว่าบฏเขากลึงวัดบันไดม้าเป็นสถานที่ที่เหมาะสมมาก เพราะมีทัศนียภาพโดยรอบที่สวยงาม พ.ศ. 2525 นายสว่าง ตกลงนำพระพุทธรูปที่ตนเองสร้างไว้ 3 องค์ ได้แก่พระประธาน พระโมกข์และพระสาวก มาไว้ ณ แห่งนี้ โดยสร้างพระวิหารไว้บนเนินเขา

พ.ศ. 2527 ได้สร้างสำนักปฏิบัติธรรม แต่ยังคงอยู่ในนามวัดบันไดม้า

พ.ศ. 2529 ขออนุญาตต่อกรมป่าไม้เพื่อใช้ที่ดินในเขตป่าสงวนเนื้อที่ 14 ไร่ สร้างสำนักสงฆ์ชื่อ "สว่าง กรัพนานนท์" ทั้งนี้เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่นายสว่าง กรัพนานนท์ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มและออกค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง โดยมี หลวงพ่อประเทือง เป็นผู้ดูแล เมื่อหลวงพ่อประเทือง ย้ายไปหลวงพ่อยงค์ เป็นผู้ดูแลต่อ ในช่วงนี้ นายสว่างป่วย เมื่ออาการป่วยดีขึ้น

พ.ศ. 2530 นายสว่าง จึงตัดสินใจอุปสมบทและรับช่วงดูแลสำนักสงฆ์แห่งนี้ต่อจากหลวงพ่อยงค์ หลวงพ่อยงค์จึงย้ายไปอยู่ที่อื่นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ที่มาของชื่อวัด

ขออนุญาตตั้งวัด โดยขอใช้ชื่อวัดว่า "วัดสว่าง กรัพนานนท์" ตามชื่อของผู้ก่อสร้างวัด แต่ปรากฏว่าเมื่อกรมการศาสนา มีหนังสืออนุญาตให้ตั้งวัดได้ให้ชื่อวัดในหนังสืออนุญาตตั้งวัด ว่า "วัดคลองตาลอง (กรัพนานนท์)" (โดยที่ทางวัดเองก็ไม่ทราบที่มาของคำว่า คลองตาลอง) แต่อย่างไรก็ตามวัดนี้จึงได้ใช้ชื่อนี้ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

พ.ศ. 2535 ขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อสร้างวัด ได้รับพระราชบัญญัติวิสุงคามสีมา เมื่อ 19 พฤศจิกายน 2536 ให้พระอุโบสถมีขนาดความกว้าง 16.45 เมตร ยาว 27.80 เมตร ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 205 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2536

สิ่งปลูกสร้างภายในวัด ประกอบด้วย

ญาติ	10 หลัง
ศาลา	3 หลัง
วิหาร	1 หลัง
โรงเรียน	1 หลัง
อุปสมบท	1 หลัง
ศาลาพระพรหม	1 หลัง
เมรุ	1 แห่ง

บุคลากรภายในวัด (สำรวจ 18 เมษายน 2537)

พระภิกษุ	4 รูป
สามเณร	4 รูป

รายนามเจ้าอาวาส

พ.ศ. 2537 - 2529	พระประเทือง	เป็นผู้ดูแลสำนักสงฆ์
พ.ศ. 2530 - 2531	พระยงดี	เป็นผู้ดูแลสำนักสงฆ์
พ.ศ. 2531 - 2533	พระสว่าง สุขกาโม	รักษาการเจ้าอาวาส
พ.ศ. 2537 - ปัจจุบัน	พระสว่าง สุขกาโม	เจ้าอาวาส

ลักษณะเด่นภายในวัด

ตั้งอยู่บนภูเขา สามารถมองเห็นทัศนียภาพได้โดยรอบ
 พระอุโบสถ สถาปัตยกรรมรัตนโกสินทร์
 พระวิหาร ที่ประดิษฐาน พระพุทธรูปปางสมาธิ 1 องค์ ปางนาคปรกอีก 1 องค์ มี
 พระโมคคัลลานะและสารีบุตร อยู่เบื้องซ้าย, ขวา

โครงการพัฒนาวัด

- กำลังดำเนินการก่อสร้างศาลาการเปรียญเพื่อเป็น โรงเรียนสวนพระปริยัติธรรมแม่ภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป
- เตรียมพิธีเปิดทองฝังลูกนิมิต พระอุโบสถ

3. ปลูกป่าเพิ่มเติมในเขตป่าสงวน โดยปลูกต้นสะเตา จำนวน 200 ต้น

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากพื้นที่ของวัดทั้งหมดอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งกรมป่าไม้ได้ปลูกต้นไม้ไว้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นวัดจึงมีส่วนช่วยดูแลต้นไม้เหล่านั้น และช่วยป้องกันไฟป่า นอกจากนี้ วัดยังได้มีโครงการที่จะปลูกต้นสะเตา ทดแทนในพื้นที่ที่ยังว่างเปล่าอีกจำนวน 200 ต้น

ประวัติเจ้าอาวาส

ชื่อเดิม นายสว่าง ทรัพย์นานนท์

บิดา นายดิษ มารดา นางผิว

เกิด 28 มีนาคม 2459 ที่ เขตบางกอกน้อย กทม. ปัจจุบันอายุ 78 ปี

อุปสมบท

ครั้งแรก พ.ศ.2480 อายุ 21 ปี 1 พรรษาที่วัด

ครั้งที่ 2 8 กรกฎาคม 2530 อายุ 70 ปี จนถึงปัจจุบัน ฉายาสุชะกาโม

อุปัชฌายะ พระครูอุดมศิริวัฒน์

กัมมวาจาจารย์ พระธรรมธราชญ์ ทตตวนโณ

อนุสาวนาจารย์ พระสมุห์วัฒนา อาวาสโร

ปัจจุบัน เป็นเจ้าอาวาสวัดคลองตาลอง (ทรัพย์นานนท์)

การศึกษา

ทางโลก ศึกษาด้วยตนเอง อ่านออกเขียนได้

ทางธรรม -

2534 - ปัจจุบัน เป็นเจ้าอาวาสวัด คลองตาลอง (ทรัพย์นานนท์)

---

1. สาเหตุแห่งการสร้างวัด

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของวัด พอสรุปสาเหตุแห่งการสร้างวัดได้ 2 กรณี ดังนี้

1. การสร้างวัดโดยพระภิกษุ เป็นผู้ริเริ่ม ด้วยพิจารณาเห็นว่าเป็นสถานที่ ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม วัดที่เกิดด้วยสาเหตุนี้ ได้แก่ วัดเทพสถิต, คลองตาลอง, ชารน้ำตก(หลังเขว), ถ้าพระธาตุ, เทวรูปทรงธรรม, ผ่านศึกอนุกุล, ญญฤทธิ์, สัจจะธรรม, ถ้าไก่อแก้ว, ถ้าเขาวง(สุริยา), ถ้าไตรรัตน์, เขาไตรสัจย์, ถ้าโพธิทอง, ถ้าพระสิวลี

2. การสร้างวัดโดยความศรัทธาของประชาชนเป็นผู้ริเริ่มให้มีการสร้างวัด ได้แก่ วัดเทพพิทักษ์อนุชาราม, วัดป่าเขาวันชัยนวัตน์ วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร และสำนักสงฆ์เกษตร

2. ทำเลที่ตั้งวัด

วัดที่ทำกรวิจัย เป็นวัดที่ตั้งอยู่บนภูเขาหรือเชิงเขา การใช้พื้นที่ในการสร้างวัด สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. วัดที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย บนพื้นที่ราบเชิงเขาและใช้พื้นที่ของวัดเองสร้างวัด โดยไม่ได้ใช้พื้นที่บนภูเขาในการปลูกสร้างเสนาสนะ ได้แก่ วัดผ่านศึกอนุกุล วัดญญฤทธิ์

2. วัดที่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ ปลูกสร้างเสนาสนะบนที่ดินของวัดและบางส่วน ใช้พื้นที่บนภูเขาและเชิงเขา ได้แก่ วัดเทพสถิต, สำนักสงฆ์เกษตร, วัดถ้าพระธาตุ, วัดเทวรูปทรงธรรม, วัดถ้าไตรรัตน์, วัดเทพพิทักษ์อนุชาราม, วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร, วัดถ้าพระสิวลี, วัดถ้าไก่อแก้ว, ถ้าโพธิทอง, วัดสัจจะธรรม

3. วัดที่ปลูกสร้างบนที่ดินในเขตป่าสงวน โดยการเช่าหรือโดยการเจรจาตกลง ระหว่างกรรมการวัดกับฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ วัดคลองตาลอง, วัดเขาไตรสัจย์ วัดป่าเขาวันชัยนวัตน์, วัดชารน้ำตก(หลังเขว)

3. พระอุโบสถ

1. วัดที่มีพระอุโบสถ ประเภทพัทธสีมา ได้แก่ วัดเขาไตรสัจย์, วัดเทพพิทักษ์อนุชาราม วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร

2. วัดที่มีพระอุโบสถ ประเภทวิสุงคามสีมา ได้แก่ วัดเทพสถิต, วัดคลองตาลอง, วัดผ่านศึกอนุกุล, วัดถ้าไก่อแก้ว

3. วัดที่กำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างพระอุโบสถ อยู่ในระหว่างการขอพระราชทานวิสุงคามสีมา ได้แก่ วัดถ้าพระธาตุ, วัดเทวรูปทรงธรรม, วัดญญฤทธิ์, วัดถ้าไตรรัตน์, วัดพระสิวลี,

สำนักสงฆ์เกษตร

4. วัดที่ยังไม่มีพระอุโบสถ ได้แก่ วัดป่าเขาวันชัยนวัตน์, วัดธารน้ำตก, วัดสังฆะธรรม
วัดถ้ำเขาวง, สำนักสงฆ์โพธิทอง

4. ที่ตั้งพระอุโบสถ

1. ตั้งบนภูเขา ได้แก่ วัดเขาไทรสาย์นทร์, วัดเทพสถิต, วัดคลองตาลอง, สำนักสงฆ์เกษตร
2. ตั้งอยู่ในถ้ำ ได้แก่ วัดถ้ำไถ่แก้ว
3. ตั้งอยู่บนเนินราบเชิงเขา ได้แก่ วัดเทพนิทกษุณดาราม, วัดวชิราลงกรณวราราม
วรวิหาร, วัดผ่านศึกอนุกุล, วัดถ้ำพระธาตุ, วัดเทวรูปทรงธรรม, วัดบุญฤทธิ์, วัดถ้ำไตรรัตน์, วัด
พระสิวลี

5. ลำดับความเก่าแก่ของการสร้างวัด

การจัดลำดับความเก่าแก่ของวัด นับจากวันที่เริ่มปลูกสร้างเสนาสนะและมีพระมาพักอาศัย
ปฏิบัติกิจทางศาสนา เป็นครั้งแรก

1. วัดเขาไทรสาย์นทร์	พ.ศ. 2478
2. วัดถ้ำไถ่แก้ว	พ.ศ. 2500
3. วัดถ้ำพระธาตุ	พ.ศ. 2501
4. วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร	พ.ศ. 2504
5. วัดถ้ำโพธิทอง	พ.ศ. 2507
6. วัดเทพนิทกษุณดาราม	พ.ศ. 2510
7. วัดเทวรูปทรงธรรม	พ.ศ. 2510
8. วัดเทพสถิต	พ.ศ. 2512
9. วัดเขาวง (ถ้ำสุริยา)	พ.ศ. 2512
10. วัดถ้ำไตรรัตน์	พ.ศ. 2513
11. วัดธารน้ำตก (หลังเทว)	พ.ศ. 2513
12. วัดสังฆะธรรม	พ.ศ. 2514
13. สำนักสงฆ์เกษตร	พ.ศ. 2515
14. วัดถ้ำสิวลี	พ.ศ. 2515
15. วัดผ่านศึกอนุกุล	พ.ศ. 2518

16. วัดบุญฤๅษณ์	พ.ศ. 2520
17. วัดป่าวันชัยนวรรัตน	พ.ศ. 2525
18. วัดคลองตาลอง	พ.ศ. 2527

6. วัดตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 หมวด 6 มาตรา 31 ได้แบ่งวัดเป็น 2 อย่างคือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และสำนักสงฆ์

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดทั้ง 16 วัด สามารถแบ่งประเภทของวัด ตามกฎหมาย ได้ดังนี้

1. วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา แบ่งเป็น 2 ประเภท

1.1 วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และได้เข้าพิธีผูกพัทธสีมาแล้ว ได้แก่

- วัดเขาไทรสาขันธ์ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ 20 ตุลาคม 2517 สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) เสด็จเป็นประธานผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2517
- วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทนพระองค์ ทรงตัดลูกนิมิต ผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2524
- วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม ผูกพัทธสีมาเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2515

1.2 วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ได้แก่

- วัดเทพสถิต เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2515
- วัดถ้ำไก่อแก้ว เมื่อ 20 ตุลาคม 2517
- วัดผ่านศึกอนุกุล เมื่อ 16 ตุลาคม 2529
- วัดคลองตาลอง เมื่อ 19 พฤศจิกายน 2536

2. วัดที่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา แต่ได้รับการประกาศขึ้นเป็นวัด ในทะเบียนวัดของกรมการศาสนา ได้แก่ วัดป่าเขาวันชัยนวรรัตน, วัดธารน้ำตกหลังเขว, วัดถ้ำพระธาตุ, วัดเทวรูปทรงธรรม, วัดบุญฤๅษณ์, วัดสังฆะธรรม, วัดถ้ำเขาวง

3. สำนักสงฆ์ บางแห่งประชาชนนิยมเรียกว่าวัด และบางแห่งยังเรียกสำนักสงฆ์ ได้แก่ วัดถ้ำไตรรัตน, วัดถ้ำพระสิวลี, สำนักสงฆ์เกษตร, สำนักสงฆ์ถ้ำโพธิทอง

7. ถ้ำ

วัดที่มีถ้ำมีอยู่ 9 วัด ดังนี้

1. วัดที่มีถ้ำซึ่งได้รับการพัฒนาเปิดให้ประชาชนเข้าชมได้ตลอดเวลา ได้แก่ วัดถ้ำพระธาตุ วัดถ้ำเทวรูปทรงธรรม, วัดถ้ำไถ่แก้ว, วัดถ้ำเขาวง (สุริยา), วัดถ้ำไตรรัตน์, สำนักสงฆ์ถ้ำโพธิ์ทอง วัดถ้ำพระสิวลี
2. วัดที่มีถ้ำซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนา ได้แก่ วัดสังฆะธรรม, วัดเทพนิทก์ขุนนาราม

8. เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

1. วัดที่มีเจ้าอาวาส ซึ่งได้รับตราตั้งเจ้าอาวาส มีดังนี้
  - 1.1 วัดเทพสถิต
พระครูวรวิมลปริชา (เอนก อรินทโม) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสเมื่อ พ.ศ.2513
  - 1.2 วัดถ้ำไถ่แก้ว
พระครูรัตนภิรักษ์ (สุนัน พุทธกรขโต) รับตราตั้งเจ้าอาวาสเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2517
  - 1.3 วัดเขาไทรสายัณห์
พระภมณี ธรรมวีลี รับตราตั้งวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2528
  - 1.4 วัดถ้ำพระธาตุ
พระอธิการแดง ชิตมาโร รับตราตั้งวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2530
  - 1.5 วัดถ้ำเทวรูปทรงธรรม
พระโต้น เขมชะโว รับตราตั้งวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2530
  - 1.6 วัดวันชัยนวัตน์
พระโสภา อุตตโม รับตราตั้งวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2531
  - 1.7 วัดสังฆะธรรม
พระสุวรรณ อุปสโม รับตราตั้งวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2533
  - 1.8 วัดคลองตาลอง
พระสว่าง สุขะกาโม รับตราตั้งวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2534
  - 1.9 วัดวชิราลงกรณเวราราม วรวิหาร
พระครูสุทธิศีลสังวรณ (ประสิทธิ์ ฐานิสสโร) รับตราตั้งเมื่อพ.ศ.2536

- 1.10 วัดเทพนิทก์ขุนนางราม
พระครูนิทก์มณีนิมิต (ทองใส จนทโสภโณ) รับตราตั้งเจ้าอาวาสเมื่อวันที่
1 ตุลาคม พ.ศ.2536
2. วัดที่ยังมิได้แต่งตั้งเจ้าอาวาส อย่างเป็นทางการ มีดังนี้
  - 2.1 สำนักสงฆ์เกษตร
พระสงัด กะมะโร รักษาการเจ้าอาวาส ตั้งแต่ พ.ศ.2515
  - 2.2 วัดถ้ำพระสิวลี
พระสุชาติ คุณเสโก รักษาการเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ.2522
  - 2.3 วัดบุญฤทธิ
พระจอน วทลจิตโต รักษาการเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ.2529
  - 2.4 วัดถ้ำไตรรัตน์
พระมงคล วัฒนคน (เพิ่ม กิตติวโน) รักษาการเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ.2529
  - 2.5 สำนักสงฆ์ถ้ำโพธิ์ทอง
พระชงค์ กตบุญโญ รักษาการเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ.2533
  - 2.6 วัดถ้ำเขาวง (สุริยา)
พระสุน โมสทโต รักษาการเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ.2533
  - 2.7 วัดผ่านศึกอนุกุล
พระบุญพันธ์ ฐานวรโร รักษาการเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ.2536
  - 2.8 วัดธารน้ำตก (หลังเหว)
พระสนับ จนทกโร รักษาการเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ.2536

9. บทบาทของวัดต่อชุมชน

นอกจากบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์รวมการทำบุญ การปฏิบัติธรรมและการประกอบกิจกรรมทางศาสนาแล้ว วัดบางวัดยังมีบทบาท ในการบริการชุมชนในด้านอื่น ๆ ดังนี้

1. ด้านการศึกษา วัดที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป

ได้แก่

- วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร ได้เปิดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมบาลี ให้กับพระภิกษุ สามเณรและประชาชนทั่วไปและต่อมา ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนแผนกสามัญ โดยใช้ชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนวชิราลงกรณวิทยา" มีนักเรียนเป็นพระภิกษุ

สามเณร ปัจจุบันเปิดถึงชั้น ม.2

- วัดเทพนิทักษณ์นาราม จะจัดให้มีกิจกรรมประจำปีเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้สนใจพระพุทธศาสนา โดยการจัดประกวดแข่งขัน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตอบปัญหาธรรมะ การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ เป็นต้น
- วัดถ้ำไตรรัตน์และวัดเขาไทรสาย์นทร์ จัดบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างในระหว่างปิดภาคเรียน ศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

2. ด้านการท่องเที่ยว วัดส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บนภูเขาหรือเชิงเขา ซึ่งมีธรรมชาติที่สวยงาม นอกจากนั้นวัดยังได้สร้างถาวรวัตถุ ที่มีคุณค่าแก่การศึกษา ดังนั้น วัดหลายวัดจึงมีนโยบายในการเชิญชวนประชาชนเข้ามาทำบุญและท่องเที่ยวในวัด วัดที่ประชาชนนิยมมาท่องเที่ยว เช่น

- วัดถ้ำไตรรัตน์ จุดเด่นคือ ถ้ำที่สวยงาม 3 ถ้ำและสวนป่าที่ร่มรื่น
- วัดวชิราลงกรณ์ฯ มีมณฑป พระพุทธบาทจำลองอยู่บนยอดเขา สามารถมองเห็นภาพที่สวยงามโดยรอบ
- วัดเทพนิทักษณ์นาราม มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่อยู่บนภูเขาสี่เสียดำ ประชาชนนิยมเดินทางมานมัสการ
- วัดธารน้ำตก (หลังเทว) มีน้ำตก อยู่ด้านหลังวัดในฤดูฝน จะมีน้ำอุ้มสมบูรณ์

3. ด้านการสาธารณสุข

- วัดสังฆะธรรม มีเตาอบสมุนไพร เปิดบริการให้ประชาชนเข้าอบเป็นประจำทุกวัน นอกจากนั้นยังรับบำบัดผู้ติดสุราและยาเสพติดอื่น ๆ อีกด้วย
- วัดถ้ำเขามง (สุรียา) เจ้าอาวาสเป็นหมอมแผนโบราณรักษาโรคเกี่ยวกับกระดูก โดยใช้น้ำมันและสมุนไพร

4. ด้านลัทธิความเชื่อ

นอกจากประชาชนจะเข้าวัดเพื่อกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว ความเชื่อในเรื่องลัทธิ, โสยศาสตร์, ภูติผีวิญญาณ ซึ่งยังคงมีอยู่กับพุทธศาสนิกชน ก็มีส่วนทำให้ประชาชนเข้าวัด เช่น "วัดบุญฤทธิ์ มีรูปปั้นพระพรหม ขนาดใหญ่ซึ่งถือว่า ศักดิ์สิทธิ์ ประชาชนที่เชื่อถือในเรื่องดังกล่าว จะมาทำพิธีบวงสรวงและเข้าทรงเป็นประจำทุกปี"

นอกจากนั้น ทุกวัดยังมีศาลพระภูมิหรือศาลเจ้าที่ หรือรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ

10. บทบาทของวัดต่อสิ่งแวดล้อม

วัดทุกวัดมีบทบาทเด่นชัดในการรักษาสภาพป่าไม้และสภาพสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ดังจะ

เห็นได้จากภูเขาซึ่งอยู่ในเขตการดูแลของวัด จะมีสภาพป่าธรรมชาติขึ้นอย่างอุดมสมบูรณ์ บทบาทของวัดต่อสิ่งแวดล้อม พอสรุปได้ดังนี้

1. การรักษาสภาพป่าไม้ ทุกวัดมีบทบาทในการรักษาสภาพป่าไม้ธรรมชาติ
2. การปลูกป่าเพิ่มเติม วัดที่ได้ปลูกป่าเพิ่มเติมในโอกาสสำคัญต่าง ๆ มีดังนี้
  - วัดป่าวันชัยวรรัตน์ ปลูกป่าบนยอดเขาเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่
  - วัดถ้ำไก่อแก้ว ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ บนไหล่เขา
  - วัดถ้ำไตรรัตน์ ปลูกป่าเพื่อสร้างสวนธรรมพฤกษา บนที่ดินของวัดประมาณ 2 ไร่
  - สำนักสงฆ์เกษตร ปลูกป่าบนที่ดินของวัด ประมาณ 2 ไร่
  - วัดเทพพิทักษ์ภูผาราม ปลูกป่าตามโครงการอีสานเขียวบนไหล่เขา เนื้อที่ประมาณ 10 ไร่
  - วัดเทพสถิต ปลูกป่าไผ่ บนภูเขา เนื้อที่ประมาณ 2 ไร่
  - วัดเขาไทรสายัณฑ์ ปลูกต้นไม้และไม้เบญจพรรณ บนภูเขาเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่
  - วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร ปลูกไม้ผล เช่น มะม่วง ชุนน บนที่ดินของวัดเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่
  - วัดถ้ำพระสิวลี ปลูกสวนสมุนไพร แทรกในส่วนลึกของกรมป่าไม้ เป็นโครงการในพระราชดำริ เนื้อที่ 5 ไร่

3. การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า

จากการศึกษาวิจัย พบว่ามีวัดที่มีถ้ำอยู่ 9 วัด วัดที่อยู่ในเขตสัมปทานระเบิดหิน จำนวน 3 วัด ที่มีส่วนช่วยทำให้ถ้ำยังคงสภาพเดิม ไม่ถูกทำลาย เพราะการระเบิดหิน ได้แก่

- วัดถ้ำไตรรัตน์
- วัดถ้ำไก่อแก้ว
- วัดถ้ำโพธิ์ทอง

4. การป้องกันเอกชนบุกรุกป่าสงวน

วัดที่มีส่วนช่วยรักษาภูเขาให้เป็นป่าสงวนไว้ได้ ไม่ถูกเอกชนถือครองที่ดิน โดยวัดได้ประกาศเขตป่าสงวนดังกล่าว เป็นเขตวัด ได้แก่

- วัดป่าวันชัยวรรัตน์
- สำนักสงฆ์เกษตร
- วัดเขาไทรสายัณฑ์

5. การป้องกันไฟฟ้า

ไฟฟ้ามักจะเกิดขึ้นเสมอในฤดูร้อน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากน้ำมือมนุษย์ ทั้งโดยเจตนาและเพราะความสะเพร่าหรือมกง่าย วัดที่มีบทบาทในการป้องกันไฟฟ้า ได้แก่

- วัดป่าวันชัยนารายณ์ โดยการขอรับรองประชาชนไม่ให้ล่าสัตว์ เพื่อจะได้ไม่เผาป่าและสร้างถนนเป็นแนวรอบเขตป่า เพื่อไม่ให้ไฟลุกลามในกรณีที่เกิดไฟไหม้ป่า

- วัดถ้ำไตรรัตน์และวัดถ้ำไก่อั่ว สร้างถนนรอบภูเขา เพื่อป้องกันไฟป่าลุกลามและเพื่อกำหนดเป็นเขตแดนของวัด

6. การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล

- วัดที่มีระบบการแยกชนิดของขยะ ได้แก่ วัดวันชัยนารายณ์ และวัดเทพนิทก์บุณนาราม

- วัดที่มีระบบการเผาขยะ ได้แก่ สำนักสงฆ์เกษตร, วัดเทพนิทก์บุณนาราม และวัดวันชัยนารายณ์

- วัดที่สร้างหลุมกลบขยะมิดชิด ได้แก่ สำนักสงฆ์เกษตร, วัดเทพนิทก์บุณนาราม และวัดวันชัยนารายณ์

ตารางแสดงบทบาทของวัดต่อสิ่งแวดล้อม

	ชื่อวัด	ระบบกำจัดขยะ			สภาพป่าไม้			การใช้ที่ดิน			หมายเหตุ
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	
1	เกษตร		/	/	/	/	-			/	เป็นป่าสัก ปลูกโดยกรมป่าไม้
2	ไก่อแก้ว	-	-	-	/	/	/			/	
3	คลองตาลอง	-	-	-	-	/	-	/			
4	ไตรรัตน์	-	-	-	/	/	/			/	
5	เทพพิทักษ์	/	/	/	/	/	-			/	
6	เทพสถิต	-	-	-	/	-	-			/	
7	เทวรูป	-	-	-	/	-	-			/	
8	ไตรสายัณฑ์	-	-	-	/	/	-	/			
9	ธำมรงค์	-	-	-	-	/	-	/			
10	ผ่านศึก	-	-	-	/	-	-		/		
11	วชิราลงกรณ์	-	-	-	/	-	-			/	
12	พระธาตุ	-	-	-	/	-	-			/	
13	สิวลี	-	-	-	-	/	-			/	
14	โพธิ์ทอง	-	-	-	/	-	-			/	
15	สัจจะธรรม	-	-	-	/	-	-			/	
16	วันชัยนวัตน์	/	/	/	/	/	/	/			
17	เขาวง	-	-	-	/	-	-			/	
18	บุญฤทธิ์	-	-	-	/	-	-		/		

- ระบบกำจัดขยะ
1. มีการแยกประเภทขยะ
  2. มีเตาเผาขยะ
  3. มีหลุมกลบฝัง

สภาพป่าไม้

1. มีป่าธรรมชาติ
2. มีการปลูกป่า
3. มีระบบป้องกันไฟป่า

การใช้ที่ดิน

1. สร้างวัดบนพื้นที่ป่าสงวนทั้งหมด
  2. สร้างวัดบนที่ดินของวัดเองทั้งหมด
  3. บางส่วนใช้พื้นที่ของวัด บางส่วนเป็นที่ดินป่าสงวน
-

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาวิจัย ได้พบว่า วัดทุกวัดมีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสภาพแวดล้อม ถ้าหากรัฐให้การสนับสนุนอย่างถูกต้อง เช่น ให้งบประมาณสนับสนุนให้คำแนะนำในการรักษาสภาพแวดล้อม การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง จะเป็นทางหนึ่งที่จะสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติของชาติให้คงอยู่ต่อไปได้

2. วัดเป็นศูนย์รวมของประชาชน เจ้าอาวาสวัด เป็นที่เคารพนับถือศรัทธาของประชาชน ถ้าหากใช้วัดเป็นศูนย์กลางเพื่อชักชวนให้ประชาชนช่วยกันปลูกและบำรุงรักษาป่า ตามโอกาสสำคัญต่าง ๆ แทนที่จะมาทำบุญที่วัดเพียงอย่างเดียว อาจจะเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะเพิ่มป่าไม้ของชาติได้ โดยใช้งบประมาณน้อย แต่ได้ผลทางจิตใจมาก เพราะประชาชนจะเกิดการทวงแทนป่าที่เขาปลูกเอง และถือเป็นการทำบุญสร้างกุศลให้กับตนเองด้วย

3. พื้นที่ของวัดบางวัดยังคงเป็นเขตป่าสงวน บางวัดยังมีปัญหาอยู่กับกรมป่าไม้ น่าจะได้รับการแก้ไขปัญหาน้อย่างรีบเร่ง โดยการประสานประโยชน์กัน ระหว่างวัด ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการกำหนดเขตที่แน่นอนให้กับวัด เพื่อให้วัดได้เป็นผู้ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นและปลูกป่าเพิ่มเติม

4. วัดแต่ละวัดมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกัน เช่น บางวัดมีพื้นที่ที่สวยงาม บางวัดมีสิ่งปลูกสร้างหรือถาวรวัตถุที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม บางวัดมีธรรมชาติงดงาม ถ้าหากเจ้าหน้าที่รัฐได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปากช่อง ก็จะได้ผลดียิ่ง

5. มีวัดบางวัดที่มีบทบาทด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น มีการรักษาโรคด้วยสมุนไพร การใช้หลักธรรมะควบคู่ไปกับการรักษาแผนโบราณ เป็นต้น ถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวงสาธารณสุข ได้เข้ามาศึกษาวิจัยถึงประโยชน์และโทษจากการรักษาดังกล่าว พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ถูกต้อง วัดจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระ งานด้านสาธารณสุขของรัฐได้เป็นอย่างดี เพราะวัดไม่เพียงแต่รักษาทางกาย แต่ยังมีธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจอีกด้วย

บทที่ 4

ภาคผนวก

คำแนะนำว่าด้วยการขอสร้างวัด

เอกสารและรายการที่จำเป็นและสำคัญ

1. สำเนาหนังสือสำคัญเกี่ยวกับที่ดิน ที่จะใช้เป็นที่สร้างวัด ซึ่งต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 6 ไร่
2. หนังสือสัญญาขายที่ดินให้สร้างวัด (ศก.2) หรือหนังสือที่กรม, กระทรวง, (เจ้าของที่ดิน, ผู้ดูแลที่ดิน) อนุญาตให้ใช้ที่ดินเป็นที่สร้างวัด (สำหรับหลักฐานกรรมสิทธิ์ที่ดินซึ่งเป็นชื่อของวัด ให้ระบุชื่อ บุคคลหรือส่วนราชการที่เป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ดูแลตามกฎหมายก่อนออกหลักฐานในนามวัดนั้นไว้ด้วย)
3. ในแบบ ศก.1 ช่องเงินทุน และช่องสัมภาระ ให้ลงจำนวนเงินทั้งสองช่อง และรวมเงิน แล้วจะต้องไม่น้อยกว่า 50,000 บาท(หากผู้ขอได้ดำเนินการก่อสร้างไปแล้วสิ้นเงินค่าก่อสร้างไปเท่าใด ให้ตีราคาเป็นจำนวนเงินสัมภาระได้) และส่งภาพถ่ายประกอบด้วย ถ้ามีบัญชีเงินทุนและสัมภาระประกอบ อีกต่างหากก็ให้ลงตัวเลขจำนวนเงินให้ตรงกับในแบบ ศก.1 ด้วย อย่าให้ตัวเลขขัดกัน
4. แผนที่แสดงเขตที่ตั้งวัด พร้อมกับแสดงหมู่บ้านประชาชนและระยะทางห่างจากวัดที่อยู่ข้างเคียงซึ่งเป็นวัดถูกต้องตามกฎหมายแล้ว **ต้องทำเป็นแบบพิมพ์เขียว มีมาตราส่วนประกอบ**
5. แผนผังแสดงสิ่งปลูกสร้างของวัดที่จะสร้างขึ้น ควรแสดงรายละเอียดเสนาสนะสิ่งปลูกสร้างให้เต็มรูป มีกุฏิ ศาลาการเปรียญ อุโบสถ หอมน้ำ หอสังฆมณฑล พร้อมกับหมายเหตุด้วยว่า อาคารใดที่จะสร้างให้แล้วเสร็จในระยะเวลาที่กำหนด **ต้องทำเป็นแบบพิมพ์เขียว มีมาตราส่วนประกอบ**
6. กำหนดระยะเวลาที่จะสร้างวัดให้แล้วเสร็จ ตามเงื่อนไขในแผนผัง (ไม่เกิน 5 ปี)

หลักเกณฑ์สำคัญ

1. จำนวนประชาชนที่จะบำรุงวัด จะต้องไม่น้อยกว่า 1,000 คน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นก็ให้ชี้แจงเหตุจำเป็นไว้ด้วย
2. อยู่ห่างจากวัดอื่นที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 กิโลเมตร เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นก็ให้ชี้แจงถึงเหตุจำเป็นไว้ด้วย
3. ความเห็นชอบของเจ้าคณะและเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในแบบ ศก.1 ต้องมีครบถ้วน

คำเตือน

1. แบบรายงานและเอกสารต่าง ๆ ควรพิมพ์หรือเขียนให้ชัดเจนอ่านง่ายและถูกต้องตามอักขรวิธีเพราะจะต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานสำคัญ และเมื่อออกหนังสืออนุญาตให้สร้างวัดจะได้ไม่มีที่ผิดพลาด (โดยเฉพาะชื่อบ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัดที่สร้างวัด และชื่อผู้ขออนุญาตควรเขียนให้ชัดเจนและถูกต้องตามความเป็นจริงด้วย)
2. เมื่อได้รับอนุญาตให้สร้างวัดแล้ว จะต้องสร้างวัดขึ้นตามสถานที่และตามแบบแปลนแผนผัง

วัดให้เสร็จสิ้นตามเงื่อนไขในระยะเวลาที่กำหนด และจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยเคร่งครัด

3. เมื่อได้สร้างเสนาสนะเป็นหลักฐานมั่นคง สมควรเป็นที่พำนักของพระสงฆ์ได้แล้ว ให้ผู้ขออนุญาตรีบรายงานขอตั้งวัดได้ทันทีต่อไปด้วย

4. ในการติดตามเรื่อง ให้จดวันเดือนปี เลขที่หนังสือส่งของจังหวัด และชื่อผู้ขออนุญาตสร้างวัด ตั้งวัด ให้ถูกต้องแน่นอน ก่อนที่จะไปติดตามเรื่องที่กรมการศาสนา

กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ

คำแนะนำว่าด้วยการขออนุญาตตั้งวัด

เอกสารและรายการที่จำเป็นและสำคัญ

1. ใน ศก.3 ควรพิมพ์หรือเขียนให้ชัดเจน รายการสิ่งปลูกสร้างของวัดให้ลงทุกรายการที่ได้สร้างขึ้น ถ้ามีหลายรายการ จะทำบัญชีแนบไปด้วยต่างหากก็ได้ และให้บอกขนาดและราคาสิ่งปลูกสร้างประกอบไว้ด้วย
2. การตั้งชื่อวัด ต้องชี้แจงเหตุผลประกอบใน ศก.3 ด้วย หรือจะมีหนังสือชี้แจงเหตุผลเพิ่มเติมต่างหากไว้ด้วยก็ได้ โดยให้ชี้แจงให้ชัดเจนกระชับรัดกุม เข้าใจง่าย มีความหมายตรงและสอดคล้องกับชื่อวัด *ตามปกติแล้วการตั้งชื่อวัดควรตั้งตามชื่อหมู่บ้านหรือสถานที่ตั้งวัด*
3. จำนวนพระภิกษุจำพรรษาไม่ต่ำกว่า 4 รูป และให้เสนอชื่อผู้ที่จะเป็นเจ้าอาวาส พร้อมด้วยสังกัดสำนักวัด (ตามหลักฐานหนังสือสุทธิ)
4. ภาพถ่ายสิ่งปลูกสร้างของวัด ควรให้ครบทุกรายการ โดยจะถ่ายเป็นภาพเดี่ยวหรือภาพรวมก็ได้ แต่ต้องให้เห็นสิ่งปลูกสร้างได้ทั่วถึงและชัดเจน
5. แผนผังแสดงรายละเอียดสิ่งปลูกสร้างของวัดให้เต็มรูป เช่น กุฏิ ศาลาการเปรียญ อุโบสถ หอฉัน เป็นต้น พร้อมกับทำเครื่องหมายหรือชี้แจงไว้ด้วยว่า อาคารใดได้ทำการก่อสร้างเสร็จแล้ว อาคารใดที่จะสร้างต่อไป *ควรทำเป็นพิมพ์เขียว ใช้มาตราส่วนประกอบ 1 ต่อ 500 เมตร*
6. แผนที่แสดงเขตที่ตั้งวัดที่ได้สร้างขึ้นจริง พร้อมกับแสดงหมู่บ้านประชาชนและวัดข้างเคียงที่เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ควรทำเป็นพิมพ์เขียวใช้มาตราส่วนประกอบ 1 ต่อ 1000 เมตร
7. ผู้ขอตั้งวัดจะต้องเป็นคน ๆ เดียวกับผู้ขอสร้างวัด ถ้าเป็นบุคคลอื่นขอตั้งแทน จะต้องมียกหนังสือชี้แจงเหตุผลประกอบ หรือหนังสือมอบหมายให้ดำเนินการแทน ประกอบการพิจารณาด้วย
8. หากวัดที่ขอตั้งขึ้นนี้ เป็นวัดที่ได้รับอนุญาตให้สร้างขึ้นตาม พรบ.คณะสงฆ์ 2484 (ก่อน 2508) ต้องมีสำเนาหนังสืออนุญาตให้สร้างวัด ที่ทางราชการ(อำเภอ) ออกให้ แนบไปด้วย

คำเตือน

1. วัดที่ขอตั้ง จะต้องเป็นวัดที่ได้สร้างขึ้นในสถานที่ตามแผนที่ที่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดนั้น และจะต้องได้สร้างเสนาสนะเสร็จแล้ว(ตามเงื่อนไข) และเป็นหลักฐานมั่นคงสมควรเป็นที่พำนักของพระสงฆ์ได้
2. เอกสารทุกฉบับที่ประกอบเรื่อง ควรเป็นเอกสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ เรียบร้อยและเหมาะสมแก่การเก็บไว้ได้คงทนถาวร เพราะเป็นเอกสารสำคัญที่ทางราชการจะต้องเก็บไว้
3. เมื่อมหาเถรสมาคมเห็นชอบ และกระทรวงประกาศตั้งวัดอย่างใดแล้ว ถือว่าเด็ดขาด

4. ได้รับประกาศตั้งวัดที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ให้ดำเนินการเพื่อให้มีการเพื่ขึ้นทะเบียนวัด
แต่งตั้งเจ้าอาวาส และ โอนที่ดินให้วัด
5. ถ้าต้องการแก้ไขหรือเปลี่ยนชื่อวัดใหม่ ให้เสนอรายงานเปลี่ยนชื่อวัดตามแบบ ศถ.8
6. ถ้าทางวัดได้สร้างอุโบสถเสร็จเรียบร้อยแล้วหรือสามารถใช้ทำสังฆกรรมได้แล้ว ให้รายงาน
ขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ตามแบบ ศถ.7 (ถ้ายังไม่เสร็จต้องรอให้ครบ 4 ปี)

กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ

ของฝากจากวัด

วัดเทพนิทก์บูรณาราม

พระคาถาเมตตาทูลวง

อะระหัง สัมมาสัมพุทธโร ภาวะวา พุทธังภาวะวันตัง อะภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภาวะวะตา ธัมโม ธัมมัง นมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภาวะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆังนะมามิ

นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมํ สะระณัง คัจฉามิ

สังฆํ สะระณัง คัจฉามิ

ทุตฺติยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ทิตฺติยัมปิ ธัมมํ สะระณัง คัจฉามิ

ทุตฺติยัมปิ สังฆํ สะระณัง คัจฉามิ

ตตะติยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ตตะติยัมปิ ธัมมํ สะระณัง คัจฉามิ

ตตะติยัมปิ สังฆํ สะระณัง คัจฉามิ

คำสวดให้เมตตาทน

อะหัง สุขีโต โหมิ นินทกฺโข โหมิ อะเวโร โหมิ อัมพะยาปัชฌา โหมิ อะนีฆา โหมิ สุขี
อิตตานัง ปรีหารามิ

(1) คำสวดแผ่เมตตา (ย่อ)

1. สัพเพ สัตตา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีฆา สุขี อิตตานัง ปะริหะรันตุ
2. สัพเพ ปาณา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีฆา สุขี อิตตานัง ปะริหะรันตุ
3. สัพเพ ภุตา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีฆา สุขี อิตตานัง ปะริหะรันตุ
4. สัพเพ ปุคคะลา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีฆา สุขี อิตตานัง ปะริหะรันตุ

5. สัพเพ อิตตะภาวะปริยาปันนา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีมา สุขี อัตตานิัง
ประวิหะรันตุ
6. สัพเพ อิตถิโย อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีมา สุขี อัตตานิัง ประวิหะรันตุ
7. สัพเพ ปุริสา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีมา สุขี อัตตานิัง ประวิหะรันตุ
8. สัพเพ อะริยา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีมา สุขี อัตตานิัง ประวิหะรันตุ
9. สัพเพ อะนะริยา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีมา สุขี อัตตานิัง ประวิหะรันตุ
10. สัพเพ เทวา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีมา สุขี อัตตานิัง ประวิหะรันตุ
11. สัพเพ มนุสสา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีมา สุขี อัตตานิัง ประวิหะรันตุ
12. สัพเพ วินิปาติกา อะเวรา อัมพะยาปัชฌา อะนีมา สุขี อัตตานิัง ประวิหะรันตุ

(2) คำสวดแผ่กรุณา (ย่อ)

1. สัพเพ สัตตา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
2. สัพเพ ปาณา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
3. สัพเพ ภูตา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
4. สัพเพ ปุคคะลา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
5. สัพเพ อิตตะภาวะปริยาปันนา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
6. สัพเพ อิตถิโย สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
7. สัพเพ ปุริสา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
8. สัพเพ อะริยา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
9. สัพเพ อะนะริยา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
10. สัพเพ เทวา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
11. สัพเพ มนุสสา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ
12. สัพเพ วินิปาติกา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ

(3) คำสวดแผ่เมตตา (ย่อ)

1. สัพเพ สัตตา ลัทธะสัมปัตติโต มา วิคัจฉันตุ
2. สัพเพ ปาณา ลัทธะสัมปัตติโต มา วิคัจฉันตุ
3. สัพเพ ภูตา ลัทธะสัมปัตติโต มา วิคัจฉันตุ
4. สัพเพ ปุคคะลา ลัทธะสัมปัตติโต มา วิคัจฉันตุ

10. สัพเพ เทวา กัมมัสสะกา กัมมะทายาทา กัมมะโยนี กัมมะพันธู กัมมะประภัสสะระณา
 ยัง กัมมัง กะริสสันติ กัลละยาตัง วา ปาปะกัง วา ตัสสะ ทายาทา ภาวิสสันติ
11. สัพเพ มนุสสา กัมมัสสะกา กัมมะทายาทา กัมมะโยนี กัมมะพันธู กัมมะประภัสสะระณา
 ยัง กัมมัง กะริสสันติ กัลละยาตัง วา ปาปะกัง วา ตัสสะ ทายาทา ภาวิสสันติ
12. สัพเพ วินิปาติกา กัมมัสสะกา กัมมะทายาทา กัมมะโยนี กัมมะพันธู กัมมะประภัสสะระณา
 ยัง กัมมัง กะริสสันติ กัลละยาตัง วา ปาปะกัง วา ตัสสะ ทายาทา ภาวิสสันติ

แผ่เมตตา

อิทัง ปุญฺญะฉะลัง อานิสงส์อันโต ที่ข้าพเจ้าทั้งหลายได้ล้าไปแล้วยี้ ขอผลบุญนี้ จงแผ่ไปถึง
 เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินมาแล้วแต่ชาติก่อนก็ดี ชาตินี้ก็ดี ขอให้เจ้ากรรมนาย
 เวรทั้งหลายได้มาอนุโมทนา เมื่ออนุโมทนาแล้วขอให้โหลิกรรมกัน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ขอแผ่บุญกุศลนี้ ไปถึงเทพเจ้าทั้งหลายที่รักษาตัวข้าพเจ้าอยู่ที่ดินนอกจากนี้ก็ดีทั่วสากลพิภพ จงมี
 ความสุขโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทพพรหมทั้งหลาย กุศโลบายทั้งหลายที่อยู่ในที่นี้ก็ดี อยู่บ้านของข้าพเจ้าก็ดีขอ
 ให้ทุกท่าน จงมีความสุข

และขอแผ่บุญกุศลนี้ ไปถึงสัพพะสัตว์ทั้งหลายมีบิดามารดา ครูบาอาจารย์ ญาติพี่น้องมิตรสหาย
 ของข้าพเจ้าทั้งหลาย ที่เสวยความสุขอยู่ก็ดี เสวยความทุกข์อยู่ก็ดี ขอให้ทุกท่านจงมีความสุข โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งพระสยามเทวาธิราชทุกท่าน ขอให้ทุกท่านจงมีความสุข

ขอผลานิสงส์นี้ จงเป็นปัจจัยให้ข้าพเจ้าทั้งหลายได้อยู่ดีกินดี มีความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น
 ไป และได้เข้าถึงซึ่งพระนิพพานในชาติปัจจุบันนี้ด้วยเทอญ

ท้าวพญามีกรรมมากไป พรหมณ์กินของไม่เลือก ภรรยาไม่อยู่ในโอวาท สหายมีนิสัยชอบ
 ประทุษร้าย บ่าวคือธำมณี เจ้าพนักงานสะเพร่า คนไม่รู้จักรูปการคุณท่าน ควรหลีกเลี่ยงคนพวกนี้

ทำคุณแก่คนพาล 100 ครั้ง ย่อมสูญผล
 กล่าวสุนทรพจน์ให้พวกคนโง่ 100 คน ย่อมปวยการ
 พร่ำคำสอนใจให้คนตื่นต้ง 100 สถาน ย่อมไร้ประโยชน์
 แนะนำปัญญาให้คนโง่ เฉลา ต้ง 100 กระบวน ย่อมเหนื่อยเปล่า

การตั้งมณพญานาคมีแต่เพิ่มพิษ
 การกล่าวตักเตือนคนบัดซบได้แต่ความ โกรธหาความสงบสุขมิได้

แม้ยกแผ่นดินให้ทั้งหมด ก็ยังทำคนอกตัญญูให้จงรักไม่ได้

สิ่งที่ทำไม่ได้

คำสัตย์ย่อมไม่มีในหมู่โจร
 ความอดทน ไม่มีในหมู่ทรชน
 เส้นหย่อม ไม่มีในหญิงแพศยา
 ความจริงใจ ไม่มีในคนที่หลงไหลกามคุณ

ชีวิตนี้	มีทำไม่กัน?	ฉันเห็นว่า
เพื่อความบ้า	ถึงที่สุด	สิ้นสงสาร
สงบกาย	ใจเย็น	เป็นนิพพาน
อวสาน	แห่งความไกล	ไม่มีวัน

ชีวิตนี้	ทำอะไรกัน	ฉันถือว่า
ต้องหยุดบ้าง	ในอร่อย	ค่อยผ่อนผัน
ตามองค์มรรค	แปดประการ	ประสานกัน
ทุกคืนวัน	ให้ถูกต้อง	ครองสัมมา

พอบุญมา	กาไก่	กลายเป็นหงษ์
หมดบุญลง	หงษ์เป็นกา	นำลงน
พอบุญสู่	หมาหมู	กลายเป็นคน
พออัปจน	คนเป็นหมา	นำอัศจรรย์

ชีวิตนี้	คืออะไรกัน	ฉันคิดว่า
ความเป็นน้ำ	ของธรรมชาติ	ประหลาดชั้น
ปรุงแต่งธาตุ	แห่งกายใจ	ไหลเป็นควัน
เป็นธาตุความ	อร่อยชั้น	สัญชาตญาณ

วัดธารน้ำตก หลังเหว

วัด	เป็นสมบัติ ของชาวพุทธ
ธาร	ตั้งสมุทร สูดกว้างใหญ่
น้ำ	ตุงพระธรรม หลังข้อมใจ
ตก	ชโลมไว้ ให้ชื่นบาน
หลัง	ทุกข์ความหลังยังคอยแบก
เหว	เปรียบเหมือนแอก ทุกข์ทับถม
	วัดธารน้ำตก
	มาฝึกตน หลุดพ้นทุกข์ เป็นสุขเอย

<

วัดถ้ำโพธิ์ทอง

ให้ "ไม่ยินดี" แต่ไม่ให้ "ยินร้าย" ในอารมณ์
ให้ "ไม่พอใจ" ในโลก แต่ไม่ให้ "พอใจ" ในโกรธ

ใครชม	ใครชัง	ช่างเขาเถิด
ใครเชิด	ใครแข่ง	ช่างเขา
ใครว่า	ใครบ่น	ทนเอา
ใจเรา	ร่มเย็น	เป็นพอ

วัดเขาทรสายัณฑ์

ไม่มีภูเขาสูงไหน	สูงเกินไป
นอกจากภูเขา	ที่เรา ยังไม่ได้ขึ้น
ไม่มีหนทางไหน	ไกลเกินไป
นอกจากหนทาง	ที่เรา ยังไม่ได้ไป
ไม่มีงานไหน	หนักเกินไป
นอกจากงาน	ที่เรา ยังไม่ได้ทำ
ไม่มีวิชาไหน	ยากเกินไป
นอกจากวิชา	ที่เรา ยังไม่ได้เรียน
ไม่มีอะไรในโลกนี้	ที่เรา ใช้ความเพียร
ประกอบด้วย	สติปัญญาแล้ว
จะทำไมสำเร็จ	ไม่มีเลย

โดย พระครูกิตติวัฒน์คุณ

บรรณานุกรม

บทนำ

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และคณะ, อีสาน เนื่องในโอกาสครบรอบช 55 ปีของสมาคมชาวอีสาน, ธนวิษั การพิมพ์, 2535.

คณะกรรมการจัดงานสม โภชน์กรุงรัตน โกสินทร์ 200 ปี, ประวัติศาสตร์กรุงรัตน โกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 - 2475, อมรินทร์การพิมพ์, 2525.

ราชบัณฑิตยสถาน, สารานุกรมไทย เล่ม 7, โรงพิมพ์ไพศาลศิลป์การพิมพ์, 2526.

นครราชสีมา, วิทยาลัยครู, ของดีโคราช, สหสินชัยวัฒนา, 2523.

วัดถ้ำไก่อแก้ว

ตราตั้งเจ้าอาวาส ที่ 43/2517, ลงวันที่ 5 กันยายน 2517 ,ลงนาม เจ้าคณะจังหวัด นครราชสีมา.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ตั้งวัดในพระพุทธศาสนา นามว่า"วัดถ้ำไก่อแก้ว", ประกาศ ณ วันที่ 29 พฤษภาคม 2517, ลงนาม นายอภัย จันทวิมล รัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 91 ตอนที่ 103 วันที่ 18 มิถุนายน 2517.

ตราตั้งอุปัชฌาย์ ที่ 76/2522, ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2522, ตั้งพระอธิการสุบิน พุทธกรขโตอายุ 42 ปี พรรษา 26 พรรษา เป็นเจ้าคณะตำบลขนงพระ, ลงนาม เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก.

หนังสืออนุญาตให้สร้างวัด, ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2516, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา, ประกาศ ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2517, ลงนาม นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 91 ตอนที่ 185 วันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ.2517.

วัดคลองตาลอง

ตราตั้งเจ้าอาวาส ที่ จจ 78/5534, ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2534, ลงนาม เจ้าคณะ จังหวัดนครราชสีมา.

หนังสือราชการที่ นม 1227/7452/892, ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2536, เรื่อง ขออนุญาต
ใช้ที่ดินในเขตป่าสงวนเพื่อสร้างวัดคลองตาลอง, เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด
นครราชสีมา, ลงนาม นายวีรวัฒน์ วรรณกุล นายอำเภอปากช่อง.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา, ประกาศ ณ วันที่ 19
พฤศจิกายน 2536, ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน
รองนายกรัฐมนตรี, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 205, วันที่
8 ธันวาคม 2536.

วัดเขาทรสายัณฑ์

ประวัติวัดเขาทรสายัณฑ์, คณะศิษย์ปฏิบัติธรรม, โรงพิมพ์อักษรพัฒนา, กรุงเทพมหานคร,
2526, 60 หน้า.

ตราตั้งเจ้าอาวาส ที่ 2/2528, ลงวันที่ 1 เมษายน 2528, ลงนาม เจ้าคณะจังหวัด
นครราชสีมา (ธรรมยุต).

หนังสือราชการที่ นม 23/18443, ลงวันที่ 30 กันยายน 2514, เรื่อง การขอตั้งวัด,
นมัสการ เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา, กรมการศาสนาอนุญาต ให้ตั้งวัด ชื่อ
เขาทรสายัณฑ์, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 88 ตอนที่ 85, วันที่ 10
สิงหาคม 2514, ลงนาม ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา.

แจ้งความสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา, แจ้งความ ณ วันที่ 30
ตุลาคม 2517, ลงนาม นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี, ประกาศในราช
กิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 185, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2517.

วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม

"หลวงพ่อขาว" วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม, มิตรภาพการพิมพ์, 2534, 45 หน้า.

แจ้งความสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา, แจ้งความ ณ วันที่ 10
กรกฎาคม 2515, ลงนาม พลเรือเอกอนันต์ เนตรโรจน์ ร.น. เลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89 ตอนที่ 109, วันที่ 18
กรกฎาคม 2515.

หนังสืออนุญาตให้สร้างวัด ที่ 161/2513, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา.

ตราตั้งเจ้าอาวาส ที่ 1/2536, ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2536, ลงนาม เจ้าคณะจังหวัด
นครราชสีมา.

วัดเทพสถิต

หนังสืออนุญาตให้สร้างวัด, พ.ศ.2513, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การตั้งวัดในพระพุทธศาสนา, นามว่า วัด"เทพสถิต",
ประกาศ ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2514, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา , ประกาศ ณ วันที่ 10
พฤศจิกายน 2515, ลงนาม พลเรือเอกอนัน เนตรโรจน์ ร.น. เลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี.

วัดเทพบุปผารธรรม

หนังสือราชการกรมประชาสัมพันธ์ ที่ มท 0810.ผว./122704, ลงวันที่ 28
พฤศจิกายน 2529, เรื่อง อนุญาตให้ใช้ที่ดินในเขตนิคมสร้างวัด, เรียง ผู้ปกครอง
นิคมสร้างตนเองลำตะลอง, ลงนามนางสมศรี กันธมาลา, รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
สงเคราะห์.

ตราตั้งเจ้าอาวาส ที่ 85/2530, ลงวันที่ 28 กันยายน 2530, ลงนาม เจ้าคณะจังหวัด
นครราชสีมา.

วัดธารน้ำตกหลังเขว

หนังสือราชการ ที่ นม 0027/2424, ลงวันที่ 21 เมษายน 2536, เรื่อง การขอใช้ที่ดิน
ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการสร้างวัด, ลงนาม นายโยธิน เมธุขัน, รอง
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา.

หนังสือราชการ ที่ นม 1227/4375, ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2535, เรื่อง ส่งรายงานการ
ประชุมพิจารณาขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าสงวนสร้างวัด, ลงนาม นายวีรวัฒน์ วรรณกุล,
นายอำเภอปากช่อง.

วัดบุญฤทธิ์

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การตั้งวัดในพระพุทธศาสนา นามว่า วัด"บุญฤทธิ์",
ประกาศ ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2527, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา.

หนังสือขออนุญาตสร้างวัด, ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2525, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา.

วัดผ่านศึกอนุภวนาราม

หนังสือราชการ ที่ กท 0403/10325, ลงวันที่ 2 กันยายน 2518, เรื่อง ขออนุญาตให้
ใช้ที่ดินสร้างวัด, ลงนาม พล.ท.ปุ่น วงษ์วิเศษ, ผู้อำนวยการองค์การสงเคราะห์
ทหารผ่านศึก.

หนังสือราชการที่ กท 0403/8820, ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2522, เรื่อง อนุญาตให้ใช้ที่ดิน
เป็นสถานที่ปลูกสร้างวัด, ลงนาม พลอากาศโทประสาน ลีลาภัย, ผู้อำนวยการ
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

หนังสืออนุญาตให้สร้างวัด, ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2519, ลงนาม รักษาการอธิบดีกรมการ
ศาสนา.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ตั้งวัดในพระพุทธศาสนา, ประกาศ ณ วันที่ 23
กรกฎาคม 2523, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา, ประกาศ ณ วันที่ 16
ตุลาคม พ.ศ.2529, ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ พลเรือเอกสนธิ บุญยะชัย,
รองนายกรัฐมนตรี, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 103 ตอนที่ 185, วันที่
24 ตุลาคม พ.ศ.2529.

หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ, ฉบับที่ 53
เล่มที่ 944, ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2536.

วัดถ้ำพระธาตุ

ตราตั้งเจ้าอาวาส ที่ 81/2530, ลงวันที่ 28 กันยายน 2530, ลงนาม เจ้าคณะจังหวัด
นครราชสีมา.

หนังสืออนุญาตสร้างวัด, ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2529, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา

วัดพระสิวลี

หนังสืออนุญาตให้สร้างวัด, ลงวันที่ 19 เมษายน 2532, ลงนาม อธิบดีกรมการศาสนา.

หนังสือราชการที่ นม 1281.1/391, ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2536, เรื่อง ตรวจพบการ
บุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ, เรียน นายอำเภอปากช่อง, ลงนาม รต.อ.ชำนาญ
ภูมิเนาวัล, รอง สวส. สถานีตำรวจภูธร ตำบลกลางดง.

วัดชีราลงกรณวราราม วรวิหาร

ที่ระลึกเนื่องในวโรกาส เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพระราชพิธีตัดลูกนิมิต ผู้กัณฑ์สีมา พระอุโบสถ วัดชีราลงกรณวราราม วรวิหาร อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา วันอังคารที่ 28 เมษายน 2524, โรงพิมพ์แพร่การช่าง กรุงเทพฯ, 2524.

แจ้งความกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ยกวัดราษฎร์ เป็นพระอารามหลวง แจ้งความ ณ วันที่ 29 ธันวาคม 2515, ลงนาม นายอภัย จันทวิมล, รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ.

ใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เลขที่ 1/2537, ให้ไว้ ณ วันที่ 12 มกราคม 2537, ลงนาม นายจำเริญ เสกธีระ, อธิบดีกรมการศาสนา.

วัดวันชัยวรรัตน์

ตราตั้งเจ้าอาวาส ที่ 6/2531, ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2531, ลงนาม เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา.

หนังสือราชการที่ นม 0030/6321, ลงวันที่ 25 เมษายน 2531, เรื่อง ขอให้รับรองสภาพวัด, เรียน อธิบดีกรมการศาสนา, ลงนาม นายสุพร สุภสร, รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา.

หนังสือราชการที่ ศธ.0403/6279, ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2530, เรื่อง ขอให้ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อสร้างวัดและปลูกป่า, เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา, ลงนาม รองอธิบดีกรมการศาสนา.

วัดสี่จະธรรม

ตราตั้งเจ้าอาวาส ที่ จจ 81/2533, ลงวันที่ 11 กันยายน 2533, ลงนาม เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา.

ผู้ให้ข้อมูล

1. สำนักสงฆ์เกษตร พระสังัด กะมะโร
  2. วัดถ้ำไก่อแก้ว พระครูรัตนภิรักษ์ (สุบิน พุทธธกชโต)
  3. วัดคลองตาลอง พระสว่าง สุขะกาโม
  4. วัดเขาวง (ถ้ำสุริยา) พระลุน โฆสทตโต
  5. วัดถ้ำไตรรัตน์ พระมงคลวัฒนคุณ (เนิม กิตติวทตโน)
  6. วัดเทพนิทกษุปถนาราม พระครูพิทักษ์มชฌิมเขต (ทองใส จันทโสภโณ)
  7. วัดเทพสถิต พระครูวรวิจิตรปรีชา (เอนก อะวีนทโม)
  8. วัดเทวรูปทรงธรรม พระไต้ณ เขมะวะโน
  9. วัดธารน้ำตก พระสนับ ฉันทกโร , พระสมุห์ยุทธพงษ์ ยุทธวังโส
  10. วัดบุญฤทธิ์ พระจอน วทผลจิตโต
  11. วัดผ่านศึกอนุกุล พระบุญวัฒน์ ฐานวโร
  12. วัดถ้ำพระธาตุ พระอธิการแดง ชิตมาโร, นางอ่อน มาตจจอหอ อายุ 52 ปี
  13. วัดพระสิวลี พระสุชาติ คุณเสโก
  14. วัดถ้ำโพธิทอง พระชงค์ กตปัญโญ
  15. วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร พระมหาวิเชียร สุวชิโร
  16. วัดป่าวันชัยนวัตน์ พระโสภา อุตตโม
  17. วัดสังฆะธรรม พระสุวรรณ อุปสโม
-

เกี่ยวกับผู้วิจัย

- ชื่อ นายปรีชา สุขเกษม
- เกิด 19 มีนาคม 2498 ที่บ้านหนองสนธิ ต.หนองสนธิ อ.จอมพระ จ.สุรินทร์
- ปัจจุบัน รับราชการในตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- หน้าที่ ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ, วิชาดนตรีพื้นเมืองและทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรม
ท้องถิ่นศึกษา
- การศึกษา ปริญญาตรี เอกวิชาภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จ.พิษณุโลก
ปริญญาโท ภาษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหิดล
-